

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
Кафедра педагогіки, психології та менеджменту

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ

завідувач кафедри ПП та М

Володимир КУЛІШОВ

(підпис)

«14» травня 2024 р.
(дата)

**«Модернізація змісту, форм і методів управління студентським
самоврядуванням в умовах воєнного стану
(на прикладі ВСП «Київський транспортно-економічний фаховий коледж
Національного транспортного університету)»**

**Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня «магістр»**

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 073 Менеджмент

Освітньо-професійна програма «Управління навчальним закладом»

Здобувачка вищої освіти
групи М-22-11-ЗМ (УНЗ)

Вітвіцька Юлія Борисівна

(підпис)

Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук,
доцент

Юденкова Олена Петрівна

(підпис)

Біла Церква 2024

Ім'я користувача:
Оксана Олександрівна Рудич

ID перевірки:
1016245611

Дата перевірки:
12.05.2024 21:43:45 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
14.05.2024 16:46:42 EEST

ID користувача:
100009006

Вітвицька Юлія Борисівна

Назва документа: Модернізація змісту, форм і методів управління студентським самоврядуванням в умовах воєнного стану
(на прикладі ВСП «Київський транспортно-економічний фаховий коледж національного транспортного університету»)

Кількість сторінок: 118 Кількість слів: 21289 Кількість символів: 178525 Розмір файлу: 2.11 MB ID файлу: 1016030330

13.9% Схожість

Найбільша схожість: 1.08% з Інтернет-джерелом (<https://core.ac.uk/download/pdf/53036442.pdf>)

13.7% Джерела з Інтернету

974

Сторінка 120

1.55% Джерела з Бібліотеки

12

Сторінка 132

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

30

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Кафедра педагогіки, психології та менеджменту

Рівень вищої освіти магістр

Спеціальність 073 Менеджмент

Освітня програма Управління навчальним закладом

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

к.п.н, доцент

Володимир КУЛШОВ

(підпис)

«04» січня 2024 р.

(дата)

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
Вітвіцькій Юлії Борисівні**

1.Тема роботи Модернізація змісту, форм і методів управління студентським самоврядуванням в умовах воєнного стану (на прикладі ВСП «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету»)

2.Керівник роботи Юденкова Олена Петрівна, к.п.н.

затверджені наказом БІНПО від «01» січня 2024 року №01-06/01

3.Строк подання студенткою роботи «20»квітня 2024 р.

4.Вихідні дані до роботи: закони, постанови, нормативно-правові акти щодо організації та управління студентським самоврядуванням у навчальному закладі, наукові праці, публікації в актуальних періодичних виданнях та веб ресурсах, монографії вітчизняних та зарубіжних вчених з досліджуваних питань, власні спостереження.

5.Перелік питань, які потрібно розробити: Кваліфікаційна робота магістра складається з основної частини і додаткової. Основна частина містить такі структурні елементи: вступ, сутність (3 розділи – теоретичний, методичний, експериментальний), висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СТУДЕНТСЬКИМ САМОВРЯДУВАННЯМ. 1.1. Зміст, форми та методи організації студентського самоврядування. 1.2. Закономірності та принципи студентського самоврядування. 1.3. Студентоцентризований підхід до організації студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти. РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОГО

САМОВРЯДУВАННЯ У ВСП «КТЕФК НТУ» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. 2.1. Загальна характеристика ВСП «КТЕФК НТУ». 2.1. Організаційно-педагогічні умови організації самоврядування. 2.3. Технології управління студентським самоврядуванням. 2.4. Інструментарії визначення ефективності організації самоврядування. РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ СТУДЕНТСЬКИМ САМОВРЯДУВАННЯМ. 3.1. Аналіз результатів перевірки організаційно-педагогічних умов та впроваджень технологій управління студентським самоврядуванням. 3.2. Методичні рекомендації.

4. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата завдання	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	Кравченко Г.Ю., доцентка кафедри ТНОП та Д	01.01.2024	20.01.2024
2	Кравченко Г.Ю., доцентка кафедри ТНОП та Д	21.01.2024	20.02.2024
3	Юденкова О.П., доцентка кафедри МПО та СГД	21.02.2024	20.03.2024

5. Дата видачі завдання 01.01.2024 р.

6. Календарний план виконання роботи

№ 3 №	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Узгодження теми, складання змісту	листопад, 2023	Виконано
2	Вивчення літературних джерел	листопад – грудень, 2023	Виконано
3	Збирання матеріалу на підприємстві	листопад – грудень, 2023	Виконано
4	Обробка матеріалу	листопад – грудень, 2023	Виконано
5	Виконання розділу 1	січень, 2024	Виконано
6	Виконання розділу 2	січень-лютий, 2024	Виконано
7	Виконання розділу 3	лютий-березень, 2024	Виконано
8	Формулювання висновків	березень, 2024	Виконано
9	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	березень – квітень, 2024	Виконано
10	Подання роботи на кафедру	квітень, 2024	Виконано

Студентка Ю. Вітвицька (підпис) Юлія ВІТВИЦЬКА

Керівник роботи О. Юденкова (підпис) Олена ЮДЕНКОВА

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Кафедра педагогіки, психології та менеджменту

В І Д Г У К

Керівника на кваліфікаційну роботу магістра – ВІТВИЦЬКА Юлія Борисівна

Тема кваліфікаційної роботи магістра - Модернізація змісту, форм і методів управління студентським самоврядуванням в умовах воєнного стану (на прикладі ВСП «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету»).

Загальна характеристика кваліфікаційної роботи магістра :

Магістерська робота відображає важливу проблематику управління закладом освіти в надзвичайних умовах, зокрема, в умовах воєнного стану. Ю.Вітвіцька системно розглянула питання модернізації змісту, форм і методів управління студентським самоврядуванням, що є актуальним у контексті сучасних викликів та загроз.

Ю. Вітвіцька ретельно проаналізувала та систематизувала наукову літературу, висвітлила основні підходи та тенденції розвитку студентського самоврядування та студентоцентрованого підходу до організації студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти в умовах ВСП «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету. Виявлено найбільш ефективні організаційні форми роботи студентського самоврядування, що забезпечують формування лідерських якостей: співуправління, реалізації управлінських повноважень, реалізації цільових функцій, підготовки студентського лідера, соціального партнерства, результативності самокерованої діяльності.

Особлива цінність роботи полягає в обґрунтуванні організаційно-педагогічних умов управління студентським самоврядуванням та дослідженні найбільш ефективних технологій управління студентським самоврядуванням.

Також варто відзначити практичну спрямованість роботи, яка базується на реальних випадках та досвіді використання різних методів управління студентським самоврядуванням у кризових умовах. Це дозволяє впевнено рекомендувати розроблену систему студентського самоврядування для практичного впровадження в закладах професійної та вищої освіти.

Студентка виявила глибоке розуміння проблем та перспектив розвитку студентського самоврядування задля соціалізації молоді, створення сприятливого освітнього простору для самореалізації студентів, формування активної та відповідальної особистості, що відображено в комплексному підході до аналізу та обґрунтуванні власних дослідницьких результатів.

Висновки, оцінка кваліфікаційної роботи магістра та пропозиції:

Магістерська робота демонструє глибоке розуміння студенткою проблеми управління закладом освіти у надзвичайних умовах за допомогою залучення органів студентського самоврядування. Виявлено найбільш ефективні організаційні форми роботи студентського самоврядування, що забезпечують формування лідерських якостей: співуправління, реалізації управлінських повноважень, реалізації цільових функцій, підготовки студентського лідера, соціального партнерства, результативності самокерованої діяльності.

У ході дослідження було детально вивчено та подано характеристику Відокремленому структурному підрозділу «Київський транспортно-економічний фаховий коледж», проаналізовано й обґрунтовано організаційно-педагогічні умови та технології управління студентським самоврядуванням; розроблено кваліметричну факторно-критеріальну модель ефективності організації студентського самоврядування та модель взаємодії керівництва закладу фахової передвищої освіти. Практичне значення роботи полягає в розробленні методичних рекомендацій щодо ефективної взаємодії керівництва закладу фахової передвищої освіти з органами студентського самоврядування в умовах воєнного стану.

У цілому, мета дослідження досягнута - теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено систему змісту, форм та методів управління

студентським самоврядуванням, інноваційних форм та методів взаємодії між студентськими організаціями та керівництвом фахового коледжу в умовах воєнного стану, визначено організаційно-педагогічні умови модернізації управління студентським самоврядуванням в умовах кризових станів.

Визначена мета кваліфікаційної роботи була досягнута через виконання наступних завдань: проаналізовано стан дослідження проблеми організації студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти; визначено особливості та стан управління студентським самоврядуванням у закладі фахової передвищої освіти в кризових умовах; обґрунтовано організаційно-педагогічні умови та технології управління студентським самоврядуванням (на прикладі ВСП «КТЕФК НТУ»); експериментально перевірено ефективність організаційно-педагогічних умов та технологій управління студентським самоврядуванням; розроблено методичні рекомендації щодо ефективної взаємодії керівництва закладу фахової передвищої освіти з органами студентського самоврядування в умовах воєнного стану.

У цілому, магістерська робота Ю.Вітвіцької відзначається високим рівнем наукового та методологічного виконання, а також актуальністю тематики та практичним значенням отриманих результатів. Авторка внесла важливий внесок у вивчення та розвиток Галузі знань: 07 Управління та адміністрування, який заслуговує на належне визнання та увагу.

Аналіз змісту роботи, рівня її виконання, теоретичної та практичної значущості дає підстави вважати, що кваліфікаційна робота Вітвіцької Юлії Борисівни відповідає вимогам щодо написання магістерських робіт та, за умови успішного захисту, заслуговує на високу оцінку.

Керівник кваліфікаційної роботи магістра,
доцентка кафедри методики професійної освіти
та соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат педагогічних наук БІНПО

Олена ЮДЕНКОВА

10.05.2024

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 137 с., 18 рис., 6 табл., 3 додатки, 103 джерела.

Об'єктом дослідження є зміст, форми та методи управління студентським самоврядуванням в умовах воєнного стану (на прикладі ВСП «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету»).

Предмет дослідження – процес модернізації змісту, форм і методів управління студентським самоврядуванням в умовах воєнного стану в коледжі через організаційно-педагогічні умови та стратегії адаптації управлінських процесів до функціонування студентського самоврядування під час воєнного конфлікту (на прикладі ВСП «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету»).

Мета роботи – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити систему змісту, форм та методів управління студентським самоврядуванням, інноваційних форм та методів взаємодії між студентськими організаціями та керівництвом фахового коледжу в умовах воєнного стану, визначити організаційно-педагогічні умови модернізації управління студентським самоврядуванням в умовах кризових станів.

Методи дослідження – спостереження, аналіз, систематизація, опитування, анкетування, узагальнення, моделювання.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи полягає у необхідності дослідження системи взаємодії керівництва закладу освіти та органів студентського самоврядування, вдосконаленні системи управління закладом освіти для забезпечення безпеки та ефективності функціонування студентського самоврядування в надзвичайних ситуаціях, створенні стратегії та педагогічних умов для забезпечення участі студентського самоврядування у вирішенні нагальних проблем, що виникають під час воєнного стану, тим самим сприяючи зміцненню студентської спільноти та підтримці її духовних та психологічних ресурсів.

Під час виконання роботи було розглянуто теоретичні засади

управління студентським самоврядуванням у фаховому коледжі.

На основі теоретичного матеріалу було проаналізовано систему управління студентським самоврядуванням у закладі освіти в умовах воєнного стану та запропоновано шляхи модернізації змісту, форм та методів управління студентським самоврядуванням у фаховому коледжі в умовах воєнного стану.

Отримані в кваліфікаційній роботі спеціаліста результати можуть бути використані керівництвом закладу освіти в практичній діяльності і сприятимуть ефективності управління студентським самоврядуванням в умовах воєнного стану, розширенню можливостей для студентів участі у процесах управління та прийняття стратегічних рішень, удосконаленню діяльності закладів освіти. Ця робота може стати важливим доповненням для практиків з управління студентськими організаціями в умовах кризових обставин.

Ключові слова: студентське самоврядування, технології управління, кризові умови, адаптація, модернізація.

ABSTRACT

Qualification work: 137 pages, 18 figures, 6 tables, 3 appendices, 103 sources.

The object of the study is the content, forms and methods of managing student self-government in the conditions of martial law (on the example of VSP "Kyiv Transport and Economic College of the National Transport University").

The subject of the study is the process of modernization of the content, forms and methods of managing student self-government in the conditions of martial law in the college through organizational and pedagogical conditions and strategies for adapting management processes to the functioning of student self-government during the military conflict (on the example of VSP "Kyiv Transport and Economic College of the National Transport university").

The purpose of the work is to theoretically substantiate and experimentally verify the system of content, forms and methods of managing student self-government, innovative forms and methods of interaction between student organizations and the management of a professional college in conditions of martial law, to determine the organizational and pedagogical conditions for the modernization of student self-government management in conditions of crisis.

Research methods - observation, analysis, systematization, survey, questionnaire, generalization, modeling.

The relevance of the topic of the qualification work lies in the need to study the system of interaction between the management of the educational institution and the bodies of student self-government, the improvement of the management system of the educational institution to ensure the safety and efficiency of the functioning of student self-government in emergency situations, the creation of a strategy and pedagogical conditions to ensure the participation of student self-government in solving urgent problems arising during martial law, thereby contributing to the strengthening of the student community and the maintenance of its spiritual and psychological resources.

During the work, the theoretical principles of managing student self-government in a

professional college were considered.

Based on the theoretical material, the system of managing student self-government in an educational institution under martial law was analyzed, and ways of modernizing the content, forms and methods of managing student self-government in a vocational college under martial law were proposed.

The results obtained in the qualification work of the specialist can be used by the management of the educational institution in practical activities and will contribute to the effectiveness of managing student self-government in the conditions of martial law, expanding the opportunities for students to participate in management processes and making strategic decisions, and improving the activities of educational institutions. This work can be an important addition for practitioners in the management of student organizations in crisis situations.

Keywords: student self-government, management technologies, crisis conditions, adaptation, modernization

ЗМІСТ

ВСТУП.....	13
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СТУДЕНТСЬКИМ САМОВРЯДУВАННЯМ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	19
1.1 Зміст, форми та методи організації студентського самоврядування	19
1.2 Закономірності та принципи студентського самоврядування	35
1.3 Студентоцентризований підхід до організації студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти	41
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	49
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ВСП «КТЕФК НТУ» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	52
2.1 Загальна характеристика ВСП «КТЕФК НТУ»... ..	52
2.2 Організаційно – педагогічні умови управління студентським Самоврядуванням.....	59
2.3 Технології управління студентським самоврядуванням.....	74
2.4 Інструментарії визначення ефективності організації самоврядування	89
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	94
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ОРГАНІЗАЦІЙНО- ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ СТУДЕНТСЬКИМ САМОВРЯДУВАННЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	96
3.1 Аналіз результатів перевірки організаційно-педагогічних умов та впровадження технологій управління студентським самоврядуванням.....	96
3.2 Методичні рекомендації щодо налагодження ефективної взаємодії керівництва закладу освіти та органів студентського самоврядування в умовах воєнного стану.....	110
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.	114
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	115
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	121
ДОДАТКИ.....	133

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ І СКОРОЧЕНЬ

ВСП «КТЕФК НТУ» – Відокремлений структурний підрозділ «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету»;

ЗФПО – заклад фахової передвищої освіти;

ОСС – органи студентського самоврядування;

СРК – студентська рада коледжу;

Б – Бухгалтерський облік;

ОА – Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів;

ОП – Організація перевезень і управління на автомобільному транспорті.

ВСТУП

В умовах сучасних реалій заклади освіти стають особливо вразливими до змін.

Глобальні виклики спонукають до розгляду різних аспектів управління закладом освіти, зокрема організації студентського самоврядування, яке є ключовим фактором для розвитку активного громадянства, лідерських якостей та створення гармонійного освітнього середовища.

Внаслідок повномасштабної війни відбулися незворотні втрати у сферах соціального, економічного та культурного розвитку України. Однією з найбільш вразливих галузей стала освіта.

Повномасштабна війна погіршила доступ до освіти, негативно вплинула на якість освітнього процесу та успішність студентів, а також відобразилася на психоемоційному стані педагогів та здобувачів освіти. Однак важливо адаптуватися до викликів нового часу, не відкладати вирішення поточних проблем на невизначене майбутнє.

Україна визначила свою пріоритетну мету – приєднання до загальноєвропейського освітнього простору за умови збереження найкращих національних традицій. У цьому контексті виникає питання про роль студентського самоврядування в процесі освітньої інтеграції та ефективну взаємодію керівництва закладу освіти та представників студентського самоврядування. Це породжує необхідність перегляду цілей та завдань діяльності студентського самоврядування в Україні, модернізації змісту, форм та методів організації студентського самоврядування відповідно до вимог сучасного європейського освітнього простору, а також реалій сьогодення.

Саме через партнерську взаємодію керівництва закладу освіти та органів студентського самоврядування можливо досягти високої якості освіти за європейськими стандартами та готувати кваліфікованих фахівців, здатних конкурувати на міжнародному ринку праці, формувати в молоді громадянські компетентності.

Від того, наскільки буде усвідомлена необхідність в ефективній системі студентського самоврядування у кожному закладі освіти України, значною мірою залежить успішність подальшої інтеграції нашої держави до європейського та світового освітньо-наукового простору.

Прискорений розвиток технологій, глобалізація та різноманіття студентської громади створюють нові виклики, на які потрібно відповідати шляхом пошуку сучасних технологій управління.

У контексті збереження конкурентоспроможності закладу освіти в умовах воєнного стану особливої актуальності набуває готовність керівника закладу освіти до активної взаємодії з представниками студентського самоврядування з метою спільних пошуків ефективних форм та методів організації та удосконалення освітнього процесу в умовах кризи.

Сучасний управлінець в реаліях сьогодення повинен забезпечувати сприятливі умови для розвитку самоврядування у закладі освіти, підтримувати та стимулювати ініціативи членів студентського самоврядування. Також не менш важливим є вміння керівника закладу освіти вести відкритий діалог з представниками студентського самоврядування, що допомагає розуміти потреби та погляди студентського колективу, а також сприяє ефективному вирішенню проблем, які виникають в освітньому процесі. Саме від керівника закладу освіти залежить налагодження ефективної взаємодії між студентами та викладачами, що має позитивний вплив на якість надання освітніх послуг.

Освітнє середовище визначається не тільки як місце отримання знань, але й як простір для особистісного розвитку, лідерства та громадської участі. У цьому контексті студентське самоврядування стає ключовим інструментом, що визначає активність та взаємодію студентської громади. Тому актуальності набувають вміння освітнього управлінця створювати умови для розвитку лідерських якостей у здобувачів освіти.

Введення воєнного стану призвело до складних умов, які характеризуються обмеженням громадянських свобод, погіршенням

економічної стабільності та загального збільшення напруги в суспільстві. Усе це негативно вплинуло і на освітній процес.

В умовах воєнного стану саме студентське самоврядування може виконувати ключову роль у забезпеченні ефективного функціонування закладу освіти та допомагати студентам адаптуватися до нових реалій.

Ефективна організація самоврядування у закладі освіти дозволяє студентам брати участь у прийнятті рішень, які стосуються їхнього навчання та життєдіяльності, висловлювати свої ідеї, пропозиції та побажання, сприяючи покращенню умов навчання та загального клімату в установі, організовувати культурні заходи, спортивні змагання, волонтерські проєкти та інші події, які збагачують життя студентів і сприяють їхньому розвитку як особистостей.

Крім того, студентське самоврядування виконує роль посередника між студентами та керівництвом закладу освіти, допомагаючи вирішувати конфлікти, пропонувати рішення для покращення освітнього процесу. Студентське самоврядування сприяє прямій зацікавленості студентів у високій якості освітніх послуг, зростанні рейтингу та авторитету закладу освіти, а отже, – позитивно впливає на академічну успішність та оптимізацію освітнього процесу.

На сучасному етапі перед керівництвом закладу освіти постають нові виклики, які потребують перегляду змісту, форм та методів управління студентським самоврядуванням.

Проблеми становлення та розвитку самоврядування молоді, теоретичні засади щодо організації діяльності органів студентського самоврядування та безпосередню діяльність самоврядування досліджували В.Кремень, Л.Шеїна, К.Потопа, Т.Бондар, О.Невмержицька, М. Сметанський, С. Білоусова, Т. Буяльська, Г. Троцко, С. Ковальчук, О. Міхайлюк, У. Ваньковіч, Т. Волоткевич, Т. Яцків та інші. Аналіз теоретичних та практичних аспектів участі студентів в управлінні закладами освіти, особливостей процесу соціалізації студентської молоді, шляхів формування лідерських якостей

студентів здійснено такими дослідниками, як Л. Червона, О. Гулько, О. Гук та Н. Чернуха, К. Трибулькевич та іншими. Технології адаптивного управління в центрі уваги Г.Єльнікової, Г.Кравченко, Л.Лунячека, П.Третякова, Г.Полякової, А.Харківської та інших.

Оцінюючи внесок вітчизняних вчених у вирішення питань організації органів студентського самоврядування, впровадженню технологій адаптивного управління необхідно звернути увагу на об'єктивну потребу подальшого дослідження проблемних питань, зокрема тих, які ще не достатньо досліджені та пов'язані з об'єктивними вимогами часу.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи полягає у необхідності дослідження системи взаємодії керівництва закладу освіти та органів студентського самоврядування, вдосконаленні системи управління закладом освіти для забезпечення безпеки та ефективності функціонування студентського самоврядування в надзвичайних ситуаціях, створенні стратегії та педагогічних умов для забезпечення участі студентського самоврядування у вирішенні нагальних проблем, що виникають під час воєнного стану, тим самим сприяючи зміцненню студентської спільноти та підтримці її духовних та психологічних ресурсів. Ця робота може стати важливим доповненням для практиків з управління студентськими організаціями в умовах кризових обставин.

Об'єктом дослідження є зміст, форми та методи управління студентським самоврядуванням в умовах воєнного стану.

Предмет дослідження – процес модернізації змісту, форм і методів управління студентським самоврядуванням в умовах воєнного стану в коледжі через організаційно-педагогічні умови та стратегії адаптації управлінських процесів до функціонування студентського самоврядування під час воєнного конфлікту (на прикладі ВСП «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету»).

Мета роботи – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити систему змісту, форм та методів управління студентським

самоврядуванням, інноваційних форм та методів взаємодії між студентськими організаціями та керівництвом фахового коледжу в умовах воєнного стану, визначити організаційно-педагогічні умови модернізації управління студентським самоврядуванням в умовах кризових станів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- проаналізувати стан дослідження проблеми організації студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти;
- визначити особливості та стан управління студентським самоврядуванням у закладі фахової передвищої освіти в кризових умовах;
- обґрунтувати організаційно-педагогічні умови та технології управління студентським самоврядуванням (на прикладі ВСП «КТЕФК НТУ»);
- експериментально перевірити ефективність організаційно-педагогічних умов та технологій управління студентським самоврядуванням;
- розробити методичні рекомендації щодо ефективної взаємодії керівництва закладу фахової передвищої освіти з органами студентського самоврядування в умовах воєнного стану.

Методи дослідження – *теоретичні* – аналіз положень щодо організації роботи зі студентами в ЗФПО, Положень про організацію освітнього процесу, нормативних документів щодо молодіжної політики; узагальнення висновків монографій, статей і матеріалів конференцій; аналіз, синтез, систематизація, опитування, узагальнення, моделювання; *емпіричні* – діагностичні (анкетування, бесіди); *обсерваційні* – педагогічне спостереження – для констатації стану розробленості досліджуваної проблеми.

Наукова новизна та теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що *вперше*:

- *визначено й теоретично обґрунтовано* організаційно-педагогічні умови та технології управління студентським самоврядуванням у закладі фахової передвищої освіти в умовах воєнного стану;
- *запропоновано* систему ефективної взаємодії керівництва закладу фахової передвищої освіти з органами студентського самоврядування;

– розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено кваліметричну факторно-критеріальну модель ефективності організації студентського самоврядування;

– досліджено теоретичні засади управління студентським самоврядуванням у закладі фахової передвищої освіти в умовах воєнного стану;

– набули подальшого розвитку зміст, форми і методи управління студентським самоврядуванням в умовах воєнного стану в закладі фахової передвищої освіти.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в дослідженні змісту, форм та методів управління студентським самоврядуванням, організаційно-педагогічних умов та технологій управління студентським самоврядуванням; розробці та апробації кваліметричної факторно-критеріальної моделі, моделі ефективної взаємодії керівництва закладу фахової передвищої освіти та органів студентського самоврядування, методичних рекомендацій для керівників закладів освіти щодо організації ефективної взаємодії з органами студентського самоврядування в умовах воєнного стану, оптимізації управлінських процесів.

Апробація. Матеріали теоретичного аспекту дослідження оприлюднювались шляхом публікації тез у збірнику «Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії: зб. матер. V Всеукр. відкр. наук.-практ. онлайн-форуму, Київ, 20 вер. 2023 р. / за заг. ред. І. М. Савченко, В. В. Ємець. Київ: Національний центр «Мала академія наук України», 2023. С. 304» та тез «Роль студентського самоврядування в упровадженні адаптивного менеджменту у закладі фахової передвищої освіти» у збірнику «Адаптивні процеси в освіті: збірник матеріалів (тез доповідей) 3-го Міжнародного наукового форуму / за заг. ред. Г.В. Єльнікової; ред. кол.: О.Л. Ануфрієва, Л.О. Бачієва, В.М. Гладкова, Г.Ю. Кравченко, З.В. Рябова; упоряд. Я.Й. Васильченко. Київ: Юстон, 2024.С.267».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СТУДЕНТСЬКИМ САМОВРЯДУВАННЯМ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

1.1. Зміст, форми та методи організації студентського самоврядування

Одним із напрямків діяльності керівника закладу освіти є сприяння організації студентського самоврядування, яке виступає виразником інтересів та потреб здобувачів освіти. І тут важливим для управлінця стає уміння встановлювати взаємозв'язок цілеспрямованого управління і процесів, що спонтанно виникають, взаємозв'язок управління і самоврядування.

Постає питання: яким чином має відбуватися управління процесом організації студентського самоврядування у закладі освіти.

Погоджуємось із думкою Є. Хрикова, що «будь-яка самокерована система поділяється на керовану і керуючу» [93]. Однак тут варто не переходити межу, коли студентське самоврядування може стати об'єктом адміністративного впливу у формі примусу до діяльності. Для цього керівнику закладу освіти необхідно усвідомлювати зміст самого поняття «студентське самоврядування», його місце і роль у співуправлінні закладом освіти, необхідність модернізації форм та методів управлінського впливу.

На думку Є. Хрикова, «головною особливістю управління навчальним закладом є його спрямованість на створення педагогічних умов для розвитку студентів. У концентрованому вигляді ці умови виявляються у створенні, підтриманні функціонування і розвитку навчально-виховного процесу як цілісної системи, що забезпечує реалізацію цілей навчального закладу» [93].

Органи студентського самоврядування є одним зі складників цієї системи, тому активна співпраця керівництва зі студентським активом для налагодження ефективного функціонування закладу освіти є вкрай важливою. Вважаємо, що тут акцент треба зробити на взаємодії, яка включає у себе всі види зв'язків: прямі, зворотні, субординаційні, координаційні.

Результатом такої взаємодії має бути налагоджена ефективна діяльність закладу освіти.

Звернімось до тлумачення понять «самоврядування» та «студентське самоврядування».

Найбільш близьким за змістом до поняття «самоврядування» є поняття «автономія». Термін має грецьке походження («autos» — «сам» і «nomos» — «закон») і означає «самокерований», тобто такий, що сам себе детермінує, а не є провідником чужої волі, тобто не виконує чужі накази [19].

У широкому розумінні самоврядування визначається як самостійне управління будь-якою організаційною системою (підсистемою), включаючи прийняття рішень для вирішення внутрішніх проблем.

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови самоврядування описується як система управління, в якій суспільство або конуретна організація мають право самостійно вирішувати питання, які стосуються внутрішнього управління [14].

Термін «студентське самоврядування» з'явився у другій половині XIX століття, коли студентські організації почали активно виступати за свої права.

К. Трибулькевич зазначає, що «українське студентське самоврядування, як самостійний організований рух, виникло в різних частинах України у другій половині XIX – початку XX століття» [87].

Активно розвиватися студентське самоврядування почало з 2000 рр., коли молодь почала вимагати покращення умов навчання, дотримання прав студентів, врахування їхніх думок при організації освітнього процесу.

Зупинимось на тому, як поняття «студентське самоврядування» тлумачать різні дослідники.

Студентське самоврядування найчастіше визначається як форма самоорганізації студентів, механізм представництва і відстоювання своїх прав, можливості самореалізації через функціонування органів студентського самоврядування, які є необхідним інструментом розвитку інституційного

потенціалу сучасного навчального закладу [11].

В «Енциклопедії освіти», за редакцією В.Кременя, студентське самоврядування розглядається як «форма організації управління студентами різноманітною життєдіяльністю свого колективу на принципах свободи, рівноправності, безпосередньої участі в керівництві його справами» [20].

Дослідниця Н. Лізньова визначає студентське самоврядування як «самостійну громадську діяльність студентів, спрямовану на реалізацію функцій управління вищим навчальним закладом, що визначається ректоратом (адміністрацією), деканатами (відділеннями) і здійснюється студентами на засадах самодіяльності й саморегулювання відповідно до мети і завдань, які стоять перед студентськими колективами» [43].

Як стверджує М.Приходько, студентське самоврядування – це «діяльність, за допомогою якої максимально виявляються і реалізуються творчі здібності студентів, формуються моральні якості, підвищується ініціатива кожного, відповідальність за результати своєї справи» [75].

За визначенням А.Троцько, самоврядування є способом управління студентами, які, маючи різноманітні інтереси, активно діють на засадах свободи, рівності та прямої участі у керівництві справами свого колективу. [88].

Л. Червона зазначає, що студентське самоврядування можна розглядати як «прояв демократичної організації навчального закладу, як процес і результат вибору студентською спільнотою своїх позиції, цілей і засобів їх досягнення» [102].

Студентське самоврядування – «це організована структура, яка є сполучною ланкою між студентством та адміністрацією закладу освіти, що забезпечує розв'язання проблем студентської молоді. Воно повинно мати системність, відносну автономність, ієрархічність, що передбачає поділ повноважень і ступінь відповідальності, а також зв'язки із зовнішнім середовищем» [102].

Пропонуємо розглядати студентське самоврядування у фаховому

коледжі в умовах воєнного стану як процес, за якого студенти спільно з керівництвом приймають рішення та вживають заходів для забезпечення безпеки та ефективного функціонування коледжу під час кризових ситуацій, організовують комунікацію між студентами та керівництвом закладу освіти, а також громадськістю, розробляють програми та ініціюють заходи, які спрямовані на покращення умов навчання та життя студентів в умовах воєнного стану.

Тривалий час в Україні існувала проблема неналежного законодавчого оформлення функціонування органів студентського самоврядування. Права участі студентського самоврядування в співуправлінні закладами освіти були лише декларативними. Те, що діяльність органів студентського самоврядування не була врегульована на законодавчому рівні, стало причиною небажання керівництва закладу освіти делегувати органам студентського самоврядування управлінські функції або робити це формально.

Можна констатувати, що нині ситуація значно покращилася. На сучасному етапі з'явилися *нормативні документи*, які регламентують діяльність студентських організацій. Так діяльність органів студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти регламентується Законом України «Про освіту» від 05.09.2017 зі змінами 2023 року, «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019 року, Статутом закладу освіти та Положенням про студентське самоврядування у закладі освіти.

Вважаємо, що саме на даному етапі роль студентського самоврядування є важливою в контексті співуправління закладом фахової передвищої освіти, організації безпечного та сприятливого освітнього середовища в умовах воєнного стану. Саме студентське самоврядування може стати фактором для розвитку демократичного співуправління закладом освіти, а також можливістю для волевиявлення та самореалізації активної молоді.

Керівництво закладу фахової передвищої освіти через взаємодію зі

студентським самоврядуванням має можливість налагодити зворотний зв'язок зі здобувачами освіти, аналізувати їхні потреби та приймати ефективні управлінські рішення з організації освітнього процесу.

Відповідно до статті 41 Закону України «Про фахову передвищу освіту» у закладах фахової передвищої освіти та їх структурних підрозділах діє студентське самоврядування, яке «є невід'ємною частиною громадського самоврядування закладу освіти» [27].

В Законі України «Про фахову передвищу освіту» зазначається, що студентське самоврядування є правом і можливістю студентів закладів фахової передвищої освіти вирішувати питання навчання і побуту, захисту своїх прав та інтересів, а також брати участь в управлінні закладом фахової передвищої освіти [27].

У Законі «Про фахову передвищу освіту» йдеться про те, що студентське самоврядування об'єднує всіх студентів закладу фахової передвищої освіти, у тому числі неповнолітніх.

Усі студенти закладу, які у ньому навчаються, мають рівні права щодо участі у студентському самоврядуванні, можуть обиратися та бути обраними до його органів.

Студентське самоврядування здійснюється студентами закладів фахової передвищої освіти безпосередньо, а також через органи студентського самоврядування, які обираються у порядку, визначеному Законом України «Про фахову передвищу освіту».

У своїй діяльності органи студентського самоврядування керуються законодавством, установчими документами закладу фахової передвищої освіти та положенням про студентське самоврядування закладу фахової передвищої освіти [27].

Щодо регулювання діяльності студентського самоврядування на рівні закладів фахової передвищої освіти, то зазначимо, що вона визначається Статутом закладу освіти, який приймають вищим колегіальним органом громадського самоврядування закладу – загальними зборами (конференцією)

трудового колективу, включаючи виборних представників з числа осіб, які навчаються у закладі освіти; Положенням про студентське самоврядування у закладі фахової передвищої освіти, яке ухвалюється вищим органом студентського самоврядування – загальними зборами (конференцією) осіб, які навчаються у коледжі, – та затверджується вищим колегіальним органом громадського самоврядування); актами самих органів студентського самоврядування, які були прийняті у відповідності до законодавства України та наведених вище документів.

Відповідно до статті 41 Закону України «Про фахову передвищу освіту» органи студентського самоврядування «можуть мати різноманітні *форми*: парламент, сенат, старостат, студентська дирекція, студентський деканат, студентська рада тощо» [27].

Спираючись на дослідження В. Ковальчук та О.Дзюземової, можна виділити такі *форми* студентського самоврядування:

- збори студентів закладу освіти (вищий орган їх самоврядування);
- конференція студентів, рада студентів (студентська рада, студентський комітет), комісії, штаби та інші органи самоврядування;
- групові збори, збори потоків і паралелей; обрані ними ради (студентські ради), їх комісії, штаби [35].

Найбільш ефективними організаційними *формами* роботи студентського самоврядування, що забезпечують формування лідерських якостей студентів, на думку Мелкумян А., є:

- спільне управління, що включає в себе зустрічі членів студентського самоврядування з керівництвом закладу освіти, захист програм та проєктів на науково-педагогічних радах, створення бази даних про студентський контингент за показниками соціальної активності та оформлення соціального паспорту групи;
- способи виконання управлінських обов'язків (студентська рада, організаційний комітет, старостат, факультетська рада, групова рада, збори на рівні групи та факультету, висування кандидатів на посади в органи

студентського самоврядування;

- способи виконання цільових функцій (прес-центр, студентський клуб, наукове товариство студентів, спортивний комітет, спеціалізовані об'єднання на факультетах);
- форми підготовки студентського лідера (зустріч з куратором, виступ першокурсників, зміна профілю студентської діяльності);
- форми соціального партнерства (молодіжні громадські організації, громадський рух, форум студентських ініціатив);
- форми оцінки ефективності самоорганізації (презентація Президента студентської ради на вченій раді закладу освіти, фінальне засідання студентської ради, круглий стіл, дискусії, самооцінка, електронна пошта студентів, моніторинг студентської діяльності) [56].

За даними онлайн-опитування, яке проводив Інститут модернізації змісту освіти у 2023 році, студентська рада як виконавчий орган вищого рівня існує у 60,9% закладів вищої освіти опитаних лідерів студентських організацій. Серед інших виконавчих органів студентського самоврядування на рівні закладу вищої освіти діють: парламент – 20,9%, сенат – 10,9%, старостат – 22,7% [24].

Проаналізувавши інформацію з офіційних джерел закладів фахової передвищої освіти м. Києва (22 навчальних заклади), доходимо висновку, що при створенні виконавчого органу студентського самоврядування у фахових коледжах також перевагу надають студентській раді. Результати цього аналізу представлено нами у таблиці 1.1.1

Форми організації студентського самоврядування у закладах фахової передвищої освіти міста Києва

Назва ЗФПО	Форма студентського смоврядування
1	2
Київський фаховий коледж електронних приладів	Студентська рада
Київський енергетичний фаховий коледж	Студентська рада Студентський комітет
Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж геологорозвідувальних технологій Київського національного університету імені Тараса Шевченка»	Студентська рада
Відокремлений структурний підрозділ «Київський фаховий коледж морського і річкового флоту та транспортних технологій Державного університету технологій Державного університету інфраструктури та технологій»	Студентська рада
Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж інженерії, управління та землевпорядкування Національного авіаційного університету»	Студентська рада
Київський фаховий коледж прикладних наук	Студентський парламент
Київський авіаційний фаховий коледж	Студентська рада
Відокремлений структурний підрозділ «Київський фаховий коледж комп'ютерних технологій та економіки НАУ»	Студентська рада
Відокремлений структурний підрозділ «Київський індустріальний фаховий коледж Київського національного університету будівництва і архітектури»	Студентська рада
Відокремлений структурний підрозділ «Київський фаховий коледж ресторанного господарства Національного університету харчових технологій»	Студентська рада
Відокремлений структурний підрозділ «Оптико-механічний фаховий коледж Київського національного університету імені Тараса Шевченка»	Студентський парламент
Відокремлений структурний підрозділ «Київський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно- економічного університету»	Студентська рада
1	2

Відокремлений структурний підрозділ «Київський фаховий коледж міського господарства Таврійського національного університету ім. В.І.Вернадського	Студентська рада
Київський професійно-педагогічний фаховий коледж імені Антона Макаренка	Студентський парламент
Київський фаховий коледж архітектури, будівництва та управління	Студентська рада
Київський механіко-технологічний фаховий Коледж	Студентська рада
Київський фаховий коледж туризму та готельного господарства	Студентська рада
Київський фаховий коледж транспортної Інфраструктури	Студентська рада
Відокремлений структурний підрозділ «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету»	Студентська рада
Київський державний фаховий хореографічний коледж	Студентська рада
Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж мистецтв та дизайну Київського національного університету технологій та дизайну»	Студентська рада
Київський фаховий коледж зв'язку	Студентський центр «Патріот»

Джерело: авторське узагальнення матеріалів на основі інформації офіційних сайтів закладів фахової передвищої освіти.

Органи студентського самоврядування у більшості закладів фахової передвищої освіти працюють за новими (оновленими) положеннями, які регламентують їхню діяльність.

Структура органів студентського самоврядування у закладах фахової передвищої освіти м. Києва є типовою.

На рис. 1.1.1, 1.1.2. наведено типові структури органів студентського самоврядування закладів фахової передвищої освіти міста Києва (з офіційних сайтів навчальних закладів).

Рис.1.1.1. Структура студентського самоврядування Київського електромеханічного фахового коледжу

Рис. 1.1.2. Структура студентського самоврядування Київського енергетичного фахового коледжу

Зупинимося на тому, що є *метою* студентського самоврядування. Студентське самоврядування має на меті залучити студентів до різноманітної змістовної діяльності колективу; створити умови зацікавлення студентів організаторською, управлінською, громадсько-корисною роботою; забезпечити реалізацію їхніх прав та обов'язків.

Стратегічною метою студентського самоврядування є розвиток та підготовка студентів до активної участі у громадському житті та формування їх свідомої громадянської позиції.

Як стверджує О.Кін *мета студентського самоврядування* полягає у розкритті, розвитку та підтримці творчого, наукового, організаційного потенціалу студентів, а також у формуванні їх високих моральних якостей. [33].

Вважаємо, що *метою* студентського самоврядування є створення ефективної взаємодії усіх членів колективу, коли кожен «включений» у процес, відчуває свою значимість та роль у прийнятті важливих для усього колективу рішень, має можливість для саморозвитку та самоудосконалення.

На думку В. Бахрушина, *основною метою* студентського самоврядування є формування нового покоління, яке має бути готовим взяти на себе відповідальність за вирішення актуальних проблем людства та українського суспільства. Це досягається шляхом делегування студентам відповідальності та повноважень у вирішенні важливих питань, а також залучення їх до ухвалення рішень на рівні закладу освіти, загальнонаціональних та міжнародних студентських організацій [4].

Необхідно зупинитися на основних *завданнях* самоврядування, серед яких дослідник О.Кін визначає такі:

- виконання студентською молоддю своїх обов'язків як громадян і студентів;
- підтримка розвитку навчальної, наукової та творчої активності студентів, їх залучення до наукових досліджень та підвищення рівня освіти.
- соціальний захист прав та інтересів студентів;
- співробітництво з органами студентського самоврядування і молодіжними організаціями інших навчальних закладів України та за кордоном [33].

Бахрушин В. зазначає, що до *ключових завдань* студентського самоврядування мають належати участь у формулюванні, а також реалізації

візії, місії та цінностей закладу освіти. Іншими *завданнями*, зокрема у сфері навчання, на думку дослідника [4], має бути формування загальних і спеціальних компетентностей студентів і пов'язаних з ними результатів навчання, зокрема таких, як:

- уміння діяти відповідально та усвідомлено;
- навички міжособової комунікації;
- уміння планувати та керувати часом;
- уміння генерувати нові ідеї, виявляти креативність та уміння бачити ситуацію в цілому;
- уміння нести відповідальність за якість роботи, яку виконуєш;
- уміння працювати в команді;
- уміння розробляти проекти та керувати ними;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- уміння шукати, обробляти та узагальнювати інформацію з різних джерел;
- уміння бути критичним та самокритичним;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації [4].

Що стосується побуту студентів та захисту їхніх прав, то тут, на думку дослідника, студентське самоврядування має вирішувати проблеми, які стосуються умов навчання; поселення та проживання у гуртожитках; змісту освіти, забезпечення академічних свобод; відрахування і поновлення студентів; переведення з бюджетної на контрактну і з контрактної на бюджетну форму; призначення стипендій; реалізації права на пільги [4].

Впевнені у тому, що не менш важливою, особливо в нинішніх умовах, є діяльність ОСС у реалізації проєктів, які спрямовані на організацію психологічної, матеріальної допомоги студентам, організації їхнього дозвілля, участі у працевлаштуванні випускників, міжнародній співпраці.

Проаналізувавши, яку мету перед собою ставлять органи студентського самоврядування закладів фахової передвищої освіти м.Києва, можна визначити спільні завдання, які характеризують їхню діяльність. Серед них:

захист прав та інтересів студентів; створення умов, які сприяють самореалізації студентів та вирішенню різноманітних питань студентського життя; удосконалення освітнього процесу; виховання духовності та культури студентів; формування у студентської молоді соціальної активності та відповідальності за доручену справу [З офіційних сайтів фахових коледжів].

Зупинімося на *функціях* самоврядування.

О. Язловецька визначає такі *функції* самоврядування, як:

- соціальний захист молоді;
- прагнення студентів до самореалізації, самовираження;
- розвиток комунікативних, організаційних потреб студентів;
- прагнення бути в контакті з суспільством [97].

Дослідники І. Коваленко та А. Коваленко зазначають, що *функціями* самоврядування є такі:

- представництво інтересів студентського загалу у відносинах з керівництвом закладу освіти, професорсько-викладацьким складом;
- забезпечення виховного впливу на студентів, які несумлінно ставляться до навчання;
- організація допомоги студентам, що з поважних причин мають відставання у навчанні;
- підтримання силами студентської спільноти порядку у стінах навчального закладу та гуртожитків (організація чергувань, проведення виховних заходів);
- організація студентського дозвілля [34].

Т. Мисник та Аранчій В., спираючись на твердження Н.Педченко, зазначають, що в кожному закладі освіти студентське самоврядування (не залежно від форми організації та структури) повинно забезпечувати реалізацію таких факторів:

- виробленню в студентів організаторських навичок, розвитку їхньої соціальної активності;
- вихованню у студентів вміння співпрацювати на принципах рівності,

гласності, відкритості.

На думку цих дослідників, студентське самоврядування сприятиме формуванню у молоді таких якостей, як: відповідальність за справу, яку доручено та увесь колектив; принциповість; уміння критикувати та належним чином сприймати критику, давати ефективну оцінку власним вчинкам і вчинкам людей; самостійність, готовність, залежно від конкретних умов, знаходити правильні рішення, долати труднощі; ініціативність, уміння докладати до будь-якої справи зусилля, вносити пропозиції, створювати умови самоактуалізації особистості [53].

Отже, підкреслюючи *значущість студентського самоврядування*, можна виділити такі аспекти:

- студентське самоврядування допомагає студентам соціалізуватися, дає змогу бути почутим;
- участь у роботі органів студентського самоврядування дозволяє молоді виявити свій лідерський потенціал;
- студентське самоврядування формує еліту української держави;
- студентське самоврядування забезпечує розвиток якостей, які допомагають адаптуватися до різних умов життя;
- участь у роботі органів студентського самоврядування сприяє розвитку організаторських здібностей студентів, привчає молодого громадянина України відповідально виконувати свої обов'язки;
- задіяність молоді у самоврядних органах сприяє здійсненню самоконтролю.

Для здійснення ефективної взаємодії з ОСС сучасний керівник закладу фахової передвищої освіти повинен знати психологічні основи управління, вміти створювати такі умови, які будуть сприяти активності молоді, залученості до організації та проведення заходів, зацікавленості в співуправлінні закладом освіти.

У своїй практичній діяльності керівних закладу освіти використовує широкий спектр методів управління.

Зупинимось на *соціально-психологічних методах*, які мають вплив на взаємини між адміністрацією та студентським загалом.

Серед соціально-психологічних методів науковці виділяють методи прямого (безпосереднього) і непрямого (опосередкованого) соціально-психологічного впливу. Прямі методи управління використовуються у безпосередньому спілкуванні керівництва з колективом та окремими працівниками. До таких методів можна віднести: переконання, примус, навіювання, вимогу діяти за зразком тощо. Непрямі соціально-психологічні методи реалізуються у більш тривалий період часу і передбачають організацію відповідних умов, а також включення тих, ким керують, у процес перетворення. До таких методів відносять: метод «особистого прикладу», «орієнтуючої ситуації», використання символів, зміну або збереження рольових елементів та ін.[2].

На нашу думку, при взаємодії з ОСС керівник закладу фахової передвищої освіти повинен використовувати такі соціально-психологічні методи впливу, як заохочення, бесіда, навіювання, особистий приклад, орієнтуючої ситуації.

Вважаємо, що серед методів творчої співпраці адміністрації та ОСС можна виділити такі:

- мозкова атака;
- дискусія;
- ділова / рольова гра та інші.

Отже, сьогодні надзвичайно важливо усвідомити, що саме студентська ініціатива є шляхом до реформування освіти. Студентське самоврядування має стає тим реально дієвим фактором розвитку й модернізації суспільства, вдосконалення освітнього процесу, формування у студентської молоді національно-громадянської позиції, лідерських якостей, виховання активної людини, яких так потребує сучасне суспільство, особливо в кризових умовах.

Однак слід зауважити, що у багатьох закладах фахової передвищої освіти студентське самоврядування є лише задекларованим явищем, яке позбавлене реальних повноважень у вирішенні проблем студентського

життя: студентський актив не має впливу на прийняття рішень, можливості контролю за якістю освіти обмежені. У багатьох закладах фахової передвищої освіти немає відповідних органів студентського самоврядування, які б забезпечували прийняття об'єктивних управлінських рішень, впливали прозорість діяльності закладу освіти.

Незважаючи на проблеми, які існують, можна констатувати, що за останні роки з'явилося усвідомлення значення студентського самоврядування у розвитку закладу освіти та розбудови демократичного суспільства. Таке розуміння є і у самих студентів, і у педагогів та керівництва закладів фахової передвищої освіти.

На сучасному етапі постала необхідність створення всіх умов для саморозвитку, самоствердження студентів, здійснення ними управлінської діяльності, забезпечення функціонування груп за інтересами, налагодження зв'язків із закордонною молоддю.

Важливим є те, що значно зріс рівень активності та ініціативності самих студентів, які прагнуть брати на себе частину повноважень у справах управління навчальними закладами, відстоювати свої права та самостійно влаштовувати студентський побут і дозвілля.

Сьогодні в Україні триває процес формування системи органів студентського самоврядування. Поступово з'являються нові осередки самоврядування, відбувається зміцнення зв'язків між організаціями різних рівнів. Активна участь у студентському самоврядуванні дозволяє студентам отримати цінний досвід у сфері організації свого життя та навчання, використовуючи при цьому різноманітні методи та форми діяльності. Студенти беруть участь у плануванні, підготовці та проведенні різноманітних заходів, стають активними учасниками волонтерської діяльності.

Організація студентського самоврядування в умовах фахового коледжу під час дії воєнного стану стала ключовим елементом організації студентської життєдіяльності. Зміст цієї діяльності потребує акценту на сприянні духовному, фізичному і соціальному розвитку студентів, а також на

вихованні патріотизму та громадянської активності. Форми та методи організації студентського самоврядування мають бути адаптовані до особливостей воєнного стану, включаючи впровадження відповідних безпекових заходів та узгодження з керівництвом закладу освіти. Необхідно також активно використовувати інформаційні технології та засоби зв'язку для забезпечення ефективної комунікації та координації між студентськими органами управління та керівництвом коледжу. Вважаємо, що тільки за таких умов студентське самоврядування може стати справжнім інструментом підтримки студентського колективу та сприяти дотриманню умов для успішного навчання і розвитку у складних умовах воєнного часу.

1.2. Закономірності та принципи студентського самоврядування

На сучасному етапі в Україні спостерігається зростання інтересу до розвитку виховного потенціалу особистості лідера, організатора в нових соціокультурних умовах. Це повною мірою сприяє розвитку студентського активу в закладах освіти. Виявлення та підготовка цього активу традиційно розглядається в контексті студентського самоврядування.

Студентське самоврядування є важливим фактором, що спрямований на забезпечення виконання студентами власних обов'язків та відповідальності за доручену справу, зростання соціальної активності молоді і формування громадянської позиції, виховання духовності та культури, забезпечення гармонійного розвитку особистості [72].

Студентське самоврядування має вплив на розвиток та модернізацію суспільства. Участь молоді в органах студентського самоврядування формує потенційних лідерів, виробляє у них необхідні на сучасному етапі розвитку суспільства навички управлінської та організаторської роботи з колективом, формує майбутню еліту нації.

У сучасному закладі освіти студентське самоврядування слід

розглядати як підсистему в системі управління навчально-виховним процесом, діяльність якої спрямована на забезпечення виконання студентами своїх обов'язків, захист їхніх прав, соціальних, економічних, творчих та інших спільних інтересів, сприяє гармонійному розвитку особистості й здійснюється на основі добровільної участі студентів в організації їхньої життєдіяльності [43].

Студентське самоврядування відіграє значну роль у відстоюванні прав та інтересів студентів, вихованні лідерських якостей, організації раціонального дозвілля молоді.

Діяльність органів студентського самоврядування спрямована на захист та задоволення потреб студентства у доступі до якісної освіти та належних умов навчання.

Ступінь активності та розвитку студентського самоврядування, на нашу думку, залежить від типу та рівня закладу освіти, його традицій та особливостей управлінської політики. Однак кожен керівник закладу освіти має усвідомлювати, що без взаємодії з органами студентського самоврядування, надання підтримки студентському активу, неможливо забезпечити ефективність освітнього процесу.

Студентське самоврядування ґрунтується на принципах. *Принципи студентського самоврядування* – найзагальніші концептуальні уявлення про те, що повинно бути в системі студентського самоврядування.

Принципи відображають основну ідею концепції студентського самоврядування в закладі освіти та визначають ключові аспекти, які відрізняють студентське самоврядування в закладах освіти від інших форм організації студентської молоді.

Відповідно до Статті 41 Закону України «Про фахову передвищу освіту» органи студентського самоврядування діють на таких *принципах*:

- добровільності, колегіальності, відкритості;
- виборності та звітності;
- рівності прав студентів (курсантів невійськових) закладів фахової

передвищої освіти на участь у студентському самоврядуванні;

- незалежності від впливу політичних партій та релігійних організацій;
- академічної доброчесності [27].

Зупинимося детальніше на суті принципів самоврядування.

Принцип добровільності полягає у тому, що участь у роботі органів студентського самоврядування здійснюється на добровільних засадах.

Принцип колегіальності передбачає, що представники органів студентського самоврядування мають обговорювати питання, ухвалювати колегіальні рішення, зважаючи на різні думки, погляди та позиції. Процеси прийняття рішень повинні бути відкритими, прозорими і заснованими на консенсусі серед студентської громади. Таким чином кожен студент має можливість брати участь у прийнятті рішень і впливати на життя закладу освіти.

Принцип відкритості гарантує, що всі рішення, процеси прийняття рішень та діяльність органів студентського самоврядування закладу освіти відкриті та доступні для всіх студентів. Це означає, що студентські лідери повинні регулярно інформувати студентський загальний про свою роботу, відкрито обговорювати питання та пропозиції, а також забезпечувати можливість участі студентів у процесах прийняття рішень. Цей принцип сприяє підвищенню довіри до студентських органів самоврядування та забезпечує більш ефективне та представницьке самоврядування.

На всіх рівнях органи студентського самоврядування є виборними. Члени студентського самоврядування обираються на зборах шляхом відкритого або таємного голосування простою більшістю голосів на альтернативній основі. Це гарантує дотримання *принципу виборності*.

Принцип звітності передбачає інформування загальної про поточну діяльність, використання коштів та виконання кошторисів органів студентського самоврядування, коли, не рідше, ніж раз на рік, відбувається заслуховування звіту органів студентського самоврядування.

Незалежно від соціального статусу, расової або етнічної

приналежності, статі, віросповідання чи інших особистих характеристик, кожен студент має право брати участь у прийнятті рішень, висловлювати свою думку та бути чутливим до потреб інших членів студентської громади. У цьому полягає *принцип рівності*.

Рівність також передбачає відсутність дискримінації та нерівності у розподілі ресурсів та можливостей серед студентів. Важливо, щоб студентське самоврядування сприяло створенню інклюзивного та демократичного середовища, де кожен студент відчуває свою значимість.

Органи студентського самоврядування не повинні зазнавати жодного тиску та впливу з боку партійних та релігійних організацій. Це забезпечує дотримання *принципу незалежності* від впливу політичних партій та релігійних організацій.

Відповідно до Статті 42 Закону України «Про освіту» академічна доброчесність — це «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [26].

Органи студентського самоврядування повинні забезпечувати дотримання *академічної доброчесності* у межах своїх повноважень.

Дослідниця І. Краснощок виділяє такі *принципи організації студентського самоврядування*:

- принцип співпраці (партнерство);
- принцип особистісно-орієнтованого підходу;
- принцип програмно-цільового підходу;
- принцип мотиваційного забезпечення розвитку студентського самоврядування;
- принцип професіоналізації студентського самоврядування;
- принцип системності та взаємозв'язку рівнів реалізації студентського самоврядування у навчальному закладі;

– принцип диференціації [39].

Поділяємо думку дослідниці, що основоположним для організації студентського самоврядування є принцип співпраці, партнерства. На сучасному етапі це набуває важливого значення. Реалізація цього принципу передбачає дієву, добровільну участь студентів у розробці цілей і завдань оновлення та вдосконалення змісту навчально-виховного процесу, науково-дослідної діяльності студентів, організації побуту та дозвілля в тісній взаємодії з керівництвом закладу освіти, викладачами.

Принцип особистісно-орієнтованого підходу у контексті розвитку студентського самоврядування акцентує на гуманістичній концепції виховання, орієнтованій на розвиток унікальності особистості студента. Цей принцип відображається у відповідних програмах, які акцентують увагу на постійному вивченні думок, бажань, прагнень та інтересів студентів. Керуючись цим принципом, важливо розробляти форми діяльності, що враховують потреби та індивідуальні особливості саме цього конкретного контингенту студентів у закладі освіти. Для забезпечення цього підходу необхідно впроваджувати інформаційно-діагностичний компонент в систему управління розвитком студентського самоврядування у закладі освіти.

Принцип програмно-цільового підходу до розвитку студентського самоврядування визначає вимоги до формування змістового компонента діяльності, яка ґрунтується на студентській ініціативі.

Реалізація цього принципу передбачає прийняття кількох самостійних програм громадсько-корисної діяльності, за виконання яких беруть на себе відповідальність самі студенти. Кожна із програм належить до відповідної сфери життєдіяльності (культурно-масова діяльність, спортивно-оздоровча діяльність, організаційна діяльність, професійне навчання та інші).

Програми, що розробляються, зумовлені цілями всебічного особистісно-професійного розвитку майбутнього фахівця та сучасними суспільними вимогами до фахівця відповідної галузі.

Особливістю програмно-цільового підходу до розроблення змісту

діяльності студентського самоврядування є акцент на постійному оновленні програм та пошуку нових можливостей для реалізації студентської ініціативи як у закладі освіти, так і поза його межами [39].

Принцип мотиваційного забезпечення розвитку студентського самоврядування відображається у визнанні його ефективності за рахунок наявності у студентів цілеспрямованих мотивацій для активної участі в різноманітних громадських ініціативах. Ці мотиви формуються на основі усвідомлення користі від їх реалізації для навколишнього середовища, власного закладу освіти та особистісного самовизначення.

За твердженням І.Краснощок, *принцип професіоналізації* студентського самоврядування підкреслює значення включення професійно орієнтованого компонента до цілей, змісту та форм його реалізації [39].

Принцип системності та взаємозв'язку рівнів реалізації студентського самоврядування у закладі освіти, на думку Краснощок І., сприяє визначенню структури та можливості послідовного розвитку соціальної активності майбутніх фахівців на різних рівнях. Цей принцип передбачає, що активна участь студента в житті спільноти закладу освіти стає нормою його життя та постійно діючим фактором особистісно-професійного розвитку.

Дотримання принципу системності передбачає також взаємозв'язок у розвитку повноважень студентського активу через взаємодію його органів [39].

Принцип диференціації в розвитку студентського самоврядування розглядається І.Краснощок організаційно-педагогічною основою для розкриття самого процесу становлення та розвитку студентської ініціативи від початкового етапу до досягнення високого рівня її розвитку.

Керуючись принципом диференціації, необхідно розуміти різні етапи розвитку студентської ініціативи у закладі освіти (початковий, основний, заключний) і відповідно до них диференційовано підходити до використання організаційних форм функціонування студентського самоврядування в закладі освіти.

Таким чином, забезпечення керівництвом закладу фахової передвищої освіти дотримання усіх вище зазначених принципів сприятиме розвитку студентського самоврядування в закладі освіти та підвищенню ефективності його діяльності в контексті співуправління.

На підставі проведеного дослідження, можемо зробити висновок, що студентське самоврядування визначається рядом закономірностей та принципів, що відображають його сутність та основні засади функціонування. Зокрема, однією з таких закономірностей є принцип демократичності, що передбачає вільний вибір студентами своїх представників та участь у прийнятті рішень. Крім того, важливою є закономірність гуманізації студентського середовища, яка покликана забезпечити комфортні умови для навчання та розвитку особистості. Також важливим принципом є залучення студентів до управління освітнім процесом, що сприяє активному включенню молоді у прийняття рішень, врахуванню їхніх інтересів та потреб. Крім того, принципи відкритості та прозорості у діяльності студентських органів управління є запорукою довіри та сприяють ефективному функціонуванню самоврядування.

Отже, розуміння та дотримання закономірностей та принципів студентського самоврядування є важливим аспектом його успішної реалізації. Врахування цих аспектів дозволяє створити сприятливі умови для розвитку активної громадянської позиції серед студентського контингенту та забезпечити ефективне функціонування самоврядування в умовах воєнного стану.

1.3. Студентоцентризований підхід до організації студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти

Сучасна українська освіта на даному етапі зазнає неминучих змін, викликів і випробувань. Це пов'язано з новими аспектами створення

безпечного освітнього середовища, а також застосуванням таких підходів до організації освітнього процесу, які б були ефективними у забезпеченні якості та доступності освіти для усіх здобувачів освіти в умовах війни, а також впровадження загальноєвропейських принципів та практик у фахову передвищу освіту.

Такі зміни обумовили необхідність переосмислення традиційних форм організації навчально-виховного процесу, підходів до ефективної організації студентського самоврядування у закладах фахової передвищої освіти.

У наш час одним із ключових завдань є створення умов для формування активної життєвої позиції молодого людини, яка виявляється в її принциповості, послідовному відстоюванні власних поглядів, ініціативності, діловитості, психологічній налаштованості на діяльність [12].

Саме студентська молодь братиме активну участь у розбудові України у повоєнний період, представлятиме нашу державу на міжнародному рівні. Цьому сприятиме активна участь молоді в діяльності органів студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти.

Тому, на нашу думку, важливими завданнями керівника навчального закладу є всебічне сприяння розвитку у студентів здатності генерувати нові ідеї, шукати нетрадиційні підходи до вирішення проблемних завдань, ефективно працювати в групі, об'єктивно оцінювати інформацію та ухвалювати рішення, брати на себе відповідальність.

Варто зауважити, що неможливо забезпечити розвиток діяльності органів студентського самоврядування за допомогою одних лише адміністративних методів. Тому завдання керівництва закладу фахової передвищої освіти та всього педагогічного колективу полягає в забезпеченні належних умов для реалізації різного роду ініціатив, які виявляють лідери студентського загалу.

Необхідність застосування нових підходів до організації студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти продиктовано вимогами сьогодення, які ми не маємо права ігнорувати.

Тривалий час заклади фахової передвищої освіти вимушені були організовувати навчально-виховну діяльність в умовах карантинних обмежень. З початком повномасштабної війни в Україні та введенням воєнного стану перед усіма учасниками освітнього процесу постали нові виклики.

Альтернативою очній взаємодії учасників освітнього процесу стала дистанційна. Однак така форма взаємодії мала низку недоліків. Серед них — відсутність мотивації, нестача практичних умінь та навиків (на початку введення карантинних обмежень), відсутність комунікації з однолітками та викладачами в реальному часі, нестабільний Інтернет, відсутність необхідних гаджетів [15].

Ці виклики загострили проблеми, які існували в освітньому середовищі, та підштовхнули до пошуку нових підходів щодо організації навчально - виховного процесу, зокрема, ефективної взаємодії органів студентського самоврядування зі здобувачами освіти, педагогічним колективом та керівництвом закладу фахової передвищої освіти в нестабільних умовах.

Останнім часом керівники закладів освіти все активніше використовують у своїй діяльності *студентоцентрований підхід*, який полягає у створенні атмосфери поваги до студентів, виявленню уваги до їхніх потреб, створенню ефективної взаємодії між усіма учасниками навчально-виховного процесу.

Звернімося до Закону України «Про вищу освіту», у якому *студентоцентризм* визначається як такий підхід до організації освітнього процесу, що «передбачає заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу; створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії; побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу» [25].

Як стверджує А. Ільченко, студентоцентризм є складним, багатоплановим явищем та процесом [28].

Студентоцентризм, на думку дослідника, є відповіддю освітнього середовища на змінні потреби ринку праці, необхідність розвитку загальних та професійних навичок, які важливі не лише для успішного виконання професійних обов'язків, а й для вирішення життєвих проблем, ситуацій та актуальних завдань у сфері державотворення.

По-перше, студентоцентризм, на думку дослідника, є активною реакцією освітянського середовища на мінливі потреби ринку праці, потреби формування загальних і фахових компетентностей, необхідних не лише для якісного виконання професійних обов'язків, а й для розв'язання життєвих проблем, ситуацій, нагальних проблем державотворення.

По-друге, студентоцентризм – це «модель розвитку освіти, за якої здобувач вищої освіти перетворюється з об'єкта на суб'єкт навчальної діяльності, тобто на активного учасника науково-освітнього процесу. При цьому здобувач вищої освіти стає відповідальним соціальним партнером, ініціативним, активним учасником діяльності академічної спільноти».

По-третє, студентоцентризм, вважає дослідник, «передбачає впровадження особистісно-орієнтованої технології для забезпечення всебічного розвитку особистості того, хто навчається, врахування його індивідуальних особливостей, здібностей, інтересів, потреб, можливостей, індивідуального профілю компетенцій; концентрації зусиль на формуванні його світосприйняття, професійних навичок, саморозвитку, саморегуляції» [28].

Студентоцентризм – це підвищений рівень відповідальності закладу освіти, де створюється стимулююче освітнє середовище, що гарантує майбутньому фахівцю високі навчальні досягнення та розвинені сучасні компетенції.

Самі *ідеї студентоцентризму* є основою для створення такого освітнього середовища, яке зможе забезпечити усі необхідні умови для

саморозвитку, самореалізації та самоорганізації особистості у найрізноманітніших видах діяльності, у тому числі і в діяльності органів студентського самоврядування закладу освіти.

На нашу думку, *сутність студентоцентризму у контексті розвитку студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти* полягає у створенні такої моделі взаємодії між керівництвом закладу освіти та представниками органів студентського самоврядування, яка б сприяла перетворенню студентського загалу з об'єкта на суб'єкт, тобто не пасивного, а активного учасника освітнього процесу, який бере участь у прийнятті управлінських рішень, пов'язаних з організацією навчально-виховного процесу.

Застосування студентоцентрованого підходу при організації ефективної діяльності органів студентського самоврядування спрямоване на досягнення взаєморозуміння, взаємопідтримки між студентським активом та керівництвом, педагогічним колективом закладу освіти.

Кардинально змінюється роль керівника закладу фахової передвищої освіти, який стає наставником, помічником, натхненником, взірцем лідера, який здатний вести за собою. Такий управлінець прислухається до думки студентів, заохочує до прийняття власних рішень, разом зі студентським активом шукає шляхи удосконалення навчально-виховного процесу, здійснює стратегічне планування щодо розвитку закладу освіти, враховуючи при цьому думки та побажання студентів.

Погоджуємось із думкою дослідника А.Ільченка, що *основною метою студентоцентрованого підходу* є створення оптимальних умов для розвитку професійних навичок, компетентностей та забезпечення свобод для досягнення культурних та освітніх цілей [28].

Серед *цілей студентоцентричної моделі*, на які вказує дослідник, у контексті управління студентським самоврядуванням виділимо такі:

- здобуття опорних навичок та компетенцій;
- розвиток здатності до самоорганізації, креативного та гнучкого

мислення, яке допомагає успішно діяти в умовах невизначеності;

- отримання достатнього досвіду у використанні знань для вирішення нових проблем та завдань;
- виховання поваги до загальних норм громадянської поведінки, які сприяють довірі та співпраці у суспільстві.

Таким чином, не безпідставно можна стверджувати, що застосування студентоцентрованого підходу в організації самоврядування студентського загалу у закладі фахової передвищої освіти є частиною сучасної філософії управлінської діяльності.

Поділяємо думку науковців про те, що орієнтація освіти, зокрема фахової передвищої, на особистість дає поштовх для підвищення якості системи освіти.

Застосування студентоцентрованого підходу в організації студентського самоврядування сприятиме підготовці конкурентоспроможного фахівця, який має гнучке креативне мислення, проявляє активність у громадському житті, лідерські якості, відповідальність, уміння ухвалювати самостійні рішення, брати на себе відповідальність.

Сьогодні необхідно управляти закладом освіти на демократичних засадах, особливо в процесі взаємодії з органами студентського самоврядування.

В основі демократизації управління, зазначає Хриков Є., лежать ідеї синергетичного підходу. Він дає змогу розглядати людину як складну, відкриту систему, яка має здатність до самоорганізації, саморозвитку, якій неможливо нав'язати невласиві їй шляхи розвитку. За демократичного стилю управління використовувані слабкі впливи, на думку науковця, є лише засобами руху суб'єкта до самоврядної діяльності [93].

Поділяємо думку науковця про те, що основою *демократизації управління* є орієнтація керівника на демократичний стиль, який ґрунтується на особистому та професійному авторитеті.

Важливо зазначити, що особисті лідерські якості керівника, його

активна життєва позиція, комунікативні уміння, здатність до емпатії стають взірцем для студентського активу, є запорукою створення сприятливого освітнього середовища, в якому студенти матимуть усі можливості для розвитку та самореалізації.

Демократичний стиль управління на сьогодні є найбільш ефективним, адже він може забезпечити активізацію студентів, сприяти згуртованості колективу в досягненні найвищих показників у навчально-виховній діяльності.

В межах управлінської діяльності закладом освіти керівник здійснює низку *функцій*, таких як:

- аналітична;
- планування;
- організаційна;
- контрольна;
- регулювання [50].

На нашу думку, до здійснення цих управлінських функцій в умовах, які склалися, слід залучати представників студентського активу. Лідери студентського колективу повинні брати активну участь в здійсненні аналізу закономірностей і тенденцій розвитку закладу фахової передвищої освіти, плануванні та визначенні перспектив діяльності, організації навчально-виховного процесу, контролю за дотриманням ключових положень чинного законодавства щодо захисту прав студентства на здобуття якісної освіти.

У своїй управлінській діяльності в межах *взаємодії* зі студентським самоврядуванням керівник закладу освіти, на нашу думку, повинен керуватися такими *принципами*:

– *принцип поваги та довіри до студента* (повага особистої гідності; визнання за студентом його прав; заохочення досягнень кожного; створення ситуації успіху; створення атмосфери взаємоповаги та довіри; розвиток творчості, ініціативи; гарантія захищеності);

– *принцип співробітництва*, який за переконанням Мартинець Л.,

передбачає перехід управління від одностороннього монологу до діалогічної взаємодії, що вкрай важливо за умови творчості, розвитку та новаторського пошуку. Такий принцип включає в себе розуміння та уважне ставлення до індивідуальних характеристик та цінностей людей; підтримку компетентності, відповідальності та ініціативи; створення сприятливих умов для розвитку творчості та професійного зростання [50];

- *принцип індивідуального підходу* (вивчення індивідуальних особливостей студентів; комунікація з представниками студентського активу; врахування тимчасового емоційного стану; аналіз успіхів та невдач лідерів студентської громади; наставництво; підтримка успіхів);

- *принцип колегіальності*, що виступає одним із інструментів демократичного управління.

Даний принцип передбачає ухвалення колективних рішень щодо стратегічних та найважливіших питань; повагу до думок як більшості, так і меншості; залучення студентів до участі в управлінні; стимулювання співпраці;

- *принцип консенсусу*, який полягає в досягненні загальної згоди або узгодженості серед учасників прийняття рішень. Керівник закладу освіти має об'єктивно оцінити точки зору представників студентського активу; уміло переконати; поступитися, визнавши раціональність запропонованих дій;

- принцип мотивації та заохочення.

Науковці так трактують вимоги до управління, які висувуються цим принципом:

- розробка та дієвість системи стимулювання;
- створення атмосфери взаємного задоволення;
- забезпечення належних умов праці;
- створення моніторингу діяльності;
- реалізація демократичних методів керівництва [50].

Отже, можемо констатувати, що в сучасних реаліях для ефективної взаємодії зі студентським активом керівнику закладу фахової передвищої

освіти необхідно уміло використовувати нові підходи до організації студентського самоврядування, які зорієнтовані на студента, його потреби. Важливим стає уміння освітнього управлінця створювати умови для саморозвитку кожного студентського лідера та розвитку структури студентського самоврядування в цілому.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Таким чином, на основі аналізу теоретичних джерел встановлено, що термін «студентське самоврядування» різні дослідники визначають по-своєму, однак усі вони акцентують на тому, що це така структура, у межах якої молодь може максимально проявити та реалізувати свої творчі здібності, лідерські якості, уміння відстоювати власну позицію, приймати рішення та відповідати за їхні наслідки.

В контексті нашого дослідження пропонуємо розглядати студентське самоврядування в умовах воєнного стану як процес, під час якого студенти спільно з керівництвом приймають рішення та вживають заходів для забезпечення безпеки та ефективного функціонування коледжу під час кризових ситуацій, організовують комунікацію між студентами, керівництвом, громадськістю, розробляють програми та ініціюють заходи для покращення умов навчання та життя студентів в умовах воєнного стану.

Самоврядування є важливим елементом самореалізації та волевиявлення студентів. Основною метою студентського самоврядування є захист прав та свобод студентів, забезпечення найоптимальніших умов для навчання, професійного та творчого розвитку молоді.

Серед ключових завдань студентського самоврядування можна виділити такі:

- вирішення питань, які пов'язані зі створенням безпечного освітнього простору, соціальним захистом прав та інтересів студентів;

- сприяння вдосконаленню освітньої діяльності;
- співробітництво з лідерами студентської спільноти закладів освіти України та за кордоном.

З'ясовано, що студентське самоврядування діє на основі принципів, ключовими з яких є принципи добровільності, виборності, відкритості, рівності, взаємодії та відповідальності. Саме реалізація цих принципів сприяє формуванню особистості, яка здатна самореалізуватися, виявляючи при цьому креативність, лідерські якості, відповідальність та самостійність.

Особливої актуальності у наш час набуває проблема ефективної організації та розвитку студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти, адже саме молоде покоління відбудовуватиме Україну у повоєнний період, сприятиме входженню нашої держави у європростір. Тому виникає нагальна потреба в пошуку нових підходів, методів та принципів взаємодії керівництва закладу освіти та представників студентського активу для здійснення ефективного співуправління закладом освіти.

В сучасних умовах необхідно відходити від адміністративних форм впливу на молодь, обираючи демократичний стиль управління, за якого студент стає рівноправним учасником освітнього процесу.

У процесі професійної діяльності керівники закладів освіти повинні застосовувати студентоцентрований підхід, який дозволяє створити освітнє середовище, що орієнтоване на задоволення потреб та інтересів здобувачів освіти.

При взаємодії керівництва закладу освіти та представників органів студентського самоврядування слід спиратися на принципи співробітництва, поваги та довіри до студента, дотримуватися принципів колегіальності, консенсусу, мотивування та стимулювання.

У ході дослідження встановлено, що студентоцентрований підхід є ключовим принципом у сучасній фаховій передвищій та вищій освіті, що базується на активній участі студентів у власному навчанні та управлінні освітнім процесом. У закладах фахової передвищої освіти використання

студентоцентрованого підходу до організації студентського самоврядування є важливим чинником формування громадянської активності, відповідальності та лідерських якостей серед студентської громади.

Основною перевагою студентоцентрованого підходу є зосередження уваги на потребах, інтересах та можливостях студентів. Це сприяє створенню сприятливого середовища для їхнього особистісного розвитку, реалізації творчого потенціалу та самореалізації. Крім того, студенти, які активно беруть участь у різноманітних формах самоврядування, набувають цінного досвіду управління, комунікації та співпраці, що є важливим для їхньої подальшої успішної кар'єри. Вважаємо, що використання студентоцентрованого підходу до організації студентського самоврядування сприяє зміцненню ролі студентів у житті закладу освіти, сприяє їхньому активному залученню до прийняття рішень та впливу на формування освітнього середовища. Такий підхід дозволяє досягти більшої ефективності та результативності в управлінні освітнім процесом та сприяє загальному розвитку студентів.

Підсумовуючи, слід сказати, що ефективна діяльність органів студентського самоврядування в закладі фахової передвищої освіти можлива лише за умови активної участі студентів у житті закладу освіти та ефективної взаємодії студентського загалу з керівництвом закладу освіти на основі демократичних принципів співуправління.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ВСП «КТЕФК НТУ» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

2.1. Загальна характеристика ВСП «КТЕФК НТУ»

Спершу дамо загальну характеристику Відокремленому структурному підрозділу «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету».

Історія закладу освіти починається з 1929 року, коли в м. Києві на базі 2-ї механічної професійно-технічної школи було створено автотранспортний технікум.

За час свого існування заклад змінював назви, однак незмінним залишався профіль навчання: упродовж всього свого існування навчальний заклад готував спеціалістів для автотранспортної галузі України.

У 1990-х рр. до переліку спеціальностей закладу освіти було додано економічні спеціальності.

2012 року коледж увійшов до структури Національного транспортного університету та отримав назву Державний вищий навчальний заклад «Київський транспортно-економічний коледж» Національного транспортного університету.

У 2020 році відбулась реорганізація Державного вищого навчального закладу «Київський транспортно-економічний коледж» у Відокремлений структурний підрозділ «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету».

Основними *напрямами діяльності* ВСП «КТЕФК НТУ» є:

- підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня фахового молодшого бакалавра за напрямами (спеціальностями) відповідно до отриманих ліцензій;
- перепідготовка та підготовка кваліфікаційних кадрів;
- культурно-освітня, методична, фінансово-господарська робота;

- організація і проведення у тісному зв'язку з освітнім процесом раціоналізаторської та дослідницької роботи;
- здійснення зовнішніх зав'язків;
- надання освітніх послуг, зокрема тих, які підлягають ліцензуванню;
- надання загальноосвітніх послуг;
- підготовка за державним замовленням і договірними зобов'язаннями фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня фаховий молодший бакалавр для задоволення потреб транспортно-дорожнього комплексу України та інших галузей;
- підготовка та атестація педагогічних кадрів.

Прийом на навчання у коледжі (очна форма) здійснюється на конкурсній основі за такими спеціальностями:

- 072 Фінанси, банківська справа та страхування, освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»;
- 071 Облік і оподаткування, освітньо-професійна програма «Бухгалтерський облік»;
- 274 Автомобільний транспорт, освітньо-професійна програма «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів»;
- 275 Транспортні технології (на автомобільному транспорті), освітньо-професійні програми «Організація та регулювання дорожнього руху», «Організація перевезень і управління на автомобільному транспорті»;
- 073 Менеджмент, освітньо-професійна програма «Організація обслуговування на транспорті»;
- 242 Туризм, освітня програма «Туристичне обслуговування».

На заочну форму навчання набір здійснюється за спеціальностями:

- 274 Автомобільний транспорт, освітньо-професійна програма «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів»;
- 275 Транспортні технології (на автомобільному транспорті), освітньо-професійна програма «Організація перевезень і управління на автомобільному транспорті»;

– 071 Облік і оподаткування, освітньо-професійна програма «Бухгалтерський облік».

Вступна кампанія у ВСП «КТЕФК НТУ» у 2022-2023 роках мала особливості, що пов'язані зі змінами у нормативних документах, а також з урахуванням зовнішніх обставин, а саме: впливу запровадження режиму воєнного стану, відтоку значної кількості потенційних абітурієнтів за межі країни, конкуренції закладів фахової передвищої освіти.

Варто зазначити, що, порівняно з 2022 роком збільшилась кількість поданих заяв та зарахованих студентів на денну та заочну форми навчання на основі базової середньої освіти, але зменшилась на основі повної загальної середньої освіти.

Порівняльний аналіз кількості зарахованих здобувачів освіти за всіма спеціальностями (денної та заочної форм здобуття освіти) за 2013 – 2023 роки подано у табл. 2.1.1, 2.1.2.

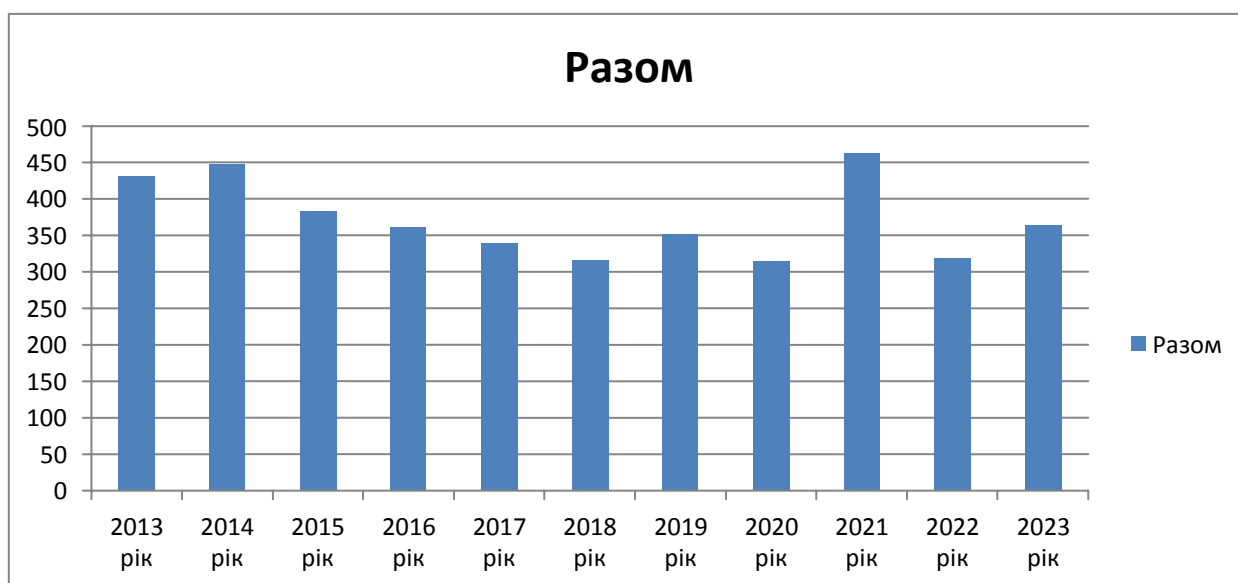

Рис. 2.1.1. Кількість зарахованих здобувачів освіти за всіма спеціальностями (денна форма здобуття освіти) за 2013 – 2023 роки

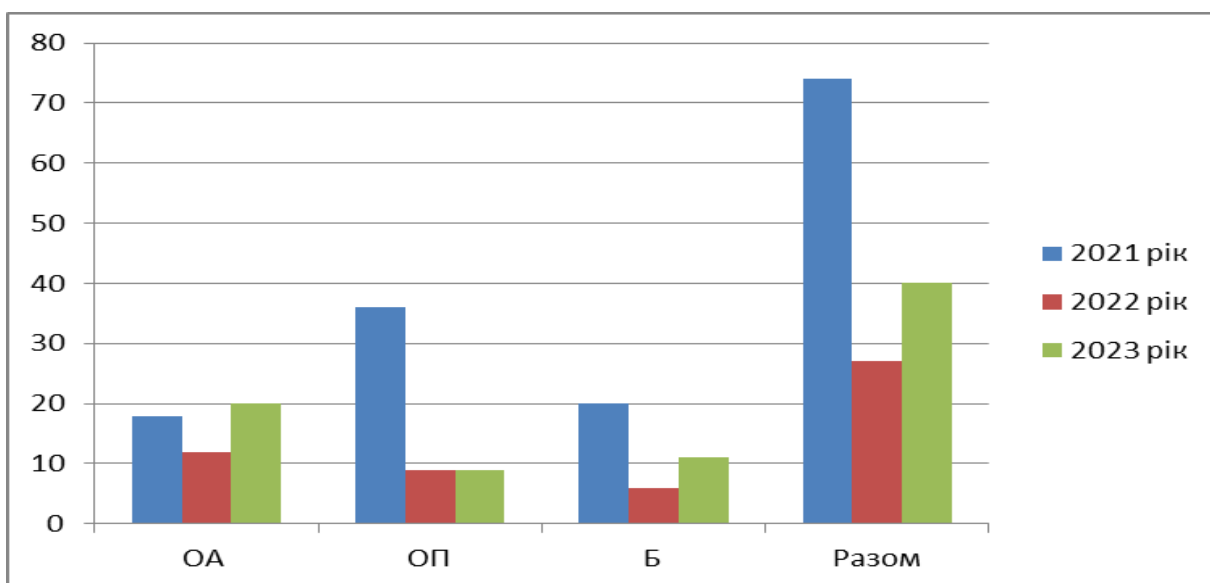

Рис. 2.1.2. Кількість зарахованих здобувачів освіти за всіма спеціальностями (заочна форма здобуття освіти) за 2021 – 2023 роки

Контингент студентів у ВСП «КТЕФК НТУ» станом на 20.11.2023 р. склав 1347 осіб (бюджетна форма навчання – 919 осіб, контрактна – 428 осіб); заочна форма навчання – 94 особи (державна форма навчання – 26 осіб, контрактна форма навчання – 68 осіб).

Освітній процес у коледжі забезпечує 47 штатних викладачів, 22 внутрішні сумісники та 4 сумісники.

Системною є організація кадрового забезпечення освітнього процесу коледжу.

Вища педагогічна освіта, отримана за відповідною спеціальністю, та професійна кваліфікація педагогічних працівників підтверджується відповідними документами про освіту і відповідає навчальним дисциплінам, які вони викладають.

Навчально-методичну роботу здійснюють педагогічна рада; методична рада; методичний кабінет; циклові комісії; ради класних керівників відділень; школа молодих викладачів.

Коледж отримує фінансування з державного бюджету, включаючи надання освітніх субвенцій та інших джерел, які передбачені законодавством України. Отримані кошти з державного бюджету використовуються згідно з

призначенням для навчання фахівців у межах державного замовлення, відповідно до економічної класифікації, затвердженого кошторису та плану асигнувань.

Гроші, які коледж отримує як оплату за надані послуги відповідно до його основної та додаткової діяльності, а також благодійні внески та гранти, згідно з рішенням педагогічної ради, зараховуються на спеціальні рахунки, відкриті в територіальному органі центрального органу виконавчої влади у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів або на поточні та/або вкладні рахунки установ державних банків відповідно до встановленого порядку Кабінетом Міністрів України.

Управління здійснює Національний транспортний університет в особі його ректора. Безпосереднє керівництво діяльністю коледжу здійснює директор.

В межах делегованих директором коледжу повноважень та відповідно до посадової інструкції здійснюють свою діяльність заступники директора. Керівництво відділеннями здійснюють завідувачі.

Голови циклових комісій відповідають за організацію освітнього процесу, виконання навчальних планів і програм навчальних дисциплін, а також за контроль якості викладання цих дисциплін та навчально-методичну діяльність викладачів у межах циклової комісії.

Вищим колегіальним органом громадського самоврядування коледжу є загальні збори (конференція) трудового колективу, *складовою громадського самоврядування є студентське самоврядування*, яке виступає гарантом дотримання керівництвом закладу фахової передвищої освіти прав, свобод та інтересів студентів, сприяє розвитку лідерського потенціалу, активної участі у процесі співуправління коледжем та створенні сприятливого освітнього середовища.

У 2020 році конференцією студентів коледжу було затверджено Положення про студентське самоврядування у ВСП «КТЕФК НТУ», за яким у коледжі здійснює свою діяльність студентське самоврядування.

Студентське самоврядування в коледжі здійснюється студентами безпосередньо і через органи студентського самоврядування, які обираються шляхом прямого (таємного) голосування студентів.

Студентське самоврядування об'єднує всіх студентів коледжу. Згідно змісту Положення про студентське самоврядування у ВСП «КТЕФК НТУ» усі студенти коледжу мають рівні права та можуть обирати та бути обраними в робочі, дорадчі, виборні та інші органи студентського самоврядування.

Студентське самоврядування здійснюється на рівні студентської групи відділення, коледжу, гуртожитку, а також може здійснюватися на рівні курсу або спеціальності.

Вищим представницьким органом студентського самоврядування коледжу є конференція студентів коледжу.

Вищим виконавчим органом студентського самоврядування коледжу є Студентська рада коледжу, яка представляє інтереси всіх студентів закладу освіти.

Головним колегіальним органом управління ВСП «КТЕФК НТУ» є педагогічна рада.

Організаційна структура «ВСП КТЕФК НТУ» є комбінованою, лінійно-функціональною. Структура управлінської системи є вертикальною.

Організаційну структуру Відокремленого структурного підрозділу «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету» відображено на рис. 2.1.3.

Як бачимо з організаційної структури, студентське самоврядування є однією зі складових цієї системи.

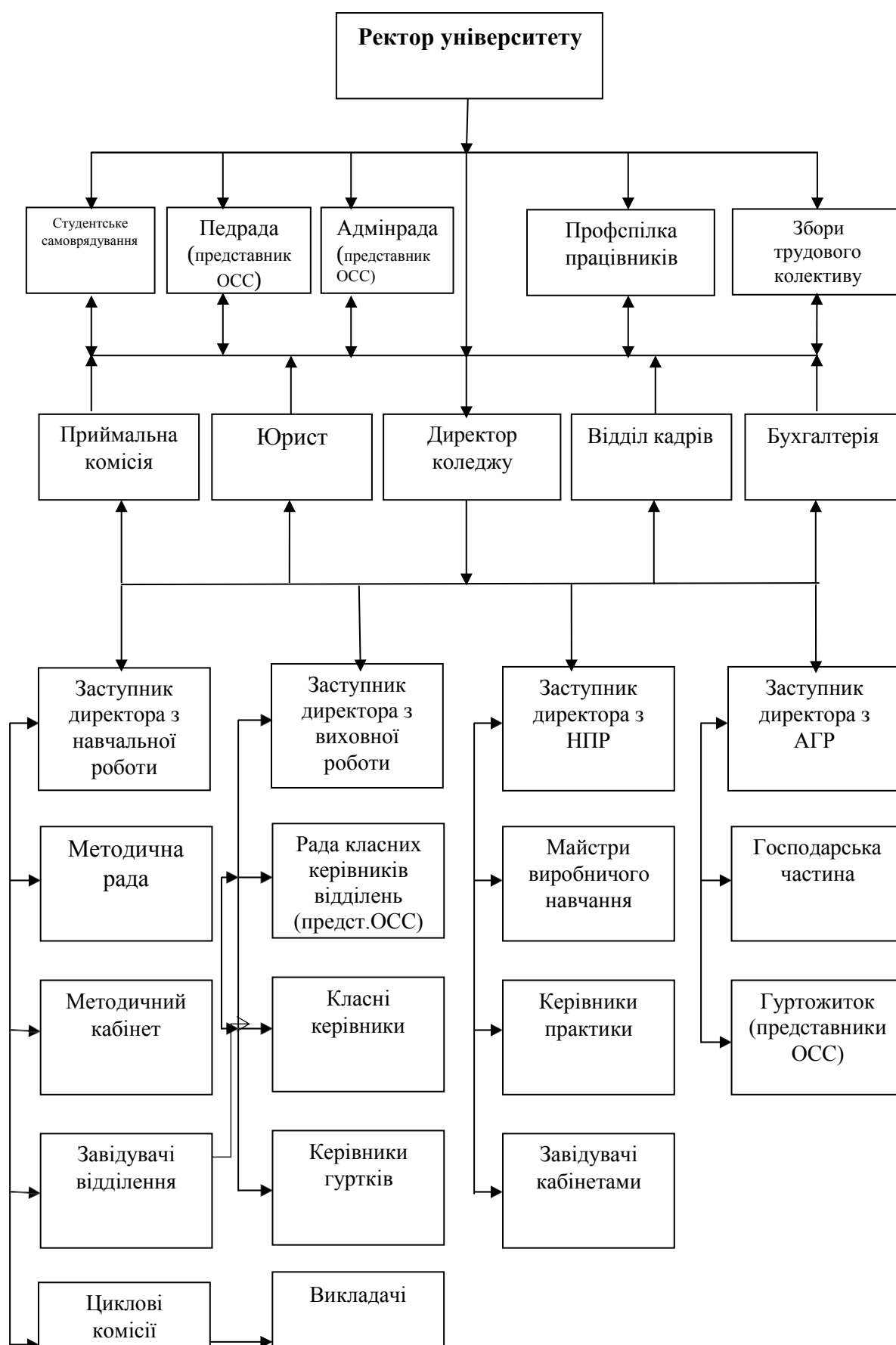

Рис. 2.1.3. Організаційна структура ВСП «КТЕФК НТУ»

2.2. Організаційно-педагогічні умови управління студентським самоврядуванням у ВСП «КТЕФК НТУ»

Перш ніж розглядати організаційно-педагогічні умови управління студентським самоврядуванням у ВСП «КТЕФК НТУ», звернімось до трактування понять «умова», «педагогічні умови».

У тлумачному словнику сучасної української мови поняття «умова» подається ється як необхідна обставина, яка уможливорює здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь [14], як фактор, рушійна сила будь-якого процесу, явища; чинник [14].

Термінологічний словник дає таку дефініцію педагогічних умов: *педагогічні умови* (Pedagogical conditions) – це сукупність специфічних взаємопов'язаних факторів, необхідних для здійснення системного педагогічного впливу для досягнення педагогічної мети; різноманіття об'єктивного світу відносно предмета, тобто середовище, в якому цей процес формується та існує; сукупність перемінних природних, соціальних, зовнішніх і внутрішніх чинників, які впливають на фізичний, моральний, психічний розвиток людини, її поведінку, виховання і навчання, а також розвиток особистості [85].

Організаційні умови дослідники визначають як стійкі управлінські, матеріально-технічні, кадрові вимоги до організації освітнього процесу та функціонування освітнього середовища у закладі освіти. Педагогічні умови трактують як сукупність організаційних форм, методів, засобів навчання та інших складових педагогічного процесу.

Організаційно-педагогічні умови є комплексом факторів, умов і засобів, які забезпечують ефективність освітнього процесу. Ці умови включають в себе організаційні аспекти (структуру управління, розподіл обов'язків, робочий графік тощо) та педагогічні аспекти (методи навчання, використання відповідних педагогічних технологій, психолого-педагогічні підходи тощо). Організаційно-педагогічні умови створюють сприятливе середовище для

навчання та розвитку студентів, сприяють підвищенню якості освіти та досягненню поставлених цілей навчального процесу.

У ході нашого дослідження проаналізуємо *організаційно-педагогічні умови* управління студентським самоврядуванням у ВСП «КТЕФК НТУ», ефективність яких виявляється в їх комплексному поєднанні.

На нашу думку, організаційно-педагогічні умови управління студентським самоврядуванням у фаховому коледжі - це система засад, методів, інструментів та процедур, спрямованих на створення сприятливого середовища для розвитку та функціонування студентського самоврядування. Ці умови передбачають забезпечення демократичної участі студентів у прийнятті рішень, організацію ефективної комунікації між усіма учасниками процесу, розробку чіткої структури та процедур самоврядування, а також надання педагогічної підтримки та консультування студентських органів управління. Ці умови сприяють розвитку лідерських якостей, відповідальності та громадянської активності серед студентської громади та забезпечують ефективне функціонування системи студентського самоврядування.

Доречно визначити такі основні умови:

1. Створення сприятливого мікроклімату та умов для ефективної взаємодії керівництва закладу фахової передвищої освіти та студентського самоврядування;
2. Наявність нормативно-правового забезпечення діяльності студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти;
3. Наявність чіткої організаційної структури студентського самоврядування та розподілу обов'язків Студентської ради;
4. Наявність інформаційних систем;
5. Ефективна взаємодія між керівництвом коледжу та студентським самоврядуванням на основі рівноправного партнерства.

Розглянемо кожну із зазначених вище умов більш детально.

Перша умова передбачає створення безпечного, сприятливого

мікроклімату для ефективної взаємодії керівництва закладу фахової передвищої освіти та студентського самоврядування на основі студентоцентрованого підходу. За такої умови взаємодія між учасниками освітнього процесу відбувається на основі принципів довіри, підтримки, взаємоповаги та співробітництва, наставництва.

Старшими наставниками здійснюється консультування, допомога у плануванні діяльності органів студентського самоврядування коледжу. Керівництво коледжу прислухається до студентських ініціатив, підтримує їх, направляє, здійснює поступове делегування управлінських повноважень студентам-активістам в організації різних видів суспільно-громадської діяльності.

Ефективна взаємодія між керівництвом та студентським самоврядуванням у коледжі ґрунтується на дотриманні таких *організаційних принципів*:

- *принцип партнерства* (керівництво коледжу вбачає у лідерах студентського самоврядування рівноправних партнерів, які здатні впливати на покращення діяльності закладу у наданні освітніх послуг, організації освітнього процесу);
- *принцип навчання* (керівництво коледжу надає консультаційну підтримку лідерам студентського самоврядування з питань управління);
- *принцип вільного вибору* (студенти на добровільній основі обирають рівень залучення до освітнього процесу);
- *принцип самостійності* (студентські самоврядні органи не залежить у своїх рішеннях від керівництва коледжу, державних органів та інших осіб);
- *принцип делегування* (студенти, яких було обрано до керівних органів студентського самоврядування, виконують свої функції, а також діють від імені та за дорученням студентів, враховуючи їх побажання та інтереси).

Викладачі коледжу також виступають у ролі наставників, консультантів при організації та проведенні органами студентського самоврядування заходів.

Варто зауважити, що з появою у 2022 році у ВСП «КТЕФК НТУ» досить потужного лідерського потенціалу студентів коледжу активізувався й педагогічний колектив, який під впливом студентського активу переглянув форми та методи роботи зі студентами, долучився до спільних ініціатив та проєктів.

Другою умовою є наявність нормативно-правового забезпечення діяльності студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти.

У своїй діяльності органи студентського самоврядування ВСП «КТЕФК НТУ» керуються чинним законодавством України, Статутом Національного транспортного університету та Положенням про студентське самоврядування у ВСП «КТЕФК НТУ».

Положення про студентське самоврядування у коледжі визначає правила створення та діяльності студентського самоврядування. У Положенні зазначено мету та завдання студентського самоврядування, вказано перелік повноважень органів студентського самоврядування, зафіксовано права й обов'язки органів студентського самоврядування, а також права й обов'язки керівництва коледжу у процесі взаємодії з органами студентського самоврядування.

Третьою умовою є наявність чіткої організаційної структури студентського самоврядування та розподілу обов'язків Студентської ради.

Студентське самоврядування ВСП «КТЕФК НТУ» має свою структуру та чіткий розподіл обов'язків серед представників органів студентського самоврядування.

Структуру органів студентського самоврядування (ОСС) «ВСП КТЕФК НТУ» подано на рис. 2.2.1.

На сьогодні Студентська рада ВСП «КТЕФК НТУ» складається з 6 департаментів:

1. Департамент інформаційного забезпечення.
2. Департамент культурно-мистецького спрямування.

3. Департамент освіти.
4. Департамент екології.
5. Департамент спортивного та фізичного розвитку.
6. Департамент гуманітарного спрямування.

Рис. 2.2.1. Структура ОСС ВСП «КТЕФК НТУ».

Звернімось до функцій ОСС.

У Положенні про студентське самоврядування у ВСП «КТЕФК НТУ» вказано, що Студентська рада коледжу відповідає за організацію та контроль за діяльністю виконавчих органів студентського самоврядування коледжу відповідно до їхніх основних завдань; координує планування роботи та стратегічний розвиток виконавчих органів студентського самоврядування коледжу; надає методичну підтримку виконавчим органам студентського самоврядування; скликає Конференцію студентів коледжу; представляє на розгляд Конференції студентів коледжу питання, які потребують уваги; відстежує виконання рішень Конференції студентів коледжу; вносить пропозиції для адміністрації коледжу щодо організації навчального процесу та задоволення соціальних, побутових, оздоровчих і культурних потреб студентів; подає рекомендації керівництву коледжу, які стосуються матеріальних та моральних стимулів студентів, які відзначилися у навчанні, науковій діяльності, громадській роботі, управлінні студентським самоврядуванням тощо; пропонує заходи для поліпшення умов навчання та побуту студентів; забезпечує інформування студентів коледжу щодо їхніх прав, обов'язків та інтересів; розглядає пропозицію щодо ініціювання акцій протесту, яку подав Голова Студентської ради коледжу, та приймає рішення щодо її схвалення або відхилення; призначає тимчасового виконуючого обов'язки Голови Студентської ради коледжу з числа членів Ради у випадку, якщо Голова не може виконувати свої обов'язки з об'єктивних причин. Під час виконання обов'язків Голови, виконуючий обов'язки має всі повноваження та обов'язки, які має Голова Студентської ради коледжу. У разі потреби він може делегувати певні повноваження, включаючи право затвердження та управління майном студентського самоврядування, Голові Студентської ради коледжу відповідно до встановленого порядку. На засіданні Студентської ради коледжу приймається рішення про делегування окремих повноважень та прав більшістю голосів присутніх шляхом прямого відкритого голосування. Виконуючий обов'язки Голови також виконує інші

повноваження відповідно до завдань, визначених законодавством, Статутом коледжу та Положенням про студентське самоврядування у Відокремленому структурному підрозділі «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету».

За погодженням зі Студентською радою коледжу призначаються заступники керівника коледжу; правила внутрішнього розпорядку коледжу, що стосуються студентів, затверджуються на засіданні Студентської ради коледжу простою більшістю від загальної кількості членів Студентської ради коледжу.

Студентська рада коледжу проводить свої засідання, які можуть бути регулярними або позачерговими, не рідше одного разу на місяць за ініціативою Голови. Засідання ради відкриті для відвідування іншими студентами, які не є членами ради або представниками засобів масової інформації, за умови попереднього повідомлення на офіційному інформаційному ресурсі коледжу.

Студентська рада коледжу складається з Голови, Першого заступника Голови, Секретаря, Голів та членів департаментів Студентської ради коледжу.

Голова студентської ради коледжу обирається студентами коледжу шляхом прямого або таємного голосування на один рік. Вибори організовує Виборча комісія студентів Відокремленого структурного підрозділу «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету», які проводяться відповідно до Положення про вибори студентів у коледжі.

Лише студент коледжу може бути обраний Головою студентської ради. Процедура подання кандидатур регулюється Положенням про вибори студентів у ВСП «КТЕФК НТУ». Після того, як новообраний Голова студентської ради коледжу складе присягу під час засідання ради, він вступає на посаду. У випадку, якщо новий Голова ще не склав присягу, а його попередник вже не є студентом, то новий Голова тимчасово виконує

обов'язки Голови до моменту складання присяги. Термін перебування на посаді виконуючого обов'язків враховується у загальний термін перебування на посаді Голови студентської ради коледжу.

Голова студентської ради коледжу виконує такі обов'язки:

- представляє студентське самоврядування коледжу у відносинах з адміністрацією коледжу та іншими організаціями;
- видає усні та письмові накази та розпорядження у межах своїх повноважень, які є обов'язковими для виконання всіма органами студентського самоврядування в коледжі;
- організовує та керує проведенням засідань Студентської ради;
- якщо представник структурного підрозділу студентського самоврядування не виконує усні або письмові накази або розпорядження, відсторонює від посади за законними підставами через втрату довіри;
- представляє актуальні проблеми студентів для обговорення;
- підписує прийняті акти Студентської ради;
- керує діяльністю Студентської ради;
- розподіляє повноваження між заступниками та іншими членами Студентської ради.

Голова студентської ради коледжу виконує свої обов'язки до призначення нового Голови. Усунення Голови студентської ради коледжу можливе шляхом висловлення недовіри через загальне таємне голосування студентів коледжу. Для початку такого голосування необхідно зібрати підписи не менше, ніж 25% студентів коледжу. Голову можна усунути з посади не раніше, ніж через два місяці після його призначення. Якщо повноваження Голови було припинено достроково, то виконуючим обов'язки Голови призначається заступник Голови, Секретар або один з членів студентської ради коледжу за рішенням студентської ради до призначення нового Голови. Виконуючий обов'язки Голови студентської ради коледжу має всі повноваження та виконує всі обов'язки Голови.

У випадку, якщо Голова вирішить достроково припинити свої

повноваження за власним бажанням, він повинен подати заяву про відставку за 10 робочих днів до дати звільнення.

Центральна виборча комісія студентів Київського транспортно-економічного фахового коледжу Національного транспортного університету протягом трьох робочих днів скликає засідання та призначає дату виборів Голови студентської ради коледжу.

Виборчий процес відбувається згідно з Положенням про вибори студентів Київського транспортно-економічного фахового коледжу Національного транспортного університету.

Перший заступник Голови Студентської ради, а також секретар Студентської ради складає, редагує, оформлює необхідні документи, веде облік вхідної та вихідної документації, веде протоколи засідань. Здійснює повноваження Голови Студентської ради за її відсутності. Здійснює контроль за виконанням членами Студентської ради розпоряджень, а також за дотриманням термінів виконання вказівок та доручень Голови Студентської ради. Представляє органи студентського самоврядування коледжу на урочистих заходах та церемоніях. Відповідає за злагоджену роботу Студентської ради на робочих засіданнях. Бере участь у підготовці заходів разом з членами Студентської ради.

Проаналізуємо *функції* кожного департаменту.

Департамент інформаційного забезпечення налагоджує належну підтримку роботи інформаційних систем; займається розробкою публікацій та постів на Telegram каналі та на Instagram сторінці, у Facebook, створює контент у TikTok; проводить збір та аналіз даних для прийняття рішень на основі інформації; готує звіти та аналітичні матеріали; анонсує проведення заходів у коледжі.

Департамент культурно-мистецького спрямування здійснює планування, організацію та проведення виховних, мистецьких заходів, екскурсій; здійснює підтримку та сприяє діяльності студентських гуртків та індивідуальних творчих проєктів.

Департамент освіти проводить просвітницьку роботу, організовує участь студентів та викладачів у наукових дебатах, конференціях, майстер-класах, тренінгах; організовує системи консультування та підтримки для студентів; координує й організовує діяльність предметних гуртків, конкурсів, олімпіад, семінарів, конференцій.

Департамент екології планує та координує екологічні ініціативи, такі як дні екології, акції з благоустрою території, суботники; організовує інформаційні заходи для підвищення обізнаності студентів та персоналу з питаннями збереження довкілля; сприяє використанню ресурсів коледжу з урахуванням принципів екологічної ефективності; організовує систему сортування відходів.

Департамент спортивного та фізичного розвитку планує та проводить внутрішні та міжколеджні спортивні заходи, організовує інформаційні заходи щодо здорового способу життя, тренувальні секції для студентів, проводить рекламні кампанії та заходи для залучення студентів до занять спортом, організовує та підтримує спільні спортивні заходи разом з керівниками фізичного виховання.

Департамент гуманітарного спрямування організовує тренінги, семінари та консультації, спрямовані на підтримку психічного здоров'я студентів; сприяє адаптації першокурсників та включенню їх в академічне середовище; організовує волонтерську діяльність та участь у гуманітарних проєктах.

Системною у ВСП «КТЕФК НТУ» є робота культурно-мистецького департаменту, який бере активну участь в організації та проведенні заходів на різноманітну тематику: «Пам'ятаємо...Перемагаємо», «День Європи», «День вишиванки», «Таємний Валентин» (До Дня святого Валентина), «Патріотека», День миру», «День Європи», «Шевченківські читання», «Movie time», «Живий ланцюг (Українська хвиля» до Дня Соборності України), вистава «Калина та песиголовці» (до Дня пам'яті жертв голодомору в Україні), «День студента», День пам'яті до річниці аварії на Чорнобильській

атомній електростанції, «День матері», «День вишиванки», «Алло! Ми шукаємо таланти», «День захисників та захисниць України», виставки технічної та художньої творчості, автошоу Formula 1 Гран-прі ВСП «КТЕФК НТУ» та ін.

Студентські лідери освітнього департаменту стали ініціаторами Наукової конференції студентів та викладачів закладів фахової передвищої освіти. Було організовано та проведено «Травневі наукові читання», «Осінні наукові читання» (видано збірники тез конференції). Планується третя наукова конференція. Департамент організовує майстер-класи, тренінги, круглі столи. Стартував проєкт «Дебатний клуб», перше проведення дебатів на тему: «Експансія російської культури крізь час і простір».

За ініціативи активістів екологічного департаменту та фінансової підтримки керівництва закладу було закуплено контейнери для переробки пластику та паперу, саджанці для озеленення території коледжу. Організовано та проведено захід «Екологічна свідомість = екологічна + соціальна відповідальність».

Члени спортивного департаменту виступили з ініціативою створення волейбольної та баскетбольної секцій в коледжі, організували та провели «Футзал» серед першокурсників, «День здоров'я». Результатом початку роботи волейбольної секції є спортивні досягнення: у Спартакіаді серед збірних команд закладів професійно-технічної та фахової передвищої освіти Голосіївського району міста Києва команда юнаків посіла 2 місце, команда дівчат -1 місце, команда ВСП «КТЕФК НТУ» посіла 1 місця у змаганнях з волейболу серед юнаків та серед дівчат на першість Голосіївського району міста Києва.

Гуманітарний департамент організував збір банок для окопних свічок, 500 банок було передано фонду «Я-Маріуполь».

За ініціати лідерів студентського самоврядування коледжу було зібрано кошти, які потім були розподілені на допомогу для військових. Разом із викладачами коледжу студентським активом було організовано збір

коштів на газові горілки та газові балони, які передали військовим.

Спільно з Голосіївською районною державною адміністрацією міста Києва студенти коледжу та увесь колектив коледжу закупили біноклі та передали частину газових балонів з горілками для військових на Краматорському, Слов'янському та Костянтинівському напрямках.

Активісти гуманітарного департаменту ініціювали збір речей для фонду «З Україною в серці», а також збір коштів на картини для Національного військово-медичного центру «Головний військовий клінічний госпіталь». Спільно з викладачами та керівництвом коледжу було закуплено газові балони та горілки, біноклі.

Представники органів студентського самоврядування беруть активну участь в організації та проведенні Днів відкритих дверей, рекламних акцій. З їхньої ініціативи було оголошено конкурс «Найактивніший профорієнтатор» з метою залучення та заохочення більшої кількості студентів та викладачів до профорієнтаційної роботи.

Голова Студентської ради коледжу є представницею студентства на педагогічній раді коледжу. Вносила пропозиції щодо відзначення репутаційних надбань студентів у 2022 – 2023 н. р. відповідно до Дорожньої карти реалізації державної молодіжної політики у коледжі. Входить до складу Студентської ради при Голосіївській районній в місті Києві державній адміністрації.

Голова Студентської ради коледжу входить до складу редколегії Науково-практичної міждисциплінарної конференції студентів та викладачів фахової передвищої освіти «Травневі наукові читання», «Осінні наукові читання».

За рік діяльності Голова студради коледжу активувала до участі в різних заходах 15% студентів коледжу.

Четвертою організаційно-педагогічною умовою є наявність інформаційних систем.

З початком повномасштабної війни особливої актуальності набула

проблема створення ефективної системи комунікації для обміну інформацією між студентами, студентами і викладачами, студентами й керівництвом коледжу.

На початку вторгнення, коли була ситуація невизначеності, виникла необхідність у зборі інформації про місце перебування кожного студента, можливості для подальшого навчання, налагодження організації освітнього процесу у дистанційному режимі. Тоді особливу роль було відведено саме органам студентського самоврядування, які, підтримуючи контакт із керівництвом коледжу, класними керівниками, викладачами налагоджували зв'язок зі студентами, збирали та узагальнювали інформацію, ознайомлювали з питаннями організації освітнього процесу усіх студентів коледжу, надавали психологічну підтримку студентам, сприяли удосконаленню освітнього процесу, виявляючи ініціативу, лідерські якості, здатність до самоорганізації.

Важливою складовою формування іміджу ЗФПО, організації освітнього процесу в умовах воєнного стану є інформаційні ресурси. Органи студентського самоврядування коледжу разом із координатором студентського самоврядування розпочали активну розробку інформаційних ресурсів коледжу (Facebook, Telegram, TikTok, Instagram).

Так з лютого 2023 року з ініціативи лідерів студентського самоврядування було створено Telegram канал для внутрішнього користування та швидкої комунікації. Канал має 930 підписників, розміщено більше 250 публікацій (з фото, відео та опитуваннями; понад 500 графічних матеріалів, понад 50 відео). Найбільша кількість переглядів понад 10000, поширень за пост - 194. Наявний власний бот зворотнього зв'язку.

Канал набуває популярності як серед студентів ВСП «КТЕФК НТУ», викладачів, так і потенційних абітурієнтів.

Динаміку переглядів та поширення інформації на Telegram каналі коледжу подано на рис. 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4.

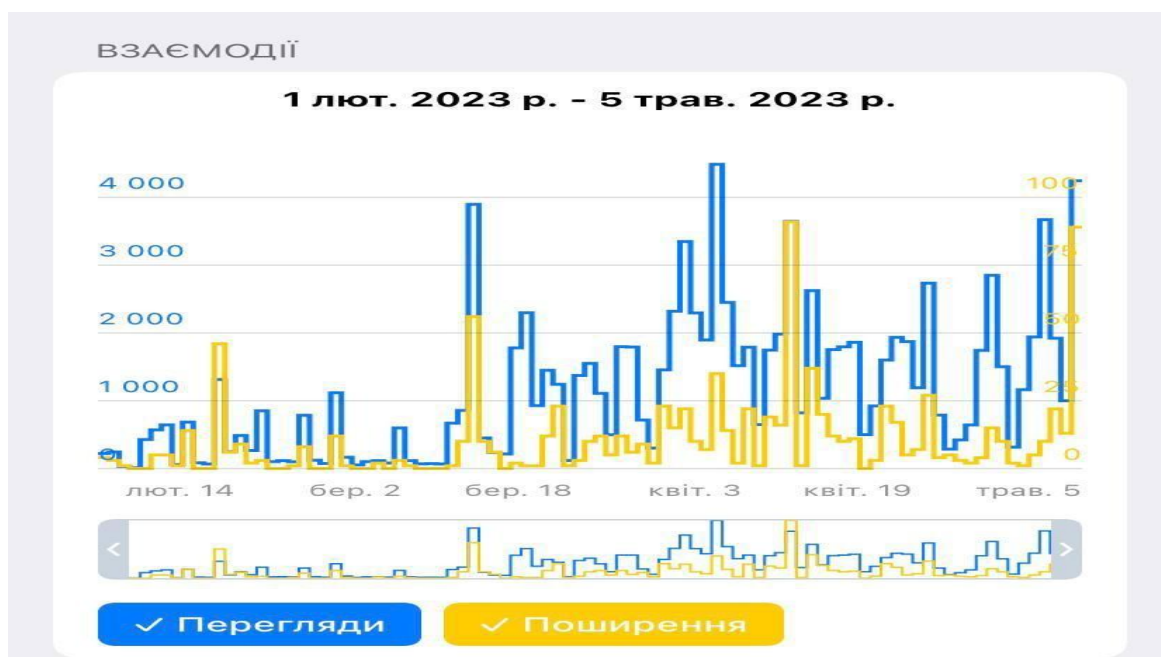

Рис. 2.2. Динаміка переглядів та поширення інформації на Telegram каналі ВСП «КТЕФК НТУ» за період з 1.02.2023 по - 5.05. 2023р.

Рис.2.2.3. Динаміка переглядів та поширення інформації на Telegram каналі ВСП «КТЕФК НТУ» за період з 22.07.2023 по - 23.10. 2023р.

Рис. 2.2.4. Динаміка переглядів та поширення інформації на Telegram каналі ВСП «КТЕФК НТУ» за період з 07.02.2023 по - 26.02. 2024 р.

Студентським активом створено Instagram – іміджеву програму (початок роботи з 18 березня 2023 року); 555 підписників, 48 дописів (з них 17 рілсів). Тут розміщено актуальну інформацію про культурне життя коледжу, спортивні досягнення, гуманітарну допомогу та інші категорії.

TikTok – розважальна програма, 912 підписників, 34 публікації відео (4 з них більше 100 тис переглядів), більше 1 млн переглядів, 125 тис. уподобайок. За рік з 0 до майже 1000 підписників, контент для вступної кампанії; налагоджена регулярність публікацій.

Таким чином здійснюється комплекс заходів з просування бренду закладу освіти, що позитивно впливає на конкурентоспроможність ВСП «КТЕФК НТУ» в сучасних реаліях.

Ефективна взаємодія між керівництвом коледжу та студентським самоврядуванням на основі рівноправного партнерства є *п'ятою організаційно-педагогічною умовою* серед тих, які ми визначили як основні.

Керівництво коледжу враховує побажання представників студентського самоврядування при прийнятті важливих для організації освітнього процесу управлінських рішень, делегує повноваження

студентському активу, підтримує зв'язок зі студентами як в очному режимі так і дистанційно (залежно від умов в яких відбувається організація освітнього процесу).

Варто зазначити, що іншими, не менш важливими, на нашу думку, *умовами* ефективної організації студентського самоврядування є *сформовані лідерські якості* студентів, ініціативність, уміння брати на себе відповідальність за прийняті рішення, бажання бути активними учасниками освітнього процесу; *налагоджена система національно-патріотичного виховання* (є пріоритетною в умовах воєнного стану), зорієнтована на формування у студентів патріотичної свідомості, ціннісного ставлення до надбань українського народу, держави, свідомої готовності стати на захист країни.

Порівнявши минулорічні показники, доходимо висновку, що якісний склад контингенту студентів істотно змінюється. До коледжу вступає значна частина молоді, яка має активну життєву позицію, бере участь у волонтерській діяльності, прагне здобути якісну вітчизняну освіту, самовдосконалюватися та брати активну участь у розвитку закладу освіти.

Таким чином, можна стверджувати, що показники діяльності органів студентського самоврядування ВСП «КТЕФК НТУ» свідчать про сприятливі організаційно-педагогічні умови та налагоджену взаємодію органів студентського самоврядування з усіма учасниками освітнього процесу.

2. 3. Технології управління студентським самоврядуванням

Однією з необхідних умов організації студентського самоврядування в закладі фахової передвищої освіти є застосування керівництвом закладу освіти сучасних управлінських технологій.

Технологія є поєднанням способів, форм та методів, а також прийомів, які обирають у відповідності до визначеної мети, завдань, принципів та умов діяльності.

Технологія управління є такою системою, яка визначає послідовність та умови для прийняття управлінських рішень, включаючи найбільш ефективні методи та інструменти для їх впровадження на практиці.

При взаємодії зі студентським самоврядуванням керівництво «ВСП КТЕФК НТУ» поєднує як традиційні управлінські функції, форми та методи роботи, так і модернізовані.

Серед форм та методів роботи зі студентським активом керівництво коледжу застосовує такі, як: раунд (коли лідери студентського самоврядування висловлюють свою позицію щодо певного питання упродовж 1-2 хвилин), робота в парах, мінігрупах, дебати, «мозковий штурм», індивідуальні консультації та ін.

Традиційні та інноваційні форми та методи роботи, які використовує керівництво коледжу при взаємодії з ОСС, зображено на рис. 2.3.1.

Рис. 2.3.1. Традиційні та інноваційні форми, які використовує керівництво ВСП «КТЕФК НТУ» при взаємодії з ОСС

Умови, в яких на сучасному етапі здійснюється управління закладом освіти, потребують від керівника професійної компетентності та психологічної готовності до змін, оновлення управлінських функцій, пошуку нових технологій управління, а також модернізації форм і методів управління студентським самоврядуванням.

Останнім часом спостерігається тенденція щодо поновлення функцій управління керівництва ВСП «КТЕФК НТУ» при взаємодії з ОСС (табл. 2.3.1)

Таблиця 2.3.1.

Тенденції щодо поновлення функцій управління керівництва ВСП «КТЕФК НТУ» при взаємодії з ОСС

Традиційне управління	Інноваційне управління
1	2
Аналіз діяльності ОСС: кількісні та якісні показники для забезпечення ефективності функціонування	Аналіз діяльності ОСС: кількісні та якісні показники для цілеспрямованого розвитку
Вивчення та аналіз діяльності кожного лідера студентського самоврядування	Вивчення та аналіз цінностей, мотивів, лідерських якостей, можливостей для самореалізації, пошук можливостей для стимулювання, активізації діяльності
Формування висновків щодо реального стану діяльності ОСС	Формування комплексної оцінки діяльності ОСС та прогнозування перспектив
Планування діяльності ОСС (від наставника до студентського лідера)	Планування діяльності ОСС (від студентського лідера до наставника). Залучення ОСС до планування діяльності навчального закладу, визначення візії та місії
Розробка перспективного плану роботи ОСС	Розробка програми розвитку студентського самоврядування в коледжі, сприяння її впровадженню
Контроль за діяльністю ОСС	Координація діяльності (коучинг). Запровадження інноваційних методів залучення студентів до процесу управління
Побудова структури управління діяльністю ОСС за лінійно-функціональним принципом. Встановлення вертикальних зв'язків.	Розробка рухомої структури управління. Встановлення горизонтальних зв'язків, забезпечення координації
Авторитарний стиль управління	Демократизація управління. Орієнтація на співпрацю, співуправління
Застосування перевірених технологій управління	Створення та апробація нових управлінських технологій

Джерело: авторська розробка на основі узагальнення матеріалів [55]

Провідна роль в реалізації організаційно-педагогічних умов управління студентським самоврядуванням належить керівництву закладу освіти. Вважаємо, що на сучасному етапі для реалізації цих умов керівнику закладу фахової передвищої освіти варто впроваджувати *технології адаптивного управління*.

Адаптивне управління – це процес взаємодії, який спричиняє взаємне

пристосування поведінки учасників діяльності на основі діалогу, що забезпечується спільним визначенням реалістичної мети та поєднанням зусиль і самонаправленням для досягнення цієї мети.

Адаптивне управління визначається як здатність керівника вибирати та поєднувати різні стилі управління в залежності від конкретної ситуації. Це досягається шляхом переформування творчих груп, перепроєктування завдань або модифікації посадових повноважень для підвищення адаптивності керівництва.

Провідною ознакою адаптивного управління є взаємне пристосування та органічне поєднання цілей керівника та бажань виконавця на основі розвитку гнучких моделей діяльності.

Адаптивне управління є різновидом ситуативного. Таке управління узгоджує два протилежних за природою явища, і тому його систематизація може бути конкретизованою таким чином: за суб'єктом управління – поєднує адміністративне й партисипативне (партнерське) управління; за характером впливу – поєднує зовнішнє управління з внутрішнім (самоуправлінням); за орієнтацією – процесно-цільове, бо орієнтується і на процес, і на результат [22].

Технологія адаптивного управління включає в себе послідовність дій, методи, засоби та способи організації та реалізації цього процесу. Механізм взаємодії розкриває способи цілеспрямованого впливу (самовпливу) та одночасно надає можливість для саморозвитку суб'єктів діяльності.

Л.Фесік виділяє такі *принципи* адаптивного управління:

- принцип пріоритетного визнання розвитку людини і визначальності природного шляху його здійснення;
- принцип резонансу;
- принцип управління через самоуправління;
- принцип наскрізно-рівневої адаптації і діалогічної узгодженості;
- принцип мотивації;
- принцип постійного підвищення компетентності;

- принцип спрямованої самоорганізації;
- принцип кооперації;
- принцип поточного саморегулювання;
- принцип спільного прогнозування подальшого розвитку за аналізом результату;
- принцип відкритості [92].

У процесі взаємодії з органами студентського самоврядування керівництво ВСП «КТЕФК НТУ» керується принципами адаптивного управління, а саме:

- враховує потреби, можливості та потенціал кожного студента, сприяє розкриттю потенціалу у процесі активної участі в діяльності органів студентського самоврядування;
- створює умови, за яких представники студентського самоврядування самостійно встановлюють цілі, планують свою діяльність, виконують завдання та оцінюють результативність своєї роботи;
- делегує повноваження студентському активу для того, щоб студенти могли самостійно приймати рішення, організовувати свою роботу;
- у процесі діалогу здійснює постановку спільних цілей та завдань, які стосуються управління закладом освіти. Такий діалог сприяє налагодженню взаємодії у прийнятті рішень, формує у студентів здатність до співпраці, співуправління, вміння працювати в команді, вміння домовлятися.

Адаптивне управління в контексті управління студентським самоврядуванням у коледжі реалізується через впровадження таких *технологій*, як:

- технологія партисипативного управління;
- маркетингові технології;
- проєктні технології;
- коучинг.

Термін *партисипативне управління* – «participative management» – дослівно означає «управління, засноване на участі» [48].

Таке управління передбачає безпосередню активну участь студента у різних аспектах діяльності закладу освіти, коли студент отримує задоволення від результатів своєї діяльності, прагне працювати ефективніше.

Партисипативний підхід, який застосовує керівництво коледжу в процесі співпраці з органами студентського самоврядування, сприяє залученню студентів до прийняття рішень, покращенню взаємодії, досягненню ефективних результатів, розвитку колегіальності та демократичності.

Такий підхід реалізується через залучення лідерів студентського колективу до планування роботи відділень, коледжу, до участі в засіданнях ради відділень на основі взаємодії, конструктивного діалогу. Студентський актив залучено до визначення цілей, завдань та стратегії розвитку закладу освіти.

На нашу думку, важливими також є гуманістичний та мотиваційний підходи у процесі взаємодії зі студентським самоврядуванням ЗФПО, особливо у період воєнного стану, коли необхідно допомогти кожному учаснику освітнього процесу адаптуватися до кризових умов. Тут керівнику потрібно проявити здатність до емпатії, вміння передбачати психологічні реакції, створювати доброзичливу атмосферу при взаємодії зі студентами.

За таких підходів взаємодія керівництва та органів студентського самоврядування ґрунтується на взаємоповазі, коли рішення приймаються колегіально, використовуються делегування повноважень, створюються умови для самореалізації студентської молоді. Керівник ЗФПО стає взірцем для студентів, лідером, якого хочеться наслідувати.

У процесі взаємодії з органами студентського самоврядування керівництво коледжу застосовує технології освітнього маркетингу.

Технологію маркетингового управління в освіті є послідовною діяльністю з відповідними управлінськими впливами, яка містить збір, обробку та аналіз інформації про ринок, споживчий попит та можливості

освітнього закладу, здійснення маркетингових досліджень з використанням маркетингового комплексу.

Тобто *маркетингові технології* – це діяльність, яка спрямована на реалізацію загальних або конкретних цілей та стратегічних задач закладу освіти.

Упровадження маркетингової технології включає такі *етапи*:

- аналіз зовнішніх факторів, які впливають на життєдіяльність закладу освіти;
- аналіз внутрішніх факторів (ресурсів) закладу освіти;
- аналіз ринку освітніх послуг та ринку праці;
- визначення цілей закладу освіти, які враховують вимоги ринку в організації освітнього процесу;
- розроблення стратегії діяльності закладу освіти;
- розробка маркетингових інструментів: створення рекламних матеріалів, веб-сайту, соціальних медіа-проектів, участь у виставках та інших заходах для популяризації освітнього закладу;
- впровадження маркетингових заходів;
- моніторинг та аналіз результатів шляхом вимірювання ефективності маркетингових заходів, аналізу отриманих даних та внесення коректив для покращення стратегії маркетингу в освіті.

Дослідження факторів зовнішнього впливу на життєдіяльність закладу освіти здійснюється за допомогою PEST-аналізу.

PEST-аналіз (від англ. P-policy-політика, E-economy-економіка, S-society-соціум (суспільство), T-technology-технологія) має на меті виявити фактори зовнішнього середовища, які найбільш впливають на діяльність закладу освіти.

PEST-аналіз полягає у заповненні таблиці з інформацією про зовнішні фактори впливу на організацію. Ця таблиця відображає взаємозв'язок між факторами та організацією. Результати аналізу представляються у вигляді матриці, де фактори макросередовища є об'єктом аналізу, а їх вплив

оцінюється за допомогою балів, рангів та інших одиниць виміру.

Результати PEST-аналізу дозволяють оцінити зовнішню економічну обстановку, що впливає на діяльність закладу освіти. Зазвичай, аналіз складається з чотирьох аспектів: політичні, економічні, соціокультурні та технологічні фактори PEST-аналіз служить для вивчення соціальних, технологічних, економічних і політичних факторів, які мають вплив на діяльність коледжу, а SWOT-аналіз передбачає визначення переваг і недоліків, а також можливостей та загроз, що можуть виникнути у майбутньому, та встановлення взаємозв'язків між ними.

SWOT-аналіз – це універсальний метод, що використовується у процесі стратегічного планування діяльності закладу освіти.

Основна ідея SWOT-аналізу полягає у класифікації факторів та явищ, що впливають на діяльність та розвиток освітнього закладу, на чотири групи: сильні сторони, слабкі сторони, можливості та загрози

Переконані в тому, що для аналізу зовнішніх та внутрішніх факторів, які впливають на діяльність коледжу, керівництво закладу вищої освіти повинно залучати лідерів студентського самоврядування.

Разом з органами студентського самоврядування було проведено SWOT-аналіз діяльності ВСП «КТЕФК НТУ». В результаті було визначено, що для збереження своїх позицій на ринку освітніх послуг необхідно активно розвивати сильні сторони, усувати недоліки, розглядати перспективи, усувати основні загрози, організувати ефективну маркетингову службу для просування освітніх послуг коледжу та залучати більше органів студентського самоврядування у ці процеси.

SWOT-аналіз використовується і в процесі визначення ефективності студентського самоврядування в коледжі, аналізу можливостей для розвитку.

У процесі взаємодії з органами студентського самоврядування керівництво коледжу застосовує *технології освітнього маркетингу*: здійснено моніторинг ефективності студентського самоврядування за

попередні роки, проаналізовано особливості студентського контингенту, у стратегії розвитку закладу освіти на період 2022-2030 років сформульовано основні положення щодо підтримки студентського самоврядування коледжу.

Однією з передових стратегій маркетингу, які використовуються у ВСП «КТЕФК НТУ» в процесі співуправління з органами студентського самоврядування, є *бенчмаркінг*.

Бенчмаркінг є процесом порівняння ефективності організації студентського самоврядування у коледжі з ефективністю організації самоврядних органів в інших закладах освіти такого типу. Мета бенчмаркінгу полягає у виявленні найкращого досвіду організації студентського самоврядування у закладі освіти.

Цикл бенчмаркінгу подано на рис. 2.3.1

Рис. 2.3.1 Цикл бенчмаркінгу [18]

На нашу думку, основними аспектами бенчмаркінгу, який пов'язаний з організацією студентського самоврядування, є порівняння організаційно-педагогічних умов управління студентським самоврядуванням, результатів діяльності ОСС з результатами діяльності ОСС інших закладів освіти; вивчення досвіду щодо ефективної організації самоврядування; оцінка ефективності діяльності ОСС, аналізу потреб здобувачів освіти; розробку

стратегії розвитку студентського самоврядування на основі проведеного дослідження.

За допомогою цього методу можна знайти відповіді на запитання:

- Якою є ефективність діяльності ОСС коледжу у порівнянні з іншими?
- У яких закладах найкраще організована робота щодо діяльності ОСС?
- Як досягається ефективність у інших закладах освіти?
- Чи можемо ми застосувати те, що ефективно спрацьовує у інших?
- Що ми можемо запропонувати краще?

Також цю технологію можна застосовувати у процесі співпраці керівництва коледжу та ОСС при розробці стратегії розвитку закладу освіти.

Найпоширенішими у практиці коледжу є *проектні технології*, адже вони надають можливість залучати студентів до активної взаємодії з керівництвом коледжу та викладачами, надають можливість кожному проявити свою індивідуальність, розвивати креативне мислення, кругозір, здатність самостійно аналізувати необхідну інформацію, робити висновки, приймати рішення. У колективних проєктах розвивається здатність до взаємодії, рольової діяльності, підвищується мотивація.

Проектна технологія – одна із інноваційних інтегральних технологій, яка орієнтована на формування компетенцій студента у відповідності з його особистими інтересами, його творчу самореалізацію [76].

Поняття «*проект*» (від лат. *projectus*; букв. вперед) – це комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на досягнення поставлених цілей, протягом обмеженого часу при обмежених фінансових, трудових і матеріальних ресурсах [76].

В управлінні проєктами виділяють такі основні класифікації проєктів:

1. За термінами реалізації: короткострокові (до 1 року); середньострокові (1–3 роки); довгострокові (понад 3 роки).
2. За складністю: прості; мультипроєкти; мегапроєкти.
3. За видами: комерційні; некомерційні.
4. За характером і сферою діяльності: організаційні; дослідницькі;

соціальні [36].

Класифікації проєктів подано на рис. 2.3.2.

Рис.2.3.2. Класифікації проєктів [36]

Спільними ознаками проєктів є:

- спрямованість на досягнення поставлених цілей;
- координоване виконання взаємозалежних дій;
- обмеженість у часі;
- унікальність [36].

При застосуванні проєктної технології головне – це активні види самостійної роботи студентів (індивідуальної, парної, групової) [76] та співпраця з керівництвом закладу освіти, яка спрямовує, стимулює, надає допомогу.

Спільними для керівництва ВСП «КТЕФК НТУ» та ОСС стали волонтерські, навчально-освітні, інформаційні PR-проєкти та інші.

Так у коледжі реалізуються спільні проєкти ОСС та керівництва закладу з організації допомоги студентам, які потрапили у важкі життєві

обставини, підтримки воїнів, які захищають Україну, а також тих, які зараз перебувають у військовому шпиталі.

Одним зі спільних проєктів керівництва коледжу та ОСС став експеримент із запровадження студкураторства. Керівництво коледжу делегувало повноваження Голові студентської ради щодо відбору та призначення студкураторів, закріплення їх за певними групами відділень. Цей проєкт має на меті допомогу в адаптації першкурсників до вимог закладу освіти, особливостей організації освітнього процесу, а також підтримку студентів в умовах воєнного стану.

Поступово в своїй управлінській діяльності керівництво коледжу впроваджує технологію *коучингу*, яка є студентоцентричною та сприяє розвитку та вдосконаленню компетентностей студентського активу, а також дозволяє розкрити лідерський потенціал студентів.

У контексті нашого дослідження *коучинг* є процесом активного співробітництва між коучем та студентами, спрямований на підтримку їхнього особистісного та професійного розвитку у сфері самоврядування. Цей підхід базується на використанні психологічних та педагогічних методів для стимулювання саморефлексії, самовдосконалення та досягнення поставлених цілей у роботі зі студентськими органами управління.

Основними ідеями коучингу є розкриття лідерського потенціалу; допомога студенту у розвитку необхідних управлінських компетенцій; допомога у встановленні цілей та завдань, розробці плану дій щодо досягнення цих цілей. В основі взаємодії коуча та студента має бути активна співпраця.

Так у ВСП «КТЕФК НТУ» використовується модель коучингу GROW, яка є дуже простим, потужним і ефективним інструментом. Модель є авторським узагальненням на основі теоретичних джерел (рис.2.3.3).

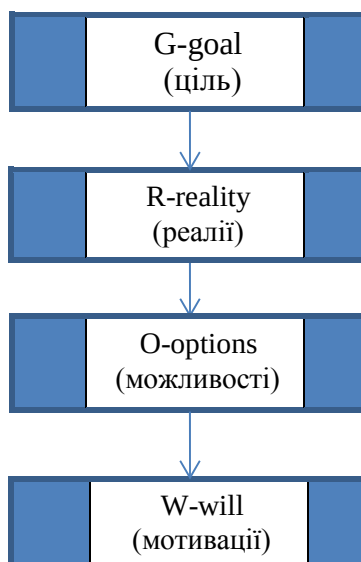

Рис. 2.3.3. Модель GROW

Джерело: авторське узагальнення [52]

Метою коучингу в процесі взаємодії керівництва закладу освіти та студентського лідера є розкриття внутрішнього потенціалу особистості студента; розвиток особистості через делегування повноважень та усвідомлення відповідальності за прийняті рішення.

Завдання коуча полягає в тому, щоб допомогти студентам розвивати лідерські навички, сприяти їхньому самовдосконаленню та вирішенню конфліктів, підтримувати їх у прийнятті важливих рішень та сприяти побудові ефективних команд для успішної роботи в університетському середовищі. Коуч допомагає студентам зрозуміти їхні цілі та потреби, розвивати стратегії досягнення успіху та підтримувати їх у процесі самоврядування.

У процесі міжособистісної взаємодії, коуч сприяє розвитку самосвідомості студента, допомагає йому краще зрозуміти себе, встановлювати важливі цілі, стимулює саморозвиток, сприяє пошуку оптимальних шляхів для досягнення цілей та покладає на студента відповідальність за результати своїх дій.

Така взаємодія ґрунтується на комунікативному співробітництві,

спрямована на побудову партнерських стосунків для розкриття потенціалу та досягнення результату.

Завданням керівника, який виступає в ролі коуча, є створення атмосфери довіри, в якій студент відчуватиме, що до його думок прислухаються, підтримують ініціативи. Також коуч стимулює студента до пошуку рішень і підтримує його прагнення у досягненні мети.

Коучинг є такою моделлю взаємодії керівництва закладу фахової передвищої освіти зі студентським самоврядуванням, завдяки якій підвищується рівень мотивації студентів, відбувається розвиток самостійності та відповідальності, формуються уміння працювати у команді.

На нашу думку, зазначені вище технології забезпечують ефективність управління студентським самоврядуванням та впливають на зміст, форми та методи управління.

Використання сучасних технологій управління студентським самоврядуванням є ключовим чинником для підвищення ефективності, доступності та прозорості діяльності студентських органів управління. Адаптивні технології та колаборація забезпечують швидкий та зручний обмін інформацією між представниками студентської ради та керівництвом закладу освіти, що сприяє вчасному реагуванню на потреби студентів та вирішенню актуальних проблем. Однією із ключових переваг використання сучасних технологій є можливість залучення більш широкого кола студентів до участі в самоврядуванні за допомогою онлайн-платформ, мобільних додатків та соціальних мереж. Це робить процес управління більш демократичним, доступним та відкритим для всіх зацікавлених сторін, особливо в умовах воєнного стану. Проте важливо пам'ятати, що технології є лише інструментом, а не ціллю самою по собі. Ефективне використання технологій управління студентським самоврядуванням вимагає компетентності та відповідальності з боку усіх учасників процесу. Важливо забезпечити надійність та безпеку інформації, а також навчити студентів використовувати ці технології з метою досягнення конструктивних

результатів та спільного успіху.

Отже, використання технологій управління студентським самоврядуванням є важливим чинником для покращення його якості та ефективності. Правильне впровадження та використання цих технологій дозволяє зробити управління студентським самоврядуванням більш доступним, демократичним та відкритим, що сприяє активізації студентської громадянської участі та розвитку освітнього середовища.

2.4. Інструментарії визначення ефективності організації студентського самоврядування

Варто зазначити, що досі ще не достатньо розроблені методології оцінки ефективності організації студентського самоврядування. Особливої уваги це питання потребує на рівні закладу фахової передвищої освіти.

Перш за все зауважимо, що при створенні системи показників ефективності організації студентського самоврядування, на нашу думку, можна виділити такі ключові критерії для оцінки, як:

- результативність проєктів та ініціатив (дієвість);
- активність студентів, залученість до роботи в органах студентського самоврядування;
- вплив на формування іміджу навчального закладу;
- прозорість та відкритість діяльності ОСС;
- розвиток структури студентського самоврядування;
- стабільність складу ОСС;
- рівень задоволення студентів результатами діяльності ОСС;
- рівень співпраці ОСС з керівництвом закладу освіти.

Вважаємо, що для визначення ефективності організації студентського самоврядування у фаховому коледжі потрібно використовувати такі інструменти, як:

- анкетування;

- інтерв'ю;
- спостереження;
- аналіз звітів;
- SWOT-аналіз;
- бенчмаркінг;
- кваліметрична модель.

Анкетування студентів проводиться з метою вивчення рівня залученості молоді в органах студентського самоврядування коледжу, з'ясування потреб та пропозицій студентів щодо покращення діяльності ОСС, визначення рівня задоволеності студентського загалу діяльністю ОСС, рівня взаємодії ОСС з адміністрацією та її ефективністю.

Для отримання більш об'єктивних результатів варто таке опитування проводити анонімно.

Також необхідно проводити такі опитування і серед представників керівництва коледжу та педагогічного колективу.

Для оперативності збору інформації такі опитувальники варто розробляти за допомогою Googl-форм та розміщувати на сайтах коледжу та інших інформаційних ресурсах.

Ще одним методом є інтерв'ю, коли інформація щодо ефективності організації студентського самоврядування збирається шляхом інтерв'ювання студентів, які беруть участь у діяльності ОСС або координують її діяльність. Цей метод буде менш об'єктивним, ніж анонімне анкетування.

Традиційними методами є спостереження за діяльністю ОСС та аналіз звітів студентського самоврядування: визначення показників реалізації проєктів, проведення заходів, залучення студентів коледжу до участі в діяльності органів студентського самоврядування.

SWOT-аналіз для студентського самоврядування в коледжі полягає у визначенні переваг та недоліків організації, можливостей для розвитку та потенційних загроз, що впливають на їхню діяльність.

Бенчмаркінг має свою технологію проведення, яка передбачає певні етапи:

1. Визначення цілей: визначення того, що саме потрібно виміряти або порівняти.
2. Вибір об'єктів для порівняння.
3. Збір необхідної інформації про обрані об'єкти порівняння.
4. Аналіз даних: оцінка та порівняння даних, які було дібрано для виявлення різниці між власною діяльністю та кращими практиками.
5. Впровадження змін, які передбачають розробку стратегії для покращення власної діяльності на основі результатів бенчмаркінгу.
6. Моніторинг та постійне відстеження результатів та внесення коректив у стратегії на основі нових даних та викликів.

Одним із інструментаріїв моніторингу ОСС є кваліметричні факторно-критеріальні моделі оцінки діяльності студентського самоврядування, які розробляються на основі кваліметричного підходу.

Використання моніторингу на різних рівнях управління є підходом, який характерний для адаптивного управління. Цей підхід включає в себе систему показників, які об'єднуються у стандарти, методи їх розробки, постійне спостереження за цими показниками, проведення оперативної діагностики, передбачення можливих диспропорцій, розчленування та коригування управлінських рішень.

Кваліметрична модель у контексті дослідження організації студентського самоврядування – це методологія вимірювання та оцінки якості управління та функціонування студентської організації. Ця модель використовується для аналізу та оцінки ефективності структури, процесів та результатів самоврядування студентів на основі конкретних критеріїв та показників якості. Вона дозволяє здійснювати порівняльний аналіз, виявляти сильні та слабкі сторони управління студентською організацією та розробляти стратегії для покращення її діяльності.

Кваліметричну модель ефективності організації студентського самоврядування подано в таблиці 2.4.1.

Таблиця 2.4.1.

Кваліметрична факторно-критеріальна модель ефективності організації студентського самоврядування

Фактори	Вагомість фактора	Критерії	Вагомість критеріїв	Рівень вияву
<i>Організаційно-правове забезпечення</i>	0,1	Наявність нормативно-правової документації	0,1	
		Наявність Статуту	0,15	
		Наявність Положення	0,1	
		Чітка структура ОСС	0,1	
		Розподіл функціональних обов'язків	0,1	
<i>Рівень активності та залученості студентів до ОСС</i>	0,2	Участь студентів у голосуваннях, виборах ОСС	0,1	
		Задіяність студентів навчальних груп в роботі ОСС на рівні коледжу	0,3	
		Участь студентів у всеукраїнських, міжнародних заходах	0,1	
<i>Ефективні комунікації між ОСС та громадськістю</i>	0,2	Наявність ефективних інформаційних ресурсів	0,3	
		Презентаційна діяльність	0,2	
		Наявність медіа та цифрових інструментів	0,1	
		Регулярність та доступність інформації про діяльність ОСС	0,3	
<i>Співпраця ОСС з керівництвом закладу освіти</i>	0,3	Регулярність зустрічей представників студентського самоврядування з адміністрацією	0,2	
		Рівень відкритості адміністрації до студентських ініціатив	0,3	
		Реалізація спільних проєктів	0,4	
<i>Результативність заходів</i>	0,2	Психологічна та соціальна підтримка	0,3	
		Ступінь досягнення цілей	0,2	
		Вплив на зміни	0,2	
Загальна сума	1,0			

Для оцінки параметрів використовуємо класичну шкалу для кваліметричного аналізу в межах 0-1:

0-0,35 – недопустимий рівень;

0,35-0,6 – критичний (низький) рівень;

0,6-0,75 – достатній (середній) рівень;

0,75-0,9 – високий рівень;

0,9-1 – відмінний (дуже високий) рівень [68].

Загальна оцінка стану управління студентським самоврядуванням дозволить визначити передумови та основні напрямки діяльності керівництва та представників самоврядування щодо співуправління закладом фахової передвищої освіти. Визначення ефективності організації студентського самоврядування є ключовим етапом для оцінки результативності діяльності студентських органів управління та виявлення шляхів її покращення. Інструментарій для визначення ефективності включає різноманітні методи та показники, що дозволяють об'єктивно оцінювати рівень досягнутого результату та спрямовувати подальші зусилля на досягнення стратегічних цілей.

Одним із ключових інструментів є система моніторингу та оцінки, яка передбачає збір та аналіз якісних та кількісних даних про діяльність студентських органів управління. Це дозволяє виявити поточні проблеми та відхилення від стратегічних цілей, а також визначити можливі напрями подальшого розвитку. Крім того, до інструментарію входять індикатори ефективності, які дозволяють порівнювати досягнуті результати з попередніми періодами чи з встановленими стандартами. Це сприяє об'єктивній оцінці продуктивності та виявленню тенденцій у розвитку студентського самоврядування.

Отже, використання запропонованого інструментарію дозволить в умовах формуального експерименту забезпечити об'єктивну оцінку ефективності організації студентського самоврядування та виявити шляхи її покращення. Це є важливим кроком для забезпечення успішної діяльності

студентських органів управління та створення сприятливих умов для розвитку студентської громади.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Дослідивши умови організації діяльності органів студентського самоврядування та впровадження нових технологій в управління студентським самоврядуванням у ВСП «КТЕФК НТУ», ми помітили позитивні тенденції в розумінні керівництвом коледжу, викладачами закладу самого змісту поняття «самоврядування», ролі самоврядування в організації освітнього процесу та усвідомлення необхідності перегляду підходів, форм та методів взаємодії зі студентським активом.

Варто зазначити, що в коледжі створено необхідні умови для розвитку студентського самоврядування. Керівництво закладу та педагогічний колектив підтримують студентські ініціативи, разом зі студентами беруть участь у різноманітних проєктах, заходах. Взаємодія керівництва коледжу з лідерами самоврядування здійснюється на основі партисипативного підходу, який полягає у спільній діяльності на основі партнерства.

Діяльність студентського самоврядування у коледжі регламентовано чинним законодавством, а також Положенням про студентське самоврядування у ВСП «КТЕФК НТУ», за яким усі студенти мають рівні права щодо участі в роботі ОСС. Органи студентського самоврядування коледжу мають свою організаційну структуру. Формою організації студентського самоврядування є студентська рада.

Студентським активом створено департаменти, діяльність яких спрямована на організацію різноманітних освітніх, культурних, спортивних та благодійних заходів, створення позитивного іміджу закладу освіти.

Можна стверджувати, що поєднання у своїй управлінській діяльності керівництвом коледжу традиційних та іноваційних форм взаємодії з ОСС сприяють підвищенню ефективності ролі самоврядування у створенні

сприятливого освітнього середовища

Взаємодія керівництва ВСП «КТЕФК НТУ» та органів студентського самоврядування відбувається на основі таких принципів адаптивного управління: принцип пріоритетного визнання розвитку людини і визначальності природного шляху його здійснення; принцип резонансу; принцип управління через самоуправління; принцип наскрізно-рівневої адаптації і діалогічної узгодженості; принцип мотивації; принцип постійного підвищення компетентності; принцип спрямованої самоорганізації; принцип кооперації; принцип поточного саморегулювання; принцип спільного прогнозування подальшого розвитку за аналізом результату; принцип відкритості.

Адаптивне управління реалізується через такі технології, як:

- технологія партисипативного управління;
- маркетингові технології;
- проєктні технології;
- коучинг.

Використання цих технологій керівником закладу освіти сприяє розвитку лідерських навичок у студентів, сприяє їх участі в активній комунікативній взаємодії, створенню атмосфери взаємоповаги, довіри та відповідальності, здійсненню ефективного освітнього процесу та забезпечує ефективне управління студентським самоврядуванням.

Серед інструментів для визначення ефективності організації студентського самоврядування у фаховому коледжі можна виділити опитування у формі анкет, інтерв'ю, аналіз за спостереженнями, звітуванням, бенчмаркінг, SWOT-аналіз та кваліметрична факторно-критеріальна модель оцінки діяльності студентського самоврядування.

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ТА ЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ СТУДЕНТСЬКИМ САМОВРЯДУВАННЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

3.1. Аналіз результатів перевірки організаційно-педагогічних умов та впровадження технологій управління студентським самоврядуванням

З метою оцінки ефективності організаційно-педагогічних умов та впровадження технологій управління студентським самоврядуванням у ВСП «КТЕФК НТУ» нами було проведено опитування серед керівництва коледжу (Додаток А), лідерів студентського самоврядування (Додаток Б) та студентів коледжу.

На питання анкети «Чи важливою, як на вашу думку, є роль студентського самоврядування в організації освітнього процесу в коледжі в умовах воєнного стану?» відповідали 10 респондентів: директор коледжу, заступник директора з навчальної роботи, заступник директора з гуманітарних питань та виховної роботи, заступник директора з навчально-виробничої роботи, завідувач відділення «Автомобільного транспорту», завідувач відділення «Економіки, менеджменту та туризму», завідувач відділення «Транспортних технологій», завідувач заочного відділення коледжу, завідувач методичного кабінету та завідувач навчально-методичної лабораторії.

З відповідей на запитання анкети «Чи важливою, як на вашу думку, є роль студентського самоврядування в організації освітнього процесу в коледжі в умовах воєнного стану?» видно, що керівництво коледжу усвідомлює важливість ефективної організації студентського самоврядування в ЗФПО, особливо в умовах воєнного стану.

Серед аргументів щодо важливої ролі ОСС у ЗФПО в умовах воєнного стану наводяться такі:

– діяльність органів студентського самоврядування має позитивний вплив на психоемоційний стан студентів в умовах війни;

– студентське самоврядування сприяє соціальній та громадській активності молоді;

– самоврядування є дієвим механізмом допомоги керівництву закладу освіти в організації освітнього процесу в умовах воєнного стану;

– самоврядування в закладі освіти дає можливість почути консолідовану позицію молоді, враховувати інтереси студентів при організації освітнього процесу.

Щодо завдань, які, на думку респондентів, мають органи студентського самоврядування, за результатами анкетування виділимо такі:

- формування активної життєвої позиції;
- допомога у налагодженні психоемоційного стану;
- соціальна підтримка студентів, які опинилися у важких життєвих обставинах;

- налагодження комунікації з усіма здобувачами освіти та представлення їх інтересів;

- захист прав студентів;
- залучення до підтримки Збройних Сил України;
- сприяння вихованню патріотизму;
- залучення до пропагування здорового способу життя;
- залучення до культурно-освітніх та інших виховних заходів;
- залучення студентів до онлайн освіти.

Відповідаючи на запитання анкети «Які напрямки співпраці між керівництвом коледжу та студентським самоврядуванням ви вважаєте важливими на сучасному етапі?», респонденти виділили наступне:

- реалізація спільних волонтерських та гуманітарних проєктів;
- участь у внутрішній системі забезпечення якості освіти;
- розширення зв'язків з молодіжними організаціями, ОСС інших закладів освіти України та Європи;

- обмін досвідом організації студентського самоврядування з іншими закладами освіти в Україні та за кордоном.

Більшість респондентів зазначають, що механізми комунікації між представниками студентського самоврядування та керівництвом у ВСП «КТЕФК НТУ» є достатньо ефективними (7 із 10 опитаних).

У відповідях на запитання анкети «Які механізми зворотного зв'язку, на вашу думку, можуть покращити процес комунікації між представниками студентського самоврядування та керівництва коледжу?» респонденти зазначають такі механізми:

- регулярні зустрічі керівництва коледжу з представниками ОСС (круглі столи, засідання та ін.);
- організація Школи лідерства;
- проведення днів студентського самоврядування;
- залучення ОСС до активної участі в адміністративній та педагогічній радах;
- створення спільних робочих груп.

Відповідаючи на питання «Як, на ваш погляд, можна сприяти активізації участі представників студентського самоврядування у житті коледжу?» респонденти вказують на необхідності проведення роз'яснювальної роботи щодо прав та обов'язків органів студентського самоврядування, їхньої мети та завдань; організації Школи лідерства; запровадження ефективної системи заохочення студентів (моральне та матеріальне; розробка системи нарахування додаткових балів до рейтингу студента за активну участь в роботі ОСС коледжу; надання реального права впливати на окремі види діяльності закладу освіти).

Двоє з опитаних дали ствердну відповідь на запитання «Чи виникають у вас труднощі при взаємодії з представниками студентського самоврядування?». Серед причин зазначили розбіжності у розумінні завдань ОСС, а також проблеми у спілкуванні, які пов'язані зі значною різницею у віці (представники старшого покоління від 60 років).

На жаль, лише троє з опитаних дали ствердну відповідь на запитання «Чи готові ви стати коучем для лідера студентського самоврядування?».

До опитування представників студентського самоврядування було залучено 80 студентів. Це старости, заступники старост груп, а також актив студентської ради коледжу.

Проаналізувавши анкети лідерів студентського самоврядування на запитання анкети «У чому ви бачите роль органів студентського самоврядування в коледжі?» можна виділити найпоширеніші:

- в організації дозвілля студентів;
- проведенні цікавих для студентів заходів;
- створенні дружньої, позитивної атмосфери в коледжі;
- представленні інтересів усіх студентів;
- допомозі керівництву коледжу в організації освітнього процесу.

Аналіз анкет показав, що 69 % (55 студентів) оцінюють рівень співпраці керівництва коледжу з органами студентського самоврядування як достатній, 12% (10 студентів) як низький і лише 19% (15 студентів) вважають, що рівень є високим (рис.3.1.1).

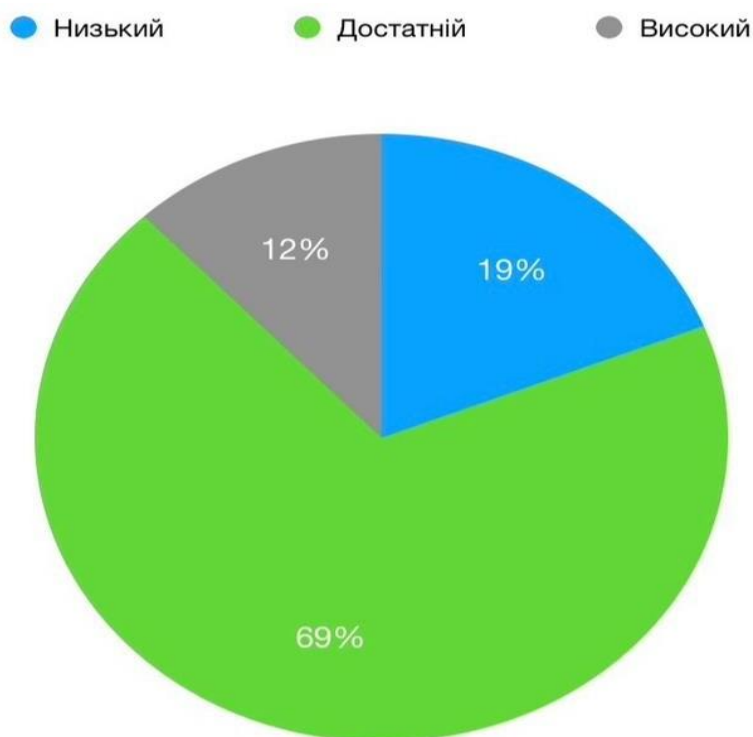

Рис. 3.1.1. Відповіді на запитання: «Як ви оцінюєте рівень співпраці керівництва коледжу з органами студентського самоврядування?».

З діаграми (рис. 3.1.2) видно, що на запитання «Чи підтримує керівництво коледжу студентські ініціативи?» 67, 5 % (54 студенти) респондентів відповіли «так», 20 % (16 студентів) зазначили «частково», а 12, 5% (10 студентів) дали відповідь «ні».

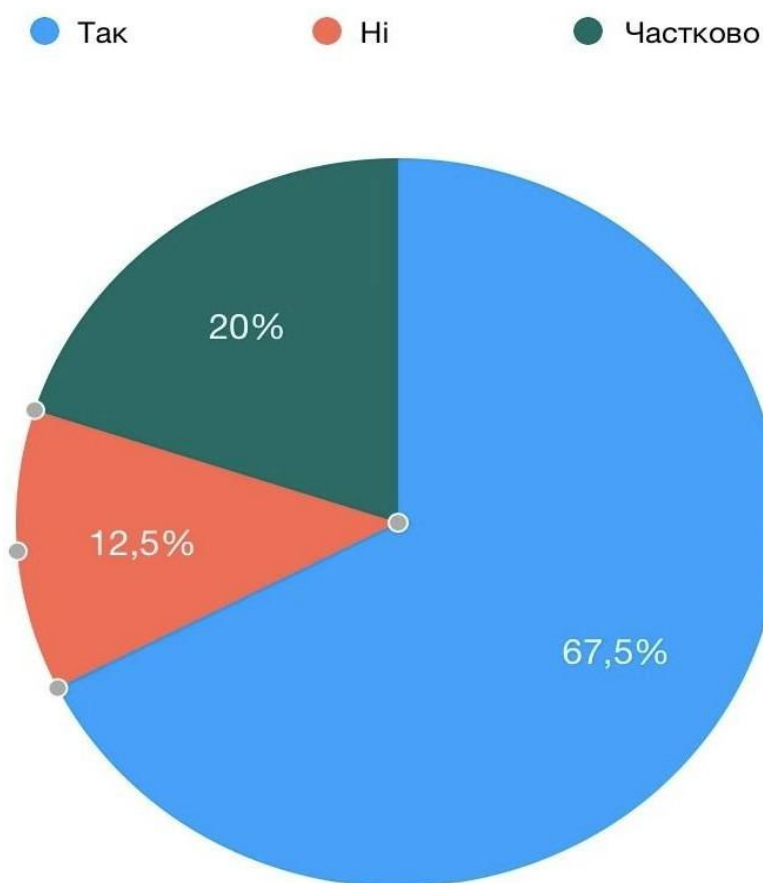

Рис. 3.1.2. Відповіді на запитання: «Чи підтримує керівництво коледжу студентські ініціативи?».

Відповідаючи на запитання анкети «Чи виникають у вас труднощі у процесі взаємодії з керівництвом коледжу?» 62,5 % (50 студентів) відповіли «ні», а 37, 5 % респондентів зазначили «так» (рис. 3.1.3).

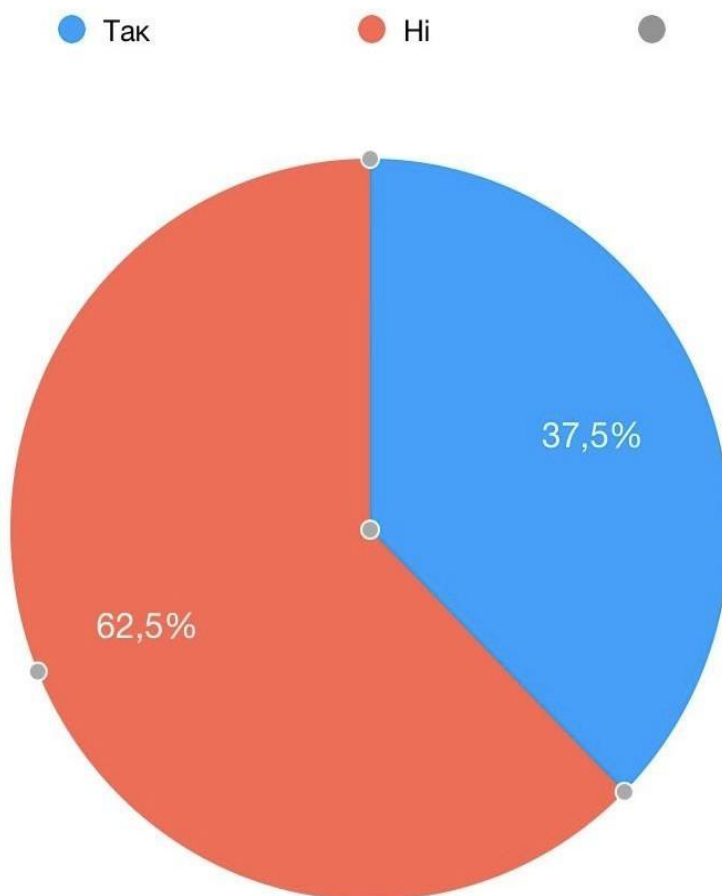

Рис. 3.1.3. Відповіді на запитання: «Чи виникають у вас труднощі у процесі взаємодії з керівництвом коледжу?».

На запитання «У чому полягають ці труднощі?» студенти давали такі відповіді: «занадто опікуються та мало надають свободи у прийнятті рішень», «різні погляди на одні й ті ж проблеми», «не завжди розуміють нас», «не зовсім готові до змін» та ін.

Серед шляхів подолання труднощів у комунікації студенти виділяють:

- організацію заходів спільно з керівництвом коледжу у неформальній обстановці;
- проведення регулярних зустрічей зі студентами;
- вивчення потреб студентів;
- надання повноважень у прийнятті важливих рішень.

89 % (71 студент) респондентів зазначили, що потребують підтримки, поради старшого наставника. Щодо запитання «З приводу яких питань?», то студенти зазначали, що це моральна, психологічна підтримка, поради щодо планування роботи, визначення завдань, розподілу доручень, організації заходів.

Серед відповідей на запитання анкети «Які напрямки співпраці між керівництвом коледжу та студентським самоврядуванням ви вважаєте важливими на сучасному етапі?» виділимо такі:

- підтримка Збройних Сил України;
- організація волонтерства;
- створення безпечних умов для навчання студентів та проживання в гуртожитку;
- соціальна підтримка студентів;
- заохочення до активної участі в роботі студентського самоврядування.

Таким чином, в результаті перевірки організаційно-педагогічних умов та ефективності впровадження технологій управління студентським самоврядуванням у ВСП «КТЕФК НТУ» встановлено, що в коледжі на достатньому рівні створено організаційно-педагогічні умови для ефективного функціонування органів студентського самоврядування.

Керівництво коледжу та викладацький колектив у своїй взаємодії з ОСС виступають у якості наставників, радників, підтримують ініціативу студентів, активізують активність студентів, розвивають лідерські якості та самостійність у прийнятті рішень.

Упродовж вересня 2023 року – лютого 2024 року здійснювалася експериментальна перевірка на основі аналізу результативності системи управління студентським самоврядуванням, метою якої було підтвердження або спростування результативності організаційно-педагогічних умов та технологій управління студентським самоврядуванням у ВСП «КТЕФК НТУ» в умовах воєнного стану.

Порівнявши організаційно-педагогічні умови організації самоврядування в коледжі та показники діяльності органів студентського самоврядування до початку повномасштабного вторгнення та після (проаналізовано 2021-2022 н.р., 2022-2023 н.р, 2023-2024 н.р) було встановлено, що з 2022 року ефективність студентського самоврядування зросла, оскільки з початком війни молодь стала більш вмотивованою, ініціативною, відчула потребу у реалізації свого лідерського потенціалу, тому виникла потреба у створенні додаткових організаційно-педагогічних умов та впровадженні нової, більш ефективної системи роботи з ОСС.

В результаті дослідження було доведено, що нова система буде більш ефективною, оскільки її впровадження сприяло підвищенню рівня ефективності організації студентського самоврядування в коледжі.

У порівнянні з 2021 роком суттєво збільшилася кількість студентів, які залучені до роботи ОСС на рівні коледжу, студентське самоврядування розробило власну структуру, у 2023 році створено 6 департаментів, які здійснюють діяльність за певними ключовими напрямками, відбувся розподіл функціональних обов'язків серед студентських лідерів, представники студентського самоврядування увійшли до складу адмінради коледжу, ради відділень, збільшилась кількість студентських ініціатив, зокрема спільних проєктів, студентський актив став ініціатором волонтерських проєктів, допомоги Збройним Силам України, ініціатором та розробником інформаційних ресурсів коледжу (Facebook, Telegram, TikTok, Instagram) для налагодження ефективної комунікації в умовах воєнного стану, презентаційної та профорієнтаційної діяльності.

Для оцінки продуктивності студентського самоврядування була створена модель, яка використовує кваліметричні фактори та критерії.

Дослідження передбачало два етапи: констатувальний та формувальний. На першому етапі нашого дослідження було визначено фактори, які впливають на якість організації студентського самоврядування та критерії, до кожного вказаного фактора; вагомості факторів і критеріїв,

що обчислюються за методом Дельфі.

Ключовими факторами нами було визначено:

1. Співпрацю студентського самоврядування з керівництвом коледжу.
2. Наявність ефективної комунікації між органами студентського самоврядування та громадськістю.
3. Рівень активності та залученості студентів до органів студентського самоврядування.
4. Результативність заходів.
5. Організаційно-правове забезпечення організації студентського самоврядування в коледжі.

Критеріями до першого фактора нами було визначено: наявність нормативно-правової документації, наявність Статуту, наявність Положення, чітка структура органів студентського самоврядування, розподіл функціональних обов'язків.

До другого фактора нами визначено такі критерії: участь студентів у голосуваннях, виборах ОСС, задіяність студентів навчальних груп в роботі ОСС на рівні коледжу, участь студентів у всеукраїнських, міжнародних заходах.

Критеріями до третього фактора є такі: наявність ефективних інформаційних ресурсів, презентаційна діяльність, наявність медіа та цифрових інструментів, регулярність та доступність інформації про діяльність ОСС.

До четвертого фактора віднесено такі критерії: регулярність зустрічей представників студентського самоврядування з керівництвом коледжу, рівень відкритості керівництва коледжу до студентських ініціатив, реалізація спільних проєктів.

Критеріями до п'ятого фактора нами було визначено такі: психологічна та соціальна підтримка студентів, ступінь досягнення цілей, вплив на зміни.

Для оцінювання ефективності організації студентського самоврядування ми використали метод експертної оцінки. Експертами виступили: директор

коледжу, заступник директора з навчальної роботи, заступник директора з виховної роботи, завідувач відділення Економіки, менеджменту та туризму, завідувач відділення Автомобільного транспорту, завідувач відділення Транспортних технологій, завідувач заочного відділення, куратор студентського самоврядування. Оцінювання здійснювалось за визначенням рівня: високий рівень – 4 бали, достатній – 3, середній – 2, низький – 1. Кожним експертом було виставлено відповідний бал, який визначив ступінь виявлення кожного критерію.

Оцінка у частках одиниці була обчислена таким чином: всього було 8 експертів, тому максимально вони могли поставити 32 бали за кожним фактором. Сума, яка була набрана за кожним фактором, була поділена на 32 – максимальну кількість балів. Результат і є оцінкою у частці одиниці (табл. 3.1.1).

Потім було проведено шкалування отриманих результатів та зроблено висновки: результати від 0 до 0,35 вказували на недопустимий рівень; від 0,35 до 0,6 – низький рівень; від 0,6 до 0,75 – на достатній рівень; від 0,75 до 0,9 – високий рівень; результати від 0,9 до 1 свідчили про дуже високий рівень ефективності.

Такі виміри було проведено у вересні 2023 року, листопаді 2023 року, лютому 2024 року (табл. 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3). Як бачимо з таблиці 3.1.1. у вересні 2023 року найвищий показник визначено за фактором «Організаційно-правове забезпечення» (високий рівень), достатній рівень за факторами «Рівень активності та залученості студентів до ОСС», «Результативність заходів», «Співпраця ОСС з керівництвом закладу освіти», Ефективні комунікації між ОСС та громадськістю».

У листопаді 2023 року (табл. 3.1.2) високий рівень було встановлено за факторами «Організаційно-правове забезпечення», «Співпраця ОСС з керівництвом закладу освіти», достатній – за факторами «Рівень активності та залученості студентів до ОСС», «Результативність заходів», «Ефективні комунікації між ОСС та громадськістю».

[illegible]

Таблиця 3.1.3

Експертна оцінка ефективності організації студентського самоврядування у ВСП «КТЕФК НТУ» (лютий 2023 року)

№	Фактори	Експерти								Σ	Оцінка
		1	2	3	4	5	6	7	8		
1	Організаційно-правове забезпечення	3	3	3	4	4	3	3	4	27	0,84
2	Рівень активності та залученості студентів до ОСС	4	4	3	3	3	3	3	3	26	0,81
3	Ефективні комунікації між ОСС та громадськістю	4	3	3	3	3	3	2	3	24	0,75
4	Співпраця ОСС з керівництвом закладу освіти	4	4	4	3	3	3	4	3	28	0,87
5	Результативність заходів	3	3	4	3	3	3	3	4	26	0,81
Середнє значення											0,82

За показниками встановлено, що ефективність організації самоврядування зросла на 17%. Позитивну динаміку щодо ефективної організації студентського самоврядування можна прослідкувати за діаграмою зведених результатів оцінки ефективності організації студентського самоврядування у ВСП «КТЕФК НТУ» (рис.3.1.4).

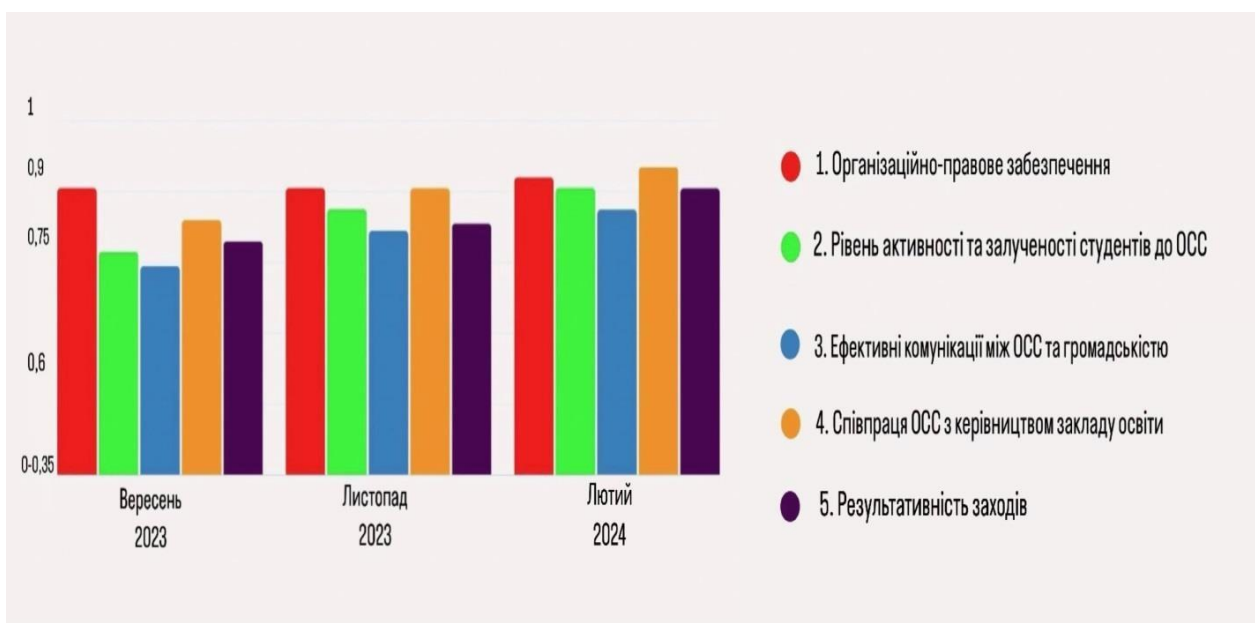

Рис.3.1.4. Діаграма зведених результатів оцінки ефективності організації студентського самоврядування у ВСП «КТЕФК НТУ».

Таким чином, в результаті перевірки організаційно-педагогічних умов та ефективності впровадження технологій управління студентським самоврядуванням у ВСП «КТЕФК НТУ» встановлено, що в коледжі на достатньому рівні створено організаційно-педагогічні умови для ефективного функціонування органів студентського самоврядування.

Керівництво коледжу та викладацький колектив у своїй взаємодії з ОСС виступають у якості наставників, радників, підтримують ініціативу студентів, активізують активність студентів, розвивають лідерські якості та самостійність у прийнятті рішень.

У контексті нашого дослідження встановлено, що, незважаючи на позитивну тенденцію, у системі взаємодії керівництва ВСП «КТЕФК НТУ» та ОСС існує і низка проблем, які потребують вирішення. Серед них: недостатній рівень делегування повноважень студентам у прийнятті важливих для закладу освіти рішень та усвідомлення усіма членами педагогічного та студентського колективів ролі студентського самоврядування, його мети та завдань, задовільний рівень впровадження інноваційних технологій організації студентського самоврядування, низький рівень фінансування

ОСС для організації проєктів, відсутність налагоджених зв'язків з ОСС міста Києва, інших міст України та за кордоном для обміну досвідом, відсутність стратегії щодо розвитку лідерства, відповідних заходів на рівні коледжу та міста Києва.

Аналіз і систематизація даних експертних вимірювань надали нам можливість довести, що нова система управління самоврядуванням в умовах воєнного стану є більш ефективною, розробити методичні рекомендації для керівників закладів фахової передвищої освіти та модель ефективної взаємодії керівництва закладу фахової передвищої освіти та органів студентського самоврядування.

У контексті нашого дослідження встановлено, що, незважаючи на позитивну тенденцію, у системі взаємодії керівництва ВСП «КТЕФК НТУ» та ОСС існує і низка проблем, які потребують вирішення. Серед них: не достатній рівень делегування повноважень студентам у прийнятті важливих для закладу освіти рішень та усвідомлення усіма членами педагогічного та студентського колективів ролі студентського самоврядування, його мети та завдань, задовільний рівень впровадження інноваційних технологій організації студентського самоврядування, низький рівень фінансування ОСС для організації проєктів, відсутність налагоджених зв'язків з ОСС міста Києва, інших міст України та за кордоном для обміну досвідом, відсутність стратегії щодо розвитку лідерства, відповідних заходів на рівні коледжу та міста Києва.

3.2. Методичні рекомендації щодо налагодження ефективної взаємодії керівництва закладу освіти та органів студентського самоврядування в умовах воєнного стану

Впровадження демократичних засад у практику діяльності закладу освіти, зокрема у систему взаємодії керівництва з органами студентського самоврядування, передбачає використання нових технологій управління та

модернізації самого змісту студентського самоврядування, пошуку ефективних форм та методів роботи з активом. Усі вони мають бути спрямовані на набуття студентами навичок демократичної поведінки, розвитку студентського потенціалу, створенні умов для саморозвитку та самоствердження в умовах воєнного стану.

Найбільш результативними, на нашу думку, є інноваційні технології управління, спрямовані на створення таких взаємовідносин між керівництвом закладу освіти та представниками студентського самоврядування, які спонукають студентів до активної комунікативної взаємодії на основі взаємоповаги, довіри та відповідальності (налагодження суб'єктно-суб'єктних стосунків).

В основі взаємодії керівництва закладу освіти та ОСС має бути діалогічне, колегіальне, партисипативне управління. Постійне ведення діалогу, шляхом якого визначаються напярмки діяльності, перспективи, проблеми та шляхи їх подолання.

Використання інноваційних технологій управління сприятимуть розвитку лідерських якостей студентів, створенню умов для захисту студентами своїх прав, саморозвитку, соціалізації, розвитку у студентів критичного мислення, уміння брати на себе відповідальність за прийняті рішення.

Таким чином, проаналізувавши організаційно-педагогічні умови організації самоврядування та технології управління студентським самоврядуванням у ВСП «КТЕФК НТУ», нами розроблено рекомендації.

З метою налагодження ефективної взаємодії керівництва та ОСС в процесі співуправління закладом освіти та модернізації змісту, форм та методів управління студентським самоврядуванням в умовах воєнного стану рекомендуємо:

- при створенні організаційно-педагогічних умов організації студентського самоврядування особливу увагу надати побудові партнерських взаємовідносин зі студентами;

- створювати сприятливі та максимально безпечні (з врахуванням воєнного стану) умови для ефективного функціонування студентського самоврядування;
- забезпечувати психологічну та соціальну підтримку студентів в умовах воєнного стану;
- забезпечувати доступність інформації про діяльність органів студентського самоврядування;
- забезпечувати можливість активного використання месенджерів, онлайн сервісів для швидкого поширення та обміну інформацією зі студентами, проведення опитувань, голосувань та ін.;
- делегувати управлінські повноваження щодо вирішення певних питань активістам студентського самоврядування;
- системно та комплексно розробляти та впроваджувати заходи, які будуть спрямовані на виявлення та розвиток лідерських якостей студентів;
- допомагати студентському активу розвивати необхідні знання та навички для управлінської діяльності у процесі роботи Школи лідера (Школа організатора);
- проводити регулярні зустрічі зі студентськими лідерами з метою отримання та обміну інформацією;
- впроваджувати у систему роботи нові підходи, методи та форми роботизі студентським активом;
- впроваджувати інтерактивні технології: тренінги, коучинги, семінари, хакатони та ін.;
- розробити програму підтримки для студентських лідерів;
- проводити анкетування з метою визначення потреб та зацікавлень студентів;
- використовувати такі інструментарії для визначення ефективності діяльності OCC як SWOT-аналіз, бенчмаркінг, кваліметричну факторно-критеріальну модель оцінки;
- розробляти нові інструменти для моніторингу діяльності органів

студентського самоврядування;

- розробити систему стимулювання активу до різних видів громадсько корисної діяльності;
- налагодити систему ефективної взаємодії між студентським активом та керівництвом закладу освіти;
- налагодити роботу з обміну досвідом із закладами фахової передвищої освіти м. Києва та закордонних закладів освіти.

Також нами запропоновано авторську модель ефективної взаємодії керівництва закладу фахової передвищої освіти та органів студентського самоврядування (рис. 3.2.1).

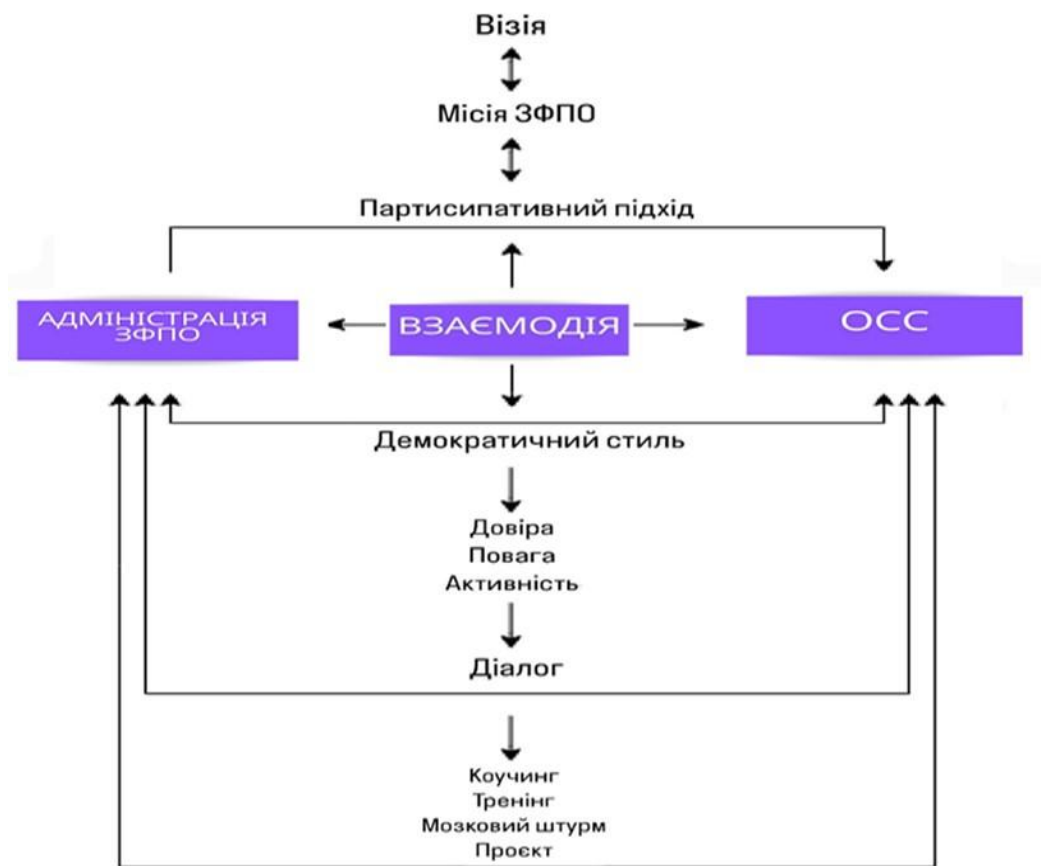

Рис. 3.2.1. Модель ефективної взаємодії керівництва ЗФПО та ОСС

Отже, можна стверджувати, що рекомендована нами система роботи

призводить до модернізації змісту, форм та методів управління студентським самоврядуванням і може бути використана керівниками закладів фахової передвищої освіти у процесі управлінської діяльності.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Таким чином, у результаті аналізу ефективності організаційно-педагогічних умов та впровадження технологій управління студентським самоврядуванням у ВСП «КТЕФК НТУ», вдалося встановити, що керівництво закладу та педагогічний колектив на достатньому рівні створюють умови для реалізації права студентської молоді на участь в роботі ОСС.

Керівництво коледжу співпрацює зі студентським активом шляхом наставництва, консультування, надання підтримки для розвитку ініціативності, самостійності у прийнятті рішень, створює необхідні умови для формування у студентів активної життєвої позиції та розвитку лідерських якостей.

Спостерігаються позитивні тенденції щодо використання форм та методів взаємодії, але є і низка проблем, які полягають у низькому рівні фінансування ОСС, відсутності ефективної взаємодії з ОСС інших закладів освіти, обміну досвідом щодо роботи зі студентським активом, налагодженню міжнародних зв'язків для обміну досвідом, а також ще досить низький рівень делегування управлінських функцій ОСС коледжу.

Орієнтуючись на демократизацію освітнього процесу, керівництву закладу фахової передвищої освіти необхідно переглянути підходи до управління студентським самоврядуванням, модернізувати управлінські технології та створити усі необхідні умови для розвитку студентського потенціалу, саморозвитку та самоствердження кожного студента.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Виконана кваліфікаційна робота описує роль студентського самоврядування в організації освітнього процесу, систему взаємодії керівництва закладу освіти та органів студентського самоврядування, обґрунтовує необхідність впровадження сприятливих організаційно-педагогічних умов та ефективних технологій модернізації управління студентським самоврядуванням в умовах воєнного стану.

У виконаному дослідженні наведено практичне узагальнення й нове вирішення завдань щодо модернізації змісту, форм і методів управління студентським самоврядуванням в умовах воєнного стану (на прикладі ВСП «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету»), а саме:

1. Проаналізовано стан дослідження проблеми організації студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти.

У контексті нашого дослідження визначено суть базового поняття – *«студентське самоврядування в коледжі в умовах воєнного стану»*. У нашому розумінні – це антикризова система організації та управління, що базується на принципах демократії та активної участі студентів у власному навчанні та житті коледжу в умовах військової загрози, що спрямована на забезпечення безпеки, захисту прав та інтересів студентської громади, а також на збереження нормального функціонування освітнього процесу та забезпечення необхідних умов для навчання та розвитку.

На підставі проведеного дослідження, доведено, що студентське самоврядування визначається рядом закономірностей та принципів, що відображають його сутність та основні засади функціонування. Зокрема, однією з таких закономірностей є принцип демократичності, що передбачає вільний вибір студентами своїх представників та участь у прийнятті рішень. Крім того, важливою є закономірність гуманізації студентського середовища, яка покликана забезпечити комфортні умови для навчання та розвитку

особистості. Також важливим принципом є залучення студентів до управління освітнім процесом, що сприяє активному включенню молоді у прийняття рішень, врахуванню їхніх інтересів та потреб. Крім того, принципи відкритості та прозорості у діяльності студентських органів управління є запорукою довіри та сприяють ефективному функціонуванню самоврядування.

Отже, розуміння та дотримання закономірностей та принципів студентського самоврядування є важливим аспектом його успішної реалізації.

Встановлено, що діяльність органів студентського самоврядування у закладі освіти має ключову роль у процесі соціалізації молоді, створенні сприятливого освітнього простору для самореалізації студентів, формуванню активної та відповідальної особистості, яка може впливати на покращення якості надання освітніх послуг, створення позитивного іміджу закладу освіти, підтримку рівня конкурентоспроможності у кризових умовах, а також адаптацію до змін. В сучасних реаліях це набуває особливої значимості, тому актуальність кваліфікаційної роботи «Модернізація змісту, форм і методів управління студентським самоврядуванням в умовах воєнного стану (на прикладі ВСП «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету)» є незаперечною.

2. Визначено особливості та стан управління студентським самоврядуванням у закладі фахової передвищої освіти в кризових умовах.

Виявлено найбільш ефективні організаційні форми роботи студентського самоврядування, що забезпечують формування лідерських якостей: співуправління, реалізації управлінських повноважень, реалізації цільових функцій, підготовки студентського лідера, соціального партнерства, результативності самокерованої діяльності.

Встановлено, що найбільш популярними формами організації студентського самоврядування у закладах фахової передвищої освіти міста Києва є: студентська рада, студентський парламент, студентський комітет,

студентський центр «Патріот».

У ході дослідження встановлено, що студентоцентризований підхід є ключовим принципом у сучасній фаховій передвищій та вищій освіті, що базується на активній участі студентів у власному навчанні та управлінні освітнім процесом. У закладах фахової передвищої освіти використання студентоцентризованого підходу до організації студентського самоврядування є важливим чинником формування громадянської активності, відповідальності та лідерських якостей серед студентської громади.

Основною перевагою студентоцентризованого підходу є зосередження уваги на потребах, інтересах та можливостях студентів. Це сприяє створенню сприятливого середовища для їхнього особистісного розвитку, реалізації творчого потенціалу та самореалізації. Крім того, студенти, які активно беруть участь у різноманітних формах самоврядування, набувають цінного досвіду управління, комунікації та співпраці, що є важливим для їхньої подальшої успішної кар'єри. Вважаємо, що використання студентоцентризованого підходу до організації студентського самоврядування сприяє зміцненню ролі студентів у житті закладу освіти, сприяє їхньому активному залученню до прийняття рішень та впливу на формування освітнього середовища. Такий підхід дозволяє досягти більшої ефективності та результативності в управлінні освітнім процесом та сприяє загальному розвитку студентів.

3. Обґрунтовано організаційно-педагогічні умови та технології управління студентським самоврядуванням (на прикладі ВСП «КТЕФК НТУ»).

У ході дослідження було детально вивчено та подано характеристику Відокремленому структурному підрозділу «Київський транспортно-економічний фаховий коледж», проаналізовано й обґрунтовано організаційно-педагогічні умови та технології управління студентським самоврядуванням; розроблено кваліметричну факторно-критеріальну модель ефективності організації студентського самоврядування та модель взаємодії

керівництва закладу фахової передвищої освіти.

На нашу думку, організаційно-педагогічні умови управління студентським самоврядуванням у фаховому коледжі – це система засад, методів, інструментів та процедур, спрямованих на створення сприятливого середовища для розвитку та функціонування студентського самоврядування. Ці умови передбачають забезпечення демократичної участі студентів у прийнятті рішень, організацію ефективної комунікації між усіма учасниками процесу, розробку чіткої структури та процедур самоврядування, а також надання педагогічної підтримки та консультування студентських органів управління; умови сприяють розвитку лідерських якостей, відповідальності та громадянської активності серед студентської громади та забезпечують ефективне функціонування системи студентського самоврядування.

Обґрунтовано необхідність створення наступних організаційно-педагогічних умов управління студентським самоврядуванням у фаховому коледжі: створення сприятливого мікроклімату та умов для ефективної взаємодії керівництва закладу фахової передвищої освіти та студентського самоврядування; наявність нормативно-правового забезпечення діяльності студентського самоврядування у закладі фахової передвищої освіти; наявність чіткої організаційної структури студентського самоврядування та розподілу обов'язків Студентської ради; наявність інформаційних систем; ефективна взаємодія між керівництвом коледжу та студентським самоврядуванням на основі рівноправного партнерства.

4. Експериментально перевірено ефективність організаційно-педагогічних умов та технологій управління студентським самоврядуванням.

Експериментальна перевірка здійснювалася на основі аналізу результативності системи управління студентським самоврядуванням. Формувальний етап експерименту проведено у 2022-2024 рр. на базі ВСП «КТЕФК НТУ». З метою оцінки ефективності організаційно-педагогічних умов та впровадження технологій управління студентським самоврядуванням було проведено анкетування керівництва закладу освіти

«Опитування керівництва ВСП «КТЕФК НТУ»: оцінка ефективності співуправління з ОСС» та лідерів студентського самоврядування «Опитування лідерів студентського самоврядування»: оцінка ефективності співуправління керівництва з ОСС». Це дало можливість зробити висновки про достатній рівень взаємодії керівництва коледжу зі студенським активом та позитивні тенденції у запровадженні нових підходів до управління.

Було розроблено кваліметричну факторно-критеріальну модель. Під час констатувального етапу було проаналізовано організаційно-педагогічні умови та визначено фактори, що впливають на якість організації студентського самоврядування та критерії, до кожного вказаного фактора; вагомості факторів і критеріїв. Для оцінювання ефективності організації студентського самоврядування нами було використано метод експертної оцінки. Під час формувального етапу було апробовано нові підходи до організації самоврядування та порівняльний аналіз ефективності організації самоврядування до початку дії воєнного стану та на даному етапі. Результати експерименту дають підстави стверджувати, що запропонована система взаємодії керівництва закладу освіти та ОСС є дієвою, це підтверджує встановлений відсоток ефективності (17%).

На основі аналізу також встановлено, що існує низка проблем, які пов'язані з організацією студентського самоврядування, зокрема розбіжності в розумінні основних завдань та функцій ОСС, низький рівень надання студентському активу управлінських повноважень, надання переваги керівниками ЗФПО традиційних форм та методів управлінської діяльності при взаємодії зі студентами, низька фінансова можливість для підтримки студентських проєктів, відсутність системи налагодження міжнародних зв'язків з метою обміну досвідом.

5. Розроблено методичні рекомендації щодо ефективної взаємодії керівництва закладу фахової передвищої освіти з органами студентського самоврядування в умовах воєнного стану.

Розроблена модель взаємодії керівництва ЗФПО та ОСС, а також

методичні рекомендації для керівників закладів освіти щодо ефективного управління студентським самоврядуванням в умовах воєнного стану можуть бути використані не лише в контексті управління ВСП «КТЕФК НТУ», а й у практичні діяльності не лише закладів фахової передвищої освіти, а й у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

У ході дослідження запропоновано створення максимально безпечних умов для ефективного функціонування студентського самоврядування в умовах воєнного стану, психологічної та соціальної підтримки молоді; забезпечення можливостей створення онлайн сервісів для швидкого поширення та обміну інформацією; залучення студентів до прийняття управлінських рішень; сприяння розвитку лідерського потенціалу.

Ефективність діяльності закладу фахової передвищої освіти та органів студентського самоврядування закладу освіти, які виконують функції громадського самоврядування, вимагають оновлення підходів до взаємодії керівництва зі студентським самоврядуванням та модернізації форм та методів управління, які будуть досліджуватися нами у подальшому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми управління закладами освіти в контексті стратегії модернізації освітньої галузі: колективна монографія / за загальною редакцією В. П. Кравця. Г. М. Мешко. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. 310 с.
2. Базелюк В.Г., Кубіцький С.О., Михайліченко М.В., Михнюк С.В. Техніка управлінської діяльності : навчальний посібник. К.: Міленіум, 2022. 424 с.
3. Балановська Т. І., Михайліченко М. В., Троян А. В. Сучасні технології управління персоналом: навчальний посібник. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 466с.
4. Бахрушин В. Університет і студент. URL: <http://education-ua.org/ru/articles/1270-universitet-i-student> (дата звернення: 16.01.2024).
5. Бірюкова М. Особливості функціонування сучасного студентського самоврядування в Україні та країнах Європи. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/306992a9-8549-44d6-beac670b356f9e29> (дата звернення: 18.02.2024).
6. Бойван О.Небезпека трансформації студентоцентрованого підходу в освітньому процесі в «студентоцентризм» URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/65_2023/part_1/38.pdf (дата звернення: 18.02.2024).
7. Болотіна Є. *Студентоцентризм як прояв людиноцентризму в педагогіці вищої школи*. Теорія і методика професійної освіти. 2020. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/56/part_2/33.pdf(дата звернення: 18.02.2024).
8. Бондаренко З. Сучасні підходи до виховання студентської молоді в умовах вищого навчального закладу / З. П. Бондаренко / Педагогіка вищої та середньої школи. 2016. Вип. 3. С. 3-17.
9. Борова Т. Концепція освітнього коучингу URL:

<https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2011-12/11btaecc.pdf>. (дата звернення: 18.02.2024).

10. Вавренюк С. Проблеми болонського процесу для системи вищої школи України. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/18_2018/13.pdf. (дата звернення: 20.12 2023)

11. Валенкевич Л., Фінкільштейн О. Шляхи удосконалення системи управління органами студентського самоврядування у вищих навчальних закладах. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/26712/3/Valenkevich_Upravlinnia_organamu_studentskogo_samovr%27aduvannia.pdf. (дата звернення: 20.12 2023).

12. Васильєва М. П. Проблеми формування соціальної активності студентської молоді в Україні. Сучасні тенденції у підготовці та професійній діяльності фахівців соціальної галузі : матеріали наук.-практ. конф., Харків, 23 листоп. 2018 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : ХНПУ, 2018. С. 9–11.

13. Васиньова Н. Комунікативні технології управління закладом освіти / Держ. закл «ЛНУ імені Тараса Шевченка». Старобільськ, 2021. 238 с.

14. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ; Ірпінь: Перун, 2009. 1736 с.

15. Вітвіцька Ю. Актуальність очної та змішаної форм навчання в організації освітнього процесу у ЗФПО в умовах воєнного стану. Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії: зб. матер. V Всеукр. відкр. наук.-практ. онлайн-форуму, Київ, 20 вер. 2023 р. / за заг. ред. І. М. Савченко, В. В. Ємець. Київ: Національний центр «Мала академія наук України». 2023. С.304.

16. Вітвіцька Ю., Кравченко Г. *Роль студентського самоврядування в упровадженні адаптивного менеджменту у закладі фахової передвищої освіти*. Адаптивні процеси в освіті: збірник матеріалів (тез доповідей) 3-го Міжнародного наукового форуму / за заг. ред. Г.В. Єльнікової; ред. кол.: О.Л. Ануфрієва, Л.О. Бачієва, В.М. Гладкова, Г.Ю. Кравченко, З.В. Рябова;

упоряд. Я.Й Васильченко. Київ: Юстон. 2024. 267.

17. Вітмор Дж. Ефективний коучинг: принципи і практика, 5-те видання. Київ. – КМ-Букс, 2019. 336 с.

18. Гирильовська І. Бенчмаркінг як нова складова в оцінюванні якості підготовки кваліфікованих робітників. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Gyrylovska.php> (дата звернення: 01.03.2024).

19. Давидюк М. Роль студентського самоврядування у формуванні національної еліти України: політико-культурний контекст. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/40103> (дата звернення: 22.02 2024).

20. Енциклопедія освіти / [гол. ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер,. 2008. 1040 с. (Акад. пед. наук України).

21. Єгорова О. В. З історії студентського самоврядування в Україні. URL : <http://gj.nmu.org.ua/pdf/2009/3-4/Egorova.pdf>. (дата звернення 20.01. 2024).

22.Єльнікова Г. Технологія адаптивного управління. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/3499/> (дата звернення: 05.03. 2024).

23. Єрмоменко О, Кривенко Ю. *Визначення ролі органів студентського самоврядування в управлінні закладом вищої освіти*. «Проблеми інженерно-педагогічної освіти», 2018, № 60. Педагогічні технології.

24. Заєць С, Берережна Т. *Результати онлайн-опитування «Студентське самоврядування студентські організації у закладах вищої освіти»*. Аналітичний завт/за заг.ред.д-ра екон.наук, проф. К. Шапошникова. Київ: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» 2023. 43 с. URL: <https://imzo.gov.ua/rezul-taty-onlayn-opytuvannia-students-ke-samovriaduvannia-ta-students-ki-orhanizatsii-u-zakladakh-vyshchoi-osvity/> (дата звернення: 20.02. 2024).

25.Закон України «Про вищу освіту» (2014) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/155618/print1382948206521198> (дата звернення: 20.01. 2024).

26. Закон України «Про освіту» (2017) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 20.01. 2024).
27. Закон України «Про фахову передвищу освіту» (2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19> (дата звернення: 20.01. 2024).
28. Ільченко А. Студентоцентризм як базовий принцип організації освітнього процесу у вищій школі. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/items/3e7ea23c-e8c3-4a78-bbb4-021e4795f8cc>. (дата звернення: 20.02. 2024).
29. Інноваційні освітні технології: навчально-методичний посібник / упорядник Л.М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172с.
30. Інноваційні педагогічні технології: посібник за ред. О.І.Огієнко.авт.кол.: О.І.Огієнко, Т.Г. Калюжна, Ю.С. Красильник, Л.О.Мільто, Ю.Л.Радченко, К.В.Годлевська, Ю.М. Кобюк. К., 2015. 314 с.
31. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. К. : НТУ, 2017. 172 с.
32. Кеда М.К. К33 Проєктний менеджмент у закладах освіти: Практикум [Текст] / М.К. Кеда. – Чернігів : SCRIPTORIUM, 2023. – 148 с.
33. Кін О. Розвиток ідей студентського самоврядування в сучасних умовах. URL: <https://scholar.google.com.ua/> (дата звернення: 20.12. 2023).
34. Коваленко І., Коваленко А. *Студентське самоврядування як важливий чинник формування правової культури студентів*. Культура та інформаційне суспільство XXI століття : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 23–24 квіт. 2009 р. : до 80-річчя Харків. держ. акад. культури / М-во культури і туризму України, Харків. держ. акад. культури, Акад. мистецтв України, Ін-т культурології. Харків, 2009. С. 247–248.
35. Ковальчук В.І., Дзюзємова О.О Побудова системи студентського самоврядування в закладі професійно-технічної освіти URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4%282%29_36 (дата звернення: 20.02.

2024).

36. Косенко Н. В. Проектний менеджмент : опорний конспект лекцій (для студентів денної і заочної форм навчання освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 073 – Менеджмент) / Н. В. Косенко. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 77 с.

37. Кожевінков М. Організаційно-педагогічні засади студентського самоврядування у закладі вищої освіти URL: <https://repository.sspu.edu.ua/items/9518830a-026b-49d0-b571-20af567ffe59>.

(дата звернення: 20.01. 2024).

38. Кравченко Г. Управління інноваційною діяльністю у закладі загальної середньої освіти в умовах змін . *Імідж сучасного педагога*, (4(211), 13–20. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-4\(211\)-13-20](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-4(211)-13-20). (дата звернення: 28.02. 2024).

39. Кравченко Г., Почуєва О. Бенчмаркінг в управлінні професійним розвитком науково-педагогічних працівників ЗВО. <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/22272/1> (дата звернення: 22.02. 2024).

40. Краснощок І. Умови ефективного розвитку студентського самоврядування. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/53036442.pdf>. (дата звернення: 28.02. 2024).

41.Кращенко Ю. Особливості організації системи студентського самоврядування. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Kpaschenko.pdf>. (дата звернення: 20.12. 2023).

42. Кулінченко О. Формування соціальної активності студентів в умовах діяльності органів самоврядування вищого навчального закладу. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7992/Kulinchenko.pdf?sequence=1>. (дата звернення: 20.01. 2024).

43. Лаппо В. В. Педагогічна інноватика: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 360 с.

44. Лізнєва Н. Пріоритетні напрями розвитку студентського

самоврядування.URL:<http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/pedagogics/article/view/5993/6004> (дата звернення: 20.01. 2024).

44. Лев Н., Бала Р. Моделі коучингу: характеристика та особливості застосування.URL:<https://ena.lpnu.ua/items/5e7f0fc7-1514-4cd1-ae66d0f4b05ba164> (дата звернення: 20.01. 2024).

46. Лунячек В. Е. Педагогічний менеджмент: навчальний посібник / В. Е. Лунячек. 2-е вид., випр. Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2015. 512 с.

47. Маркетинг [Електронний ресурс]: навч. посіб. / Н. Іванечко, Т. Борисова, Ю. Процишин [та ін.]; за ред. Н. Р. Іванечко. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 180 с.

48. Мармаза О. *Аксіологічний контент управлінських інновацій*. Педагогічний дискурс, випуск 30, 2021.

49. Мартинець Л. *Організаційно-педагогічні умови впровадження моделі управління освітнім середовищем професійного розвитку вчителів*. Том 2 № 76 (2017): Збірник наукових праць "Педагогічні науки".

50. Мартинець Л. Управлінська діяльність керівника навчального закладу. Навчальний посібник. Вінниця 2018.196 с.

51. Мартинович Н., Горник В., Бойченко Е. Маркетингові дослідження: навчальний посібник / Н.О. Мартинович, В.Г. Горник, Е.Б. Бойченко. Київ: «Видавництво Людмила», 2021. 323 с.

52. Миколайчук І. *Коучинг у системі управління персоналом*. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2015. № 4. С. 50–67.

53. Мисник Т. та Аранчій В. Місце і роль студентського самоврядування в житті та управлінні закладами вищої освіти. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4\(10\)-586-593](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4(10)-586-593) (дата звернення: 20.01. 2024).

54. Менеджмент в освіті: навчальний посібник. / О. М. Коберник, М. І. Гагарін. 3 вид. Умань: ВПЦ «Візаві». 2017. 242 с.

55. Менеджмент освітньої організації / О. І. Мармаза. Х.: ТОВ «Щедра

садиба», 2017. 126 с.

56. Мелкумян А. *Студентське самоврядування як стратегічний ресурс побудови управлінської еліти* / Мелкумян А. / Теорія і практика виховання лідерських якостей особистості у системі студентських самоврядних організацій: матеріали II Всеукр. студент. наук.-практ. конф., (Полтава, 23–25 квіт. 2010 р.).

57. Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Освітні технології: навчальний посібник. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.

58. Мокляк В. Обґрунтування поняття «студентське самоврядування». URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua> > irbis_nbuv > cgiirbis_64 (дата звернення: 01.02.2024).

59. Мокляк В. Принципи, методи, форми та види організації студентського самоврядування університетів України XIX –початку XX століття. URL: <http://sources.pnpu.edu.ua> > article > (дата звернення: 01.02.2024).

60. Мороз В. Дослідження студентського самоврядування на засадах лідерства: теоретико-методологічне обґрунтування. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1046/browse?value=Moroz%2C+B.+П.&type=author> (дата звернення: 20.01. 2024).

61. Мороз В. *Організаційно-педагогічні умови формування лідерських якостей студентів вищих навчальних закладів у процесі діяльності органів студентського самоврядування.* / Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2017. № 8(1). С. 80-90.

62. Мороз В. Формування лідерських якостей студентів закладів вищої освіти в процесі діяльності органів студентського самоврядування. Навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти Старобільськ ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка” 2019.

63. Натрошвілі С. Стратегічне управління вищим навчальним закладом: теорія, методологія, практика: монографія / С. Г. Натрошвілі. К.: КНУТД,

2015. 320 с.

64. Нежинська О.О. Тименко В.М. Основи коучингу: навчальний посібник. Київ; Харків: ТОВ «ДІСАПЛЮС», 2017. 220 с.

65. Нові підходи до управління освітнім закладом в умовах реформування освіти: методичний посібник для керівників закладів загальної середньої освіти / уклад. : Л. М. Михайлова, Л. М. Савенко, В. С. Стасюк. Харків : «Друкарня Мадрид», 2018. 98с.

66. Освітні технології : навч.-метод. посібник для здобувачів освіти освітнього ступеня «бакалавр», «магістр» / уклад. : Г. Ф. Пономарьова, С. Б. Беляєв, О. О. Бабакіна, В. А. Литвин ; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків, 2023. 266 с.

67. Основи менеджменту: Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: Т.В. Лазоренко, С.О. Пермінова. Електронні текстові дані (1 файл: 560 КБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021.166 с.

68. Педагогічний консалтинг: навч. посіб. / Т. А. Борова, З. В. Рябова, Г. Ю. Кравченко, О. О.Почуєва. Луцьк: Терен, 2019. 322 с.

69. Питлюк-Смеречинська О. *Студентське самоврядування у вищих навчальних закладах як складова навчально-виховного процесу вищої школи* / О. Питлюк-Смеречинська, А. Черкасенко / Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки. 2014. Вип. 14. С. 215-221.

70. Прокопенко А.І., Рогова Т.В. Управління в сучасній системі освіти. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2013. 311 с.

71. Подорожня С., Коріненко В. *Роль студентського самоврядування як фактору розвитку закладу фахової передвищої освіти*. Осінні наукові читання: Збірник наукових праць II науково-практичної міждисциплінарної конференції студентів та викладачів закладів фахової передвищої освіти. К.,

2023. Випуск II. с. 100.

72. Польова Т. Роль студентського самоврядування у формуванні всебічно розвиненої особистості. URL:

<https://eprints.kname.edu.ua/31941/1/85.pd> (дата звернення: 20.02. 2024).

73. Попова Н. В. Маркетингові комунікації: підручник / Н. В. Попова, А. В. Катаєв, Л. В. Базалієва, О. І. Кононов, Т. А. Муха ; під загальною редакцією Н. В. Попової. Харків: «Факт», 2020. 315 с.

74. Потопа К. Соціально-педагогічні умови організації студентського самоврядування у вищих навчальних закладах. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/1768> (дата звернення: 25.02. 2024).

75. Приходько М. Система принципів та закономірностей діяльності студентського самоврядування. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2014/36/84.pdf> (дата звернення: 20.02. 2024).

76. Проектні технології навчання учнів професійно-технічних навчальних закладів: довідник / [Глуценко О. В., Романов Л. А., Пащенко Т. М., Пятничук Т. В., Шимановський М. М.]; за заг. ред. Л. А. Романова. Житомир: «Полісся», 2019. 126 с.

77. Психологія освітнього менеджменту : навч.-метод. посібник /укл. Лариса Мафтин. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 296 с.

78. Редіна П. Інститут студентського самоврядування у закладах вищої освіти: теоретико-прикладний аспект. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-9\(23\)-65-74](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-9(23)-65-74) (дата звернення: 25.01. 2024).

79. Редіна П. В. *Студентське самоврядування в системі управління вищою освітою*. Публічне адміністрування в умовах змін та перетворень: проблеми організації та правового забезпечення: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. Харків, 2018. С. 134-135.

80. Романова С. Коучинг як нова технологія в професійній освіті. URL: [file:///C:/Users/1/Downloads/alexi,+2145-6239-1-CE%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/1/Downloads/alexi,+2145-6239-1-CE%20(3).pdf) (дата

звернення: 05.05.2024).

81. Ростовська В. *Роль студентського самоврядування у формуванні активної життєвої позиції студента* / Теорія та методика навчання та виховання. 2015. Вип. 37. С. 113-120.

82. Рябова З. Маркетингове управління в освіті: технологічний аспект. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2612. (дата звернення: 01.02.2024).

83. Свентух О. Інноваційні напрями співпраці студентського самоврядування з адміністрацією у вищому навчальному закладі. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/paper>. (дата звернення: 05.03.2024).

84. Светликова О. В. *Європейський досвід функціонування студентського самоврядування: приклад для України* / Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Серія : Соціологія. 2015. Т. 258, Вип. 246. С. 193-198. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdusoc_2015_258_246 (дата звернення: 20.01. 2024).

85. Термінологічний словник. Теоретико-методичні засади трансформації професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритого університету післядипломної освіти. Біла Церква: "ТОВ Білоцерківдрук", 2022. 96 с.

86. Трибулькевич К. Розвиток студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України (1917-2010 рр.): монографія / К. Г. Трибулькевич. Одеса : КУПРІЄНКО СВ, 2016. 454 с. : іл., табл.

87. Трибулькевич К. *Розвиток студентського самоврядування у 2011-2015 рр. на території Української незалежної держави* [Електронний ресурс] / К. Трибулькевич / Актуальні питання гуманітарних наук. 2018. Вип. 19(2). С. 207-211.

88. Троцько Г. В. *Студентське самоврядування як спосіб розвитку особистості* / Г. В. Троцько / Педагогічна і психологічна науки в Україні К. : Педагогічна думка, 2007. Т. 1. С. 296-307.

89. Управління загальноосвітніми навчальними закладами як активними системами: моделі та механізми : монографія /Л. Калініна, В. Мелешко, І. Осадчий, Л. Паращенко, М.Топузов / За наук. ред. Л. Калініної. К.: Педагогічна думка, 2018. 224 с.

90. Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, О. С. Боднар, В. В. Радул, О. М. Старокошко, Ю. І. Кондратенко. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ, 2022. 50.

91. Управління закладами освіти: теорія, історія, практика: колективна монографія [Безлюдна Н. В., Бойченко В. В., Бялик О. В., Гагарін М. І. та ін.] / за заг. ред. О. Л. Кірдан. Умань : Візаві, 2020. 290 с.

92. Фесік Л. *Модель адаптивного управління вищим навчальним закладом I рівня акредитації* / Л. Фесік. // Теорія та методика управління освітою. 2013. Вип. 10. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ttmuo_2013_10_46 (дата звернення: 20.02. 2024).

93. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: Навч. посіб. К.: Знання, 2016.

94. Шевченко В. С. Конспект лекцій з дисципліни «Менеджмент та адміністрування (Менеджмент)» (для студентів усіх форм навчання напряму підготовки 6.030601 – Менеджмент та слухачів другої вищої освіти спеціальністю 7.03060101 – Менеджмент і адміністрування (за видами економічної діяльності)) / В. С. Шевченко; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім.О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М.Бекетова, 2016. 104 с.

95. Юденкова О.П., Громик Л.І., Кушнір, Л. О.Домінантна роль академічної доброчесності в закладах вищої освіти України // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах (86). 2023. С. 288-292.

96. Язвінська Н. В. Маркетинговий менеджмент. Опорний конспект лекцій [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студентів спеціальності 075 «Маркетинг», спеціалізації «Промисловий маркетинг» / Н.

В. Язвінська ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с.

97. Язловецька О. Студентське самоврядування як засіб соціалізації молоді. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/53036429.pdf>. (дата звернення: 25.01.2024).

98. Якуб М. *Структура та форми організації студентського самоврядування в університетах України*/ М. С. Якуб / Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. 2017. Вип. 76(2). С. 46-49.

99. Янкович О. І. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навчально-методичний посібник / О. Янкович, Ю. Беднарек, А. Анджеєвська. Тернопіль : ТНПУ ім В. Гнатюка, 2015. 212 с.

100. Iryna Taranenko, Valentyna Chychun, Olha Korolenko, Iryna Goncharenko, Iryna Zhuvahina. Management of the process of e-commerce development in business on the example of the European union. Special issue innovation in the economy and society of the digital age. Vol 39, No 5 (2021).

101. Valentyna Chychun, Oleksandr Kunitsyn, Oksana Motuzenko, Mykola Serbov, Oleksandr Shashyn. Theoretical and methodological principles of management: an innovative approach. AD ALTA: Journal Of Interdisciplinary Research (12/02-XXXI.) P.200-205.

102. Problems and prospects of higher education system development in modern society: monograph / H. Lebedynets, V. Levkulych, V. Muromets, O. Orzhel, O. Palamarchuk, V. Riabchenko, N. Salnikova, Yu. Skyba, K. Tryma, N. Fialko, L. Chervona. Sofia: VUZF Publishing House "St. Grigorii Bogoslov", 2020. – pp. 188, illus., tabs., bibls.

103. Yuriy F. Rayisa, Valentyna V. Chernysh, Valentyna Chychun, Ivan M.Bezena, Inna V. Poznanska. Management practices in the institutions of higher education of EU countries for increasing their ratings. Revista San Gregorio. SPECIAL EDITION-2020.

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета

«Опитування керівництва ВСП «КТЕФК НТУ»:
оцінка ефективності співуправління з ОСС».

Шановний респонденте! Просимо Вас відповісти на запитання анкети.

1. Чи важливою, як на вашу думку, є роль студентського самоврядування в організації освітнього процесу в коледжі в умовах воєнного стану? Обґрунтуйте.

2. У чому ви бачите завдання органів студентського самоврядування коледжу в умовах воєнного стану?

3. Як ви оцінюєте рівень співпраці керівництва коледжу з органами студентського самоврядування?

4. Які напрямки співпраці між керівництвом коледжу та студентським самоврядуванням ви вважаєте важливими на сучасному етапі?

5. Чи ефективними, на вашу думку, є механізми комунікації між представниками студентського самоврядування та керівництвом закладу?

6. Які механізми зворотного зв'язку, на вашу думку, можуть покращити процес комунікації між представниками студентського самоврядування та керівництвом коледжу?

7. Як, на ваш погляд, можна сприяти активізації участі представників студентського самоврядування у житті коледжу?

8. Чи виникають у вас труднощі при взаємодії з представниками студентського самоврядування? (Так/ні)

9. У чому полягають труднощі, які у вас виникають при взаємодії з представниками студентського самоврядування та яким чином ви їх долаєте?

10. Чи готові ви стати коучем для лідера студентського самоврядування?

Дякуємо за участь в опитуванні!

Анкета

«Опитування лідерів студентського самоврядування»:

оцінка ефективності співуправління керівництва коледжу з ОСС».

Шановний респонденте! Просимо Вас відповісти на запитання анкети.

1. У чому ви бачите роль органів студентського самоврядування в коледжі?

2. Як ви оцінюєте рівень співпраці керівництва коледжу з органами студентського самоврядування? Оберіть варіант: низький/достатній/високий

3. Чи підтримує керівництво коледжу студентські ініціативи? Оберіть варіант: так/ні/частково

4. Чи виникають у вас труднощі у процесі взаємодії з керівництвом коледжу? Оберіть варіант: так/ні

5. У чому полягають ці труднощі?

6. Які ви бачите шляхи подолання цих труднощів?

7. Як, на вашу думку, можна покращити комунікацію між студентським самоврядуванням та керівництвом коледжу?

8. Чи потребуєте ви підтримки, поради старшого наставника? З приводу яких питань?

9. З приводу яких питань ви б звернулися до наставника?

10. Які напрямки співпраці між керівництвом коледжу та студентським самоврядуванням ви вважаєте важливими на сучасному етапі?

Дякуємо за участь в опитуванні!